

→ Editura „Bons Offices”, Chişinău, 2019

Panoramicart 2017-2018

Ministerul Educaţiei, Culturii şi Cercetării al Republicii Moldova
Uniunea Artiştilor Plastici din Republica Moldova

CUPRINS: EDITORIAL (Dumitru BOLBOCEANU) 5

EXPOZIȚII INTERNAȚIONALE

- 6. Saloanele Moldovei (2017-2018)
- 10. Bienala internațională de pictură (2017)
- 14. Bienala Internațională de Artă Decorativă-Aplicată (2018)

GALERIE

- 18. Eminesciana (2017-2018)
- 22. Autumnala (2017-2018)
- 26. Recviem (2017-2018)
- 30. Noi – tineretul creator (2017-2018)

PERSONALE

- 34. Arcadie Antoseac
- 38. Pavel Boldescu și Lucia Boldescu Domente
- 42. Florina Breazu
- 46. Emil Childescu
- 50. Ion Chișcă
- 54. Iraidă Ciobanu
- 58. Victoria Cozmolici
- 62. Victor Cuzmenco
- 66. Sergiu Galben
- 70. Anatolie Gherasimov
- 74. Ioan Grecu
- 78. Dinastia Grigorașenco: Leonid, Alexandr și Elena
- 82. Pavel Guțu
- 86. Victor Guțu
- 90. Valeriu Jabinschi
- 94. Petru Jireghea
- 98. Florentin Leancă
- 102. Ion Moraru
- 106. Olga Orlova
- 110. Dumitru Peicev
- 114. Valentin Rusu
- 118. Lică Sainciuc
- 122. Ion Sfecla
- 126. Mihail Statnâi
- 130. Nina Șibaev
- 134. Mihai Țăruș
- 138. Dumitru Verdianu
- 142. Simion Zamșa
- 146. Ion Zderciuc

PATRIMONIU

- 150. Serghei Ciokolov
- 154. Alexandru Plămădeală
- 158. Ada Zevin
- 162. Natalia Golenco

164. NOUTĂȚI EDITORIALE

IN MEMORIAM

- 166. Tudor Cataraga
- 168. Gheorghe Huzun
- 170. Teodor Macari
- 172. Alexei Marco
- 174. Gheorghe Munteanu
- 176. Elena Rotaru
- 178. Nelly Sajin
- 180. Inesa Țâpin
- 182. Ludmila Țonceva

184. CRONICĂ

Dumitru
BOLBOCEANU
președintele UAP
din Republica Moldova

Lansarea noului număr al almanahului „PanoramicART” cu suportul financiar al Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova reprezintă nu doar aspirația de promovare a valorilor autentice, dar și fireasca necesitate de documentare riguroasă a celor mai importante evenimente culturale din domeniul artelor plastice, organizate de Uniunea Artiștilor Plastici din Republica Moldova.

Ediția din acest an vine să informeze consumatorul de artă despre succesele recente înregistrate în acest domeniu. Numeroasele proiecte de prezentare a lucrărilor artistice, realizate la Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși” și Muzeul Național de Artă al Moldovei, oferă publicului posibilitatea de a se familiariza cu opera unor artiști de valoare, nume de referință în arta contemporană, care au contribuit nu numai la promovarea artelor plastice, dar și la dezvoltarea unei noi generații de plasticieni.

Însoțite de imagini, articolele criticilor de artă inserate în prezenta ediție oferă cititorilor o amplă prezentare a noilor tendințe de orientare estetică, completând benefic lista cercetărilor în domeniul artei contemporane.

O reușită aparte din multiplele manifestări dedicate sărbătoririi Centenarului Marii Uniri a constituit lansarea unei ediții speciale a expoziției-concurs „Saloanele Moldovei -2018”, organizată de Uniunea Artiștilor Plastici din Republica Moldova în parteneriat cu Complexul Muzeal „Iulian Antonescu”, Bacău, România. Și Bienala Internațională de Pictură, ajunsă la ediția a V-a, s-a impus drept o competiție artistică de prestigiu în spațiul cultural internațional, creând și un bun mediu de comunicare între plasticieni din diferite țări. Informații exhaustive despre acestea și alte evenimente – la rubricile respective ale almanahului.

Aflată în continuă dezvoltare, arta contemporană din Moldova se bucură de o mare libertate de exprimare și de libera circulație a artiștilor plastici în spațiul european și internațional, oferindu-ne posibilitatea de integrare în mediul cultural universal.

Publicația este o importantă contribuție la promovarea creației artistice și a patrimoniului cultural național.

Expoziția-concurs „Salioanele Moldovei” la edițiile a XXVII-a și a XXVIII-a

„Salioanele Moldovei” este una dintre cele mai longevive manifestări artistice din perioada independenței Republicii Moldova. Fondată în 1990 de doi entuziaști de la Bacău (Ilie Boca) și Chișinău (Sergiu Cucuic), ambii îndrăgostiți de pictură, această expoziție a depășit demult ambianța celor două orașe, alăturându-i-se artiști plastici din toate zonele României - de la București și Iași, de la Cluj Napoca, Buzău, Galați, Focșani, Baia Mare, Bistrița etc.

Tudor STAVILĂ

Premiul Mihai Grecu al Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova 2017
Ion Anghel, București. *Artiste*, ulei/carton/lemn 124x124 cm

Expoziția „Salioanele Moldovei” din 2017 a fost una dintre cele mai numeroase, figurând, în calitate de expozanți, numeroși plasticieni care au expus opere de pictură, grafică, sculptură și arte decorative. Ca și în anii precedenți, vernisajul expoziției a avut loc pe 31 august, de Ziua Limbii Române, organizatori fiind cele mai importante centre de artă din România și Republica Moldova.

De această dată juriul acestui an a selectat operele a 35 de pictori, sculptori, graficieni, designeri, fotografi, creatori în arta tapiseriei de pe ambele maluri ale Prutului, plasticieni care au reunit cele mai reprezentative lucrări realizate într-un an, supunând jurizării și atenției publicului circa 380 de creații.

La cea de-a XXVII-a ediție au fost decernate 9 premii. Premiul Ministerului Culturii din Republica Moldova i-a fost acordat lui **Mircea Ștefănescu** pentru sculptura *Semn*, Premiul Complexului Muzeal

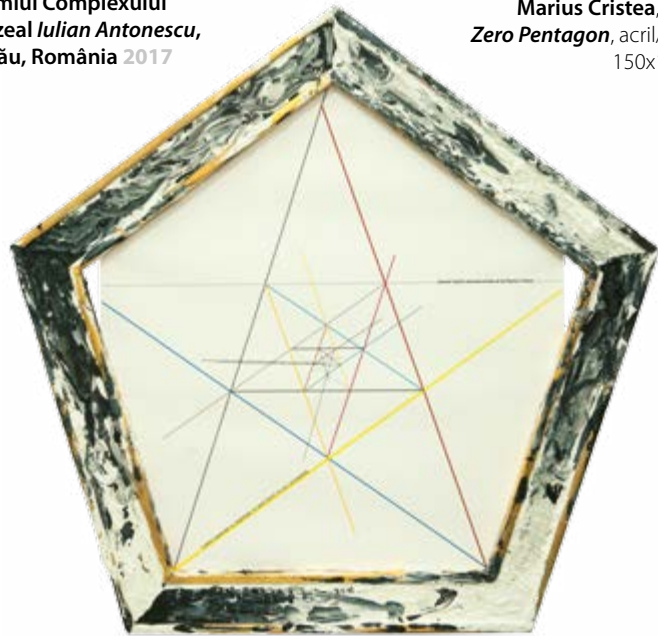
Premiul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării din Republica Moldova 2017 | **Mircea Ștefănescu**, Iași. *Semn*, lemn, sculptură, 60x38x18 cm

„Iulian Antonescu” din Bacău, pentru pictura-obiectuală **Zero. Pentagon**, l-a primit **Marius Cristea**, Premiul Consiliului Județean Bacău a fost acordat pictoriței **Eudochia Robu** (*Cireșul copilăriei*), iar concetățenilor săi **Ghenadie Tăciuc** (*Portret anonim*) și **Ecaterina Ajder** (*Balada cu îngeri*) le-au revenit premiul oferit de Primăria Municipiului Bacău și, respectiv, cel al Centrului de Cultură și Arte „George Apostu” din Bacău.

Premiul Muzeului Național de Artă din Republica Moldova i-a fost oferit graficianului **Aura Evelina Radu** (*Beloved*), pictorului **Ion Anghel** i-a fost acordat Premiul “Mihai Grecu” al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova pentru lucrarea *Artiste*, iar **Dumitru Verdianu** a fost menționat pentru sculptura *Sărut* cu Premiul Uniunii Artistilor Plastici din România. Premiul Primăriei Municipiului Chișinău a fost acordat pictorului **Dionis Pușcuță** pentru lucrarea *Compoziție*. 26 dintre cele 35 de opere ale participanților, selectate de membrii juriului au fost nominalizate.

Premiul Complexului Muzeal Iulian Antonescu, Bacău, România 2017

Marius Cristea, Pitești. *Zero Pentagon*, acril/pânză, 150x140 cm

Premiul Primăriei Municipiului Chișinău 2017
Dionis Pușcuță, Bacău. *Compoziție*, ulei/pânză, 100x80 cm

Premiul Muzeului Național de Artă al Moldovei 2017
Aura Evelina Radu, București. *Beloved*, ac sec/hârtie, 80x55 cm

Premiul Primăriei Municipiului Bacău, România 2017
Ghenadie Tăciuc, Chișinău. *Portret anonim*, ulei/pânză, 93x73,5 cm

Premiul Consiliului Județean Bacău, România 2017
Eudochia Robu, Orhei. *Cireșul copilăriei*, ulei/pânză, 95x83 cm

Premiul Centrului Internațional de Cultură și Arte George Apostu, Bacău, România 2017
Ecaterina Ajder, Chișinău. *Balada cu îngeri*, ulei/pânză, 85,5x170,6 cm

Premiul Uniunii Artiștilor Plastici din România
Dumitru Verdianu, Chișinău. *Sărut*, piatră, 46x37x14 cm

Anul 2018, chiar dacă nu era unul aniversar pentru „Saloanele Moldovei”, a fost totuși unul de referință: expoziția-concurs s-a desfășurat în anul Centenarului Unirii, sărbătorit festiv la Bacău în luna august, ca mai apoi evenimente consacrate lui să aibă continuare la Chișinău, începând cu 31 august - Sărbătoarea Națională „Limba noastră cea română”.

Aproximativ 330 de artiști plastici din Republica Moldova și România și-au prezentat lucrările de pictură, grafică, sculptură și artă decorativă aplicată în cadrul celei de-a XXVIII-a ediții a expoziției-concurs de artă contemporană „Saloanele Moldovei”, care a fost vernisată la Galeriile „Alfa” și „Ion Frunzetti”, Centrul de Cultură și Arte „George Apostu” din Bacău și la Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși” din Chișinău.

Desfășurate succesiv la Chișinău și Bacău, „Saloanele Moldovei” au dat posibilitatea mai multor artiști, consacrați, dar și tineri, să-și facă auzite vocile și să-și expună operele în săli de expoziții și muzee, privind dintr-o altă perspectivă realitatea în domeniul artelor. Comparativ cu alte ediții din anii precedenți, expoziția anului 2018, atestă o evoluție semnificativă a nivelului profesionist cu participarea artiștilor plastici din aproape toate regiunile României.

Cele 10 premii prevăzute de concurs au fost acordate de cinci membri ai juriului: Gheorghe Dican, artist plastic, vicepreședinte al UAP din România, Dumitru Bolboceanu, artist plastic, președintele UAP din Republica Moldova, Marius Barb, artist plastic, președinte UAP din România, filiala București, Valeriu Herța, artist

plastic, membru al Consiliului UAP din Republica Moldova, Anca Niculina Mihăilă, muzeograf la Centrul de Cultură și Arte „George Apostu” din Bacău.

În posesia Premiului Ministerului Educației, Culturii și Cercetării din Republica Moldova a intrat **Carmen Poenaru** din Bacău pentru pictură (*Spații suprapuse*). **Denis Brânzei** din Galați a luat premiul Complexului Muzeal „Iulian Antonescu” din Bacău (*Ochii din altă lume*, sculptură) iar pictura *Haos-Ordine* de **Veaceslav Fisticanu** din Chișinău – premiul Consiliului Județean Bacău.

Ovidiu Ionescu din București a obținut premiul Primăriei municipiului Bacău pentru ceramica *Compoziție*, iar **Iurie Ursatii** din Chișinău — premiul Centrului de Cultură și Arte „George Apostu” din Bacău pentru dipticul *Motiv rural I-II*. Pictura **Gabrielei Culic** din București *Lucrurile se întâmplă în altă parte* a luat premiul Muzeului Național de Artă al Moldovei. Premiul „Mihail Greco” al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova i-a revenit **Adrianei Florea Băloiu** (București) pentru pictura *Geometria învinsă a unei speranțe timpurii*, pictorul **Valeriu Șuşnea** (Buzău) a obținut premiul Uniunii Artiștilor Plastici din România pentru sculptura *Vămile văzduhului*. **Alina Modyrka** din Baia Mare cu lucrarea *Satul copilăriei – Memoria Imaginii* s-a ales cu Premiul Primăriei municipiului Chișinău, iar **Victor Macovei** din Chișinău (*Fiul risipitor*) – cu premiul „Nicu Enea”, acordat de UAP Bacău.

Evenimentele au fost organizate de Uniunea Artiștilor Plastici din Moldova în parteneriat cu Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, Complexul Muzeal „Iu. Antonescu” și Centrul de Cultură și Arte „G. Apostu” din Bacău, Consiliul Județean Bacău, Primăria Bacău, Muzeul Național de Artă al Moldovei, Primăria Chișinău și Uniunea Artiștilor Plastici din România.

Premiul „Nicu Enea”, acordat de UAP Bacău 2018
Victor Macovei, Chișinău. *Fiul risipitor*. Bronz, 37x23x13 cm.

Premiul Consiliului Județean Bacău. 2018
Veaceslav Fisticanu Chișinău. *Haos-Ordine*.
Ulei, pânză, 150x100 cm.

Sergiu Cuciuc, Chișinău. *Punte – echilibru*. Ulei, pânză, 120x110 cm

Eudochia Robu, Chișinău. *Îngerul cu cireșe albe*.
Ulei, pânză, 110x94 cm

Analiza operelor selectate și premiate de juriu indică un areal stilistic variat și extins al experimentului artistic, gama tematică fiind înglobată între fenomene eterogene, cum ar fi cele mai cunoscute curente ale avangardei contemporane, depășind formula tradițională a artei figurative sau nonfigurative, începând cu practica neorealismului și formele postavangardiste ale lucrărilor. Expoziția-concurs „Saloanele Moldovei”, ca eveniment, a devenit o tradiție frumoasă și un etalon al excelenței în arta contemporană.

Premiul Centrului de Cultură Gheorghe Apostu, Bacău 2018
Iurie Ursatii, Chișinău. *Motiv rural I, II*. Ulei, pânză, 85x62 cm.

Ioan Greco, Chișinău. *Feliile dorului – în amintirea mamei Sofia*.
Lemn, culoare, 102x45x18 cm

Tudor STAVILĂ

Expoziția organizată pentru prima dată, la Chișinău, în anul 2009, când a întrunit 142 de lucrări ale 110 artiști plastici din 13 țări ale lumii, printre care și nume cunoscute din pictura românească: Gheorghe Anghel, Constantin Flondor, Paul Gherasim, Vasile

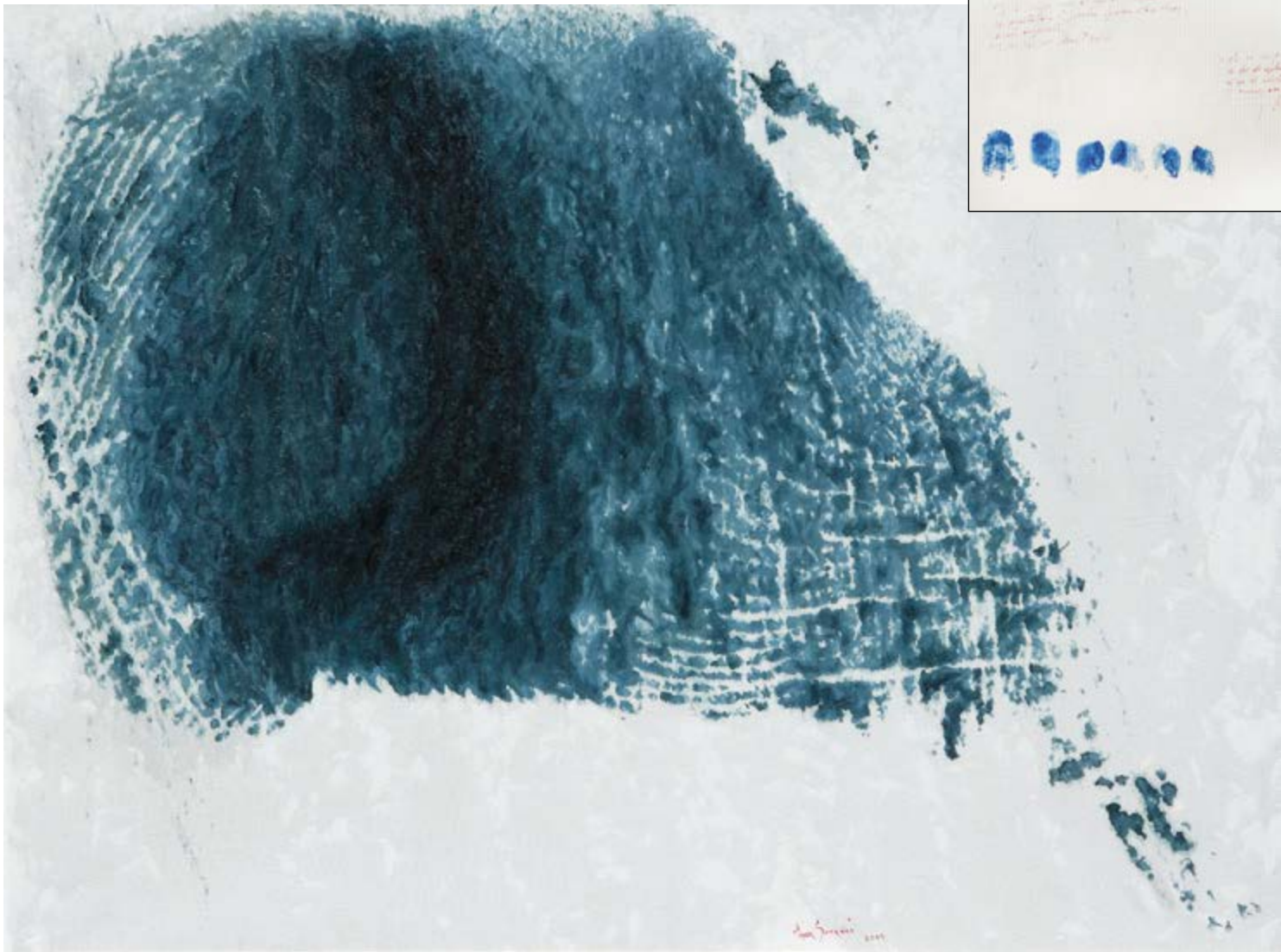
Tolan ș.a., Bienala Internațională de Pictură a ajuns în 2017 la cea de-a V-a ediție. Considerată drept una de excepție, pe parcurs și-a modificat prioritățile, devenind un concurs al competențelor profesionale, al evoluției artei naționale și sincronizare, identificând un spațiu cultural remarcabil,

Premiul I
Agnieszka Zawisza, Polonia.
Diapozitivul, 2015,
ulei/pânză, 110x140 cm

unul de excelență, iar ca eveniment - o formulă absolut europeană.
Evenimentul a fost organizat de Muzeul Național de Artă al Moldovei, Centrul de Artă Amprente și Uniunea Artiștilor Plastici din Moldova în parteneriat cu alte instituții de cultură sub patronajul Ministerului Culturii. Președintele juriului a fost Valentin Ciucă, cunoscut critic de artă din România, iar curatorul expoziției – directorul general al Muzeului Național de Artă din Chișinău, Tudor Zbârnea.

A V-a bienală a constituit o reușită continuare a edițiilor anterioare, focusând atenția artiștilor plastici din străinătate spre Chișinău, creând un loc de convergență culturală și, totodată, o extensie spre exterior, prin desfășurarea sa în cadrul unei oferte calitative de participare artistică.

Marele Premiu
Igor Svernei, Moldova.
Pământul fâgăduinței-oameni de geniu,
2017, ulei/pânză, 150x200 cm

Plasticieni din diferite țări, cu diverse modalități de expresie artistică, au conlucrat pentru întregirea reală a unei panorame a limbajelor artistice, în care se contopesc diverse curente cu varii tendințe estetice, de orientare modernă și tradițională.
Prezentă la eveniment, ministrul Culturii, Monica Babuc, a remarcat că el este unul de talie internațională, o mare realizare a culturii noastre

Este momentul să dezvălui că pentru mine situarea picturii în afara mediilor și subiectelor, devenite dacă nu clasice măcar recurente prin repetiție, constituie un criteriu, poate nu valoric dar sigur, de sporit interes am operat cu acesta în selectarea lucrărilor pentru premiile bienalei. Consider că, la fel ca lumea care astăzi nu mai arată și nu mai urmează conduitele de până mai ieri, artele reflectă inevitabil, atunci când forma și conținutul contează, această lume aflată în noi coordonate.

Călin Stegorean, președintele juriului

naționale, apreciind inițiativa desfășurării bienalei drept o idee inedită, foarte utilă pentru integrarea în spațiul cultural european, importantă pentru dezvoltarea culturii și artei din Republica Moldova.

Expoziția celei de-a V-a Bienale a reunit 164 de artiști plastici din 27 de țări: Armenia, Austria, Belarus, Belgia, Bulgaria, Cehia, Cipru, Coasta de Fildeș, Franța, Germania, Grecia, India, Indonezia, Iran, Italia, Japonia, Lituania, Marea Britanie, Moldova, Mongolia, Olanda, Polonia, România, Rusia, Spania, SUA și Turcia. Ei au fost prezenți cu 185 de lucrări expuse pe simeze.

Și de această dată, Bienala Internațională de Pictură, aflată în continuă ascensiune, și-a confirmat nivelul de manifestare de anvergură a artelor plastice organizate în Republica Moldova. Ea ne-a convins, încă o dată, de necesitatea menținerii unui spațiu comun cât mai larg al capacităților artistice naționale și internaționale, pentru crearea unui mediu favorabil reprezentărilor vizuale și dezbaterilor problematicei actuale a picturii contemporane.

Marele Premiu al Bienalei a fost acordat, în premieră, unui artist plastic din Moldova. În posesia lui a intrat pictorul **Igor Svernei** pentru lucrarea *Pământul făgăduinței – oameni de geniu* (2017), consacrată regretatului critic de artă Tudor Braga. Premiul I i-a revenit **Agnieszskăi Zawisza** (*Diapozitivul*, 2015) din Polonia, premiul II - **Andreei Albani** din România (*Fără titlu*, 2015), premiul III - **Gabrielei Culic** din România (dipticul *Nimic nu se pierde, totul e în lucru*, 2017).

Premiul Fundației Sturza l-a obținut **Jose A. Gonzalez Grillo** din SUA (*Petrecere*, 2016), iar de premiile Centrului Cultural Vrancea din România s-au învrednicit pictorii basarabeni **Veaceslav Fisticanu** (*Haos-Ordine*, 2017) și **Mihai Țăruș** (*Terestre. Toamna*, 2016).

De asemenea, cinci participanți ai Bienalei - Jaroslav Adam Vojcik (*Îngeri prin curgerea timpului*, 2017, Polonia), Gopal Dagnogo (2016, *Secvențiere*, Coasta de Fildeș), Rumiana Yotova (*Plecare*, 2015, Bulgaria-Olanda), Valentin Iosif Rozsnyai (*Contre-jour cu Fata Morgana*, 2016, România) și Vadim Crețu (*Chișinău*, 2017, România) - au fost distinși cu diplome de excelență acordate de Ministerul Culturii, iar trofeul "ArtMuzeum" a plecat în Lituania, la Aleksandras Vozbinas, pentru pictura *Soarele serii* (2015).

Bienala Internațională de Pictură, ediția a V-a, a fost expusă la Centrul Expozițional al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova "Constantin Brâncuși" din 18 mai până în 25 iunie 2017.

Premiul II, Andreea Albani, România. *Fără titlu*, 2015, tehnică mixtă, pânză, 150x200 cm

Premiul III, Gabriela Culic, România. *Nimic nu se pierde, totul e în lucru*, diptic, 2017, ulei/pânză, 170x110cm

Premiul Fundației Sturza, Jose A. Gonzalez Grillo, SUA. *Petrecere*, 2016, acrilic, pânză, 75x100 cm

Premiul Centrului Cultural Vrancea din România, Veaceslav Fisticanu, Moldova. *Haos – Ordine*, 2017, acrilic, pânză, 120x104 cm

Premiul Centrului Cultural Vrancea din România, Mihai Țăruș, Moldova. *Terestre, toamna*, 2016, ulei/pânză, 135x180 cm

A cincea ediție a Bienalei Internaționale de Pictură Chișinău 2017, aflată în continuă ascensiune, își confirmă numele de manifestare de anvergură a artelor plastice organizate în Republica Moldova. Selecția riguroasă, de la un an la altul, atrage tot mai mulți plasticieni performanți ai domeniului picturii din Moldova, România și din străinătate. În acest an expun 164 de artiști, cu 185 de lucrări, reprezentanți ai 27 de țări.

Și în cadrul actualei ediții, în calitate de invitați de onoare expun, în afara concursului, mai mulți artiști de referință din România, Belgia și Italia: Gheorghe Anghel, Sorin Ilfoveanu, Ștefan Câlția, Corneliu Vasilescu, Viorel Mărginean, Silvia Radu, Horea Paștina, Constantin Flondor, Petru Lucaci, Vasile Tolan, Nicole Callbaut, Alberto Bolzonela ș.a. Acceptul franc al unor asemenea artiști de anvergură de a participa în cadrul expoziției noastre îl percepem ca pe o susținere necondiționată a respectivului concurs internațional.

Tudor Zbânea,
curatorul Bienalei

Bienala Internațională de Artă Decorativă. Ediția a V-a, 2018

Constantin SPÎNU

Cea de-a V-a ediție a Bienalei Internaționale de Artă Decorativă, desfășurată în Centrul Expozițional "Constantin Brâncuși" din Chișinău, a adus în fața publicului iubitor de artă un vast eșantion de opere (119), ele exprimând aspirații plastice și tehnologii de implementare a ideilor creative. În cadrul acestei manifestări culturale de anvergură au participat cu opere artiști din Republica Moldova, România, Federația Rusă, Belarusi, Lituania, Polonia, Germania, fiind expuse tapiserii, batik, imprimee, ceramică, sticlă, prelucrare artistică a pielii, a lemnului și a metalului, design vestimentar, giuvaiererie.

Bienală s-a desfășurat, ca și cele anterioare, cu efortul nemijlocit al ceramistului Valeriu Vâna. Tradiționalul concurs al lucrărilor expuse, care l-a avut în calitate de președinte al juriului pe Alexandru Macovei, iar de membri - pe Adriana Derevici, Veaceslav Damir, Oleg Dobrovolschi și Ecaterina Pavlovski, s-a încheiat cu decernarea de premii și mențiuni.

Juriul a scos în evidență goblenul *Tradiții spontane* (2017) de Antonina Gurețkaia, care s-a învrednicit de Premiul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării din Republica Moldova. Lucrarea *Semn* (2018), realizată de către Mihai Hlihor în sticlă, colajul textil în tehnică mixtă cu genericul *Ritmuri* (2018) de Daria Vălegjanina, compoziția *Tezaurul Orheiului Vechi* (2018) de Vasile Grama executată prin combinarea a două tehnici - cea a baticului și cea a imprimeului, lucrarea *Materializarea ideilor Modulare* (2017) de Natalia Yampolskaia, realizată în tehnica păslei, precum și *Îmbrățișare* (2018), ceramică, oxizi, aparținând lui Serghei Josu, au fost premiate cu mențiuni ale Ministerului Educației, Culturii și Cercetării. Tapiseria *Moștenire* (2018), creație a Ludmillei Furdul, a obținut Premiul Uniunii Artiștilor Plastici din Bacău, România, iar Premiul Five Art Plus Gallery din Viena, i-a fost decernat Svetlanei Șugjda, autoarea lucrării *Muzică orientală* (2018), ceramică.

Totodată, juriul Bienalei, a acordat mențiuni ale Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova următoarelor lucrări: tapiseria *Nisipul Timpului* (2017) de Carmen Poenaru, tapiseria *Sens* (2018), în tehnică mixtă, de Ludmila Tihonciuc, compoziția *Freatica I-II*, sticlă și lăcuită de Virgil Tecuci, colecția vestimentară denumită *Versiuni ale Denimului* (2018), realizată de Angela Bezuțchi-Doina, batikul *Ecou* (2018) de Tatiana Voloh, lu-

crarea *Renaștere* (2018), realizată de Ștefan Pavlov în șamotă, porțelan, tehnică mixtă, și lucrarea *Templu* (2018), executată de Iurie Platon în șamotă, porțelan, ardere înaltă.

O parte semnificativă a operelor expuse în cadrul Bienalei au la bază repere imagistico-folclorice autohtone, or în lucrări ca *Tradiții spontane* (2016) de Antonina Gurețkaia, *Coadă păunului* (2018) de Tamara Grecu-Peicev, *Templu* (2018) de Iurie Platon, *Tradiții* (2018) de Tatiana Vatavu, *Prosoapele bunicii* (2018) de Mariana Carp, *Farfurie decorativă* (2018) de Nicolae Coțofan, *Simboluri* (2018) de Tatiana Bujorean și Maia Veste, *Ecou* (2018) de Tatiana Voloh, *Inspirații etnice* (2017) de Daniela Roșca-Ceban, *Veșnicie* (2017) de Lucia Bălba, *Drăgaică* (2016) de Irina Burlaca, *Enigma* (2018) de Elena Frunze, *Elan* (2018) de Ludmila Goloseeva, *Ecouri* (2018) de Antonina Cebotari, *Izvor uitat* (2018) de Irina Lavrentie, *Motiv teatral* (2018) de Florentin Leancă, *Divinitatea terestră* (2018) de Igor Moisei, *Buchet* (2018) de Ecaterina Peicev, *Portret de Țărăncuță* (2018) de Aliona Stavilă, *Cuiul Vieții* (2018) de Ilie Țurcanu, grație unor revalorificări structurale-stilistice și tehnologice inedite, formele și motivele folclorului plastic moldovenesc capătă noi valențe simboli-

Premiul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării din Republica Moldova

Antonina Gurețkaia. Tradiții spontane, 2016, tapiserie, lână, tehnică clasică, 100x100 cm

Premiul Galeriei Five Plus

Svetlana Șugjda. Muzică orientală, 2018, ceramică, șamotă, angobă, glazură, 120x23x18 cm

Premiul UAP Bacău, România

Ludmila Furdul. Moștenire, 2018, tapiserie, bumbac, în tehnică mixtă, 135x55 cm

co-semantică și estetice.

Unele opere sunt inspirate din tezaurul tradițiilor altor popoare. În această ordine de idei sunt reprezentative lucrările *Muzică orientală* (2018) de Svetlana Șugjda, *Amprentă* (2018) de Anna Ambrosova și *Impresii japoneze* (2018) de Agata Talczevska.

Într-un șir de alte exponate ale Bienalei artiștii valorifică estetic meditațiile personale privind sensul vieții [*Sens*, 2018) de Ludmila Tihonciuc, *Egalitate între El și Ea* (2018) de Vasile Burduila, *Numărătoarea inversă* (2018) de Valeriu Vâna, *Îngemănare* (2017) de Mihai Hlihor, *Împreună* (2017) de Tatiana Palamarciuc, *Îmbrățișare* (2018) de Serghei Josu, *Madona cu Pruncul* de Gheorghe Sultan], meditații asupra evoluției temporale prin găsirea unor echivalente plastice inedite [*Nisipul Timpului* (2017) de Carmen Poenaru, *Contemplarea timpului* (2018) de Octavian Romanescu, *Râșnița timpului* (2018) de Iurie Cebotari, *Apa trece, pietrele rămân* (2017) de Oleg Dobrovolschi, *Adâncurile mării Sarmatice* (2018) de Ecaterina Ajder, *Ecou medieval* (2018) de Ana-

tolie Railean], sau probleme pur plastice, bazate pe unele repere culturale universale [*Freatica I-II* (2018) de Virgil Tecuci, *Nucleul* (2018) de Ștefan Pavlov, *Versiuni ale denimului* (2018) de Angela Doina-Bezuțchi, *Natură statică* (2017) de Alibertina Ariskina, *Reverie* (2018) de Vasile Grama și Daniela Roșca-Ceban, *Împietrire* (2018) de Daniela Chirica, *Structura II* (2016) de Anna Kuzmitowicz, *Zac-Zac* (2018) de Natalia Ciornea, *Red Forest* (2018) de Ecaterina Neamțu ș.a.].

Concluzionând, menționăm că cea de-a V-a ediție a Bienalei de Artă Decorativă, desfășurată la Chișinău, a constituit un teren propice pentru colaborarea creativă dintre diverse culturi, contribuind prin aceasta la largirea coordonatelor tematice, stilistice și tehnologice din domeniu, și concomitent, prin familiarizarea iubitorilor de fumos din republică cu cele mai noi tendințe artistice din țările participante, a înlesnit promovarea acestora pe scară largă atât la nivel național, cât și internațional.

Mențiuni

Mențiune, UAP din Republica Moldova
Carmen Poenaru. Nisipul Timpului, 2017, colaj textil,
tehnică mixtă, 200x137 cm

Mențiune, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării
din Republica Moldova
Serghei Josu. Îmbrățișare, 2018, ceramică, șamotă, oxizi,
56x22x18 cm

Mențiune, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării din Republica Moldova
Daria Vălegjanina. Ritmuri, 2016, colaj, textil, bumbac, tehnică mixtă, 153x215 cm

Mențiune, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării din Republica Moldova
Vasile Grama. Tezaurul Orheiului Vechi, 2018, imprimeu,
mătase, anilină, tehnică rece, 90x90 cm

Mențiune, UAP din Republica Moldova
Ștefan Pavlov. Nucleul, 2018, ceramică, argilă, porțelan, tehnică mixtă,
diametrul - 48 cm

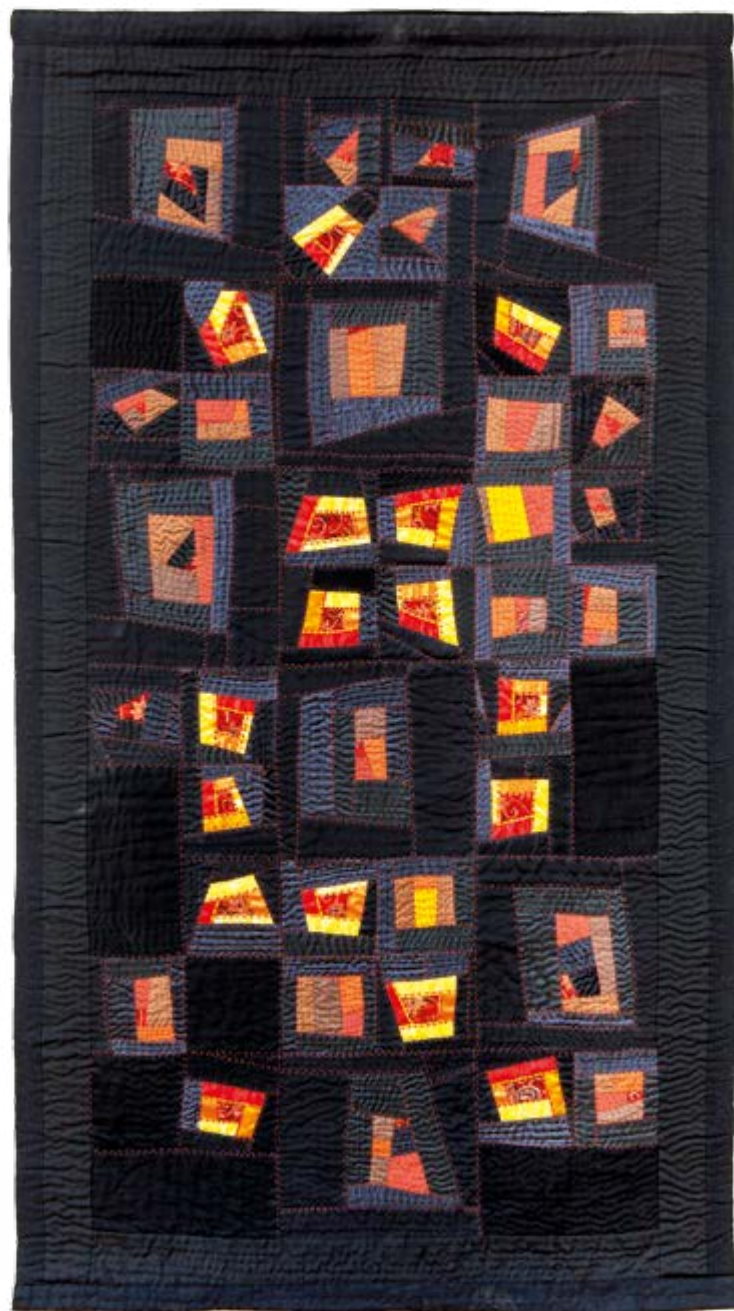
Mențiune, UAP din Republica Moldova
Liudmila Tihonciuc. Sens, 2018, colaj textil, pânză, tehnică mixtă, 62x152 cm

Mențiune, UAP din Republica Moldova
Virgil Tecuci. Freatica I-II, 2018, sticlă șlefuită,
tehnică mixtă, 46x61x33 cm

Mențiune, UAP din Republica Moldova
Iurie Platon. Templu, 2018, ceramică, șamotă,
porțelan, ardere înaltă, 114,5x33x30 cm

Victoria ROCACIUC

EMINESCIANA,
edițiile 2017 și 2018

PREMIUL MARE 2017 ↑ Ludmila Tihonciuc. *Lumina stinsului amor*, 2016, tehnica patchwork, 100x180 cm

Expoziția cu genericul „Eminesciana” se organizează de Uniunea Artiștilor Plastici din Republica Moldova începând cu anul 2002, la inițiativa regretatului critic de artă Tudor Braga, iar din 2013 a devenit expoziție-concurs. Pe parcursul anilor, vernisajele mereu au avut imagine diferită. Astfel, la expoziția-concurs de artă plastică „Eminesciana - 2017”, lansată în Sala mică a Centrului Expozițional „Constantin Brâncuși”, și-au etalat lucrările peste 70 de artiști plastici. Premiul mare l-a cucerit plasticiana Ludmila Tihonciuc pentru lucrarea realizată în tehnica decorativă amintind de arta mozaicului textil, în tehnica patchwork. Ea redă starea din poezia lui Eminescu „La steaua”, la versul „...*Lumina stinsului amor*”, drept simbol al dragostei ca eternă călăuză. Contrastul cromatic al fondalului negru din goblen cu al unor detalii mici textile de nuanțe aurii creează senzația și atmosfera nopții înstelate. Locul doi în concurs i-a revenit lui Mihai Statnâi, iar locul trei - lui Vasile Sitari. Ambele lucrări reprezintă, de asemenea, dedicații la poezii. Expoziția din anul 2017 a cuprins 78 de lucrări de grafică, pictură, sculptură și artă decorativ-aplicată.

Inaugurată în Sala mare a Centrului Expozițional, expoziția-concurs de artă contemporană „Eminesciana - 2018”, a căpătat proporții aproape duble față de cele anterioare, găzduind peste 140 de lucrări de genuri diferite, create de peste 100 de artiști plastici moldoveni. Pentru a reprezenta profunzimea creației eminesciene nu există limite, de aceea și participanții expoziției au avut posibilitate să manifeste o libertate totală de expresie plastică. De această dată, expoziția a trezit mai mult interes din partea publicului. Excelența Sa Daniel Ioniță, Ambasadorul României în Republica Moldova, a apreciat calitatea profesioană a lucrărilor expuse. În urma evaluării de către un juriu profesionist, pe locul trei s-a clasat artistul plastic Iurie Lupu cu o lucrare de artă decorativă, pe locul doi - Igor Svernei cu grafică, iar de locul întâi s-a învrednicit Florentin Leancă cu pictura *Moulin Rouge*, lucrare realizată în spiritul covorului național, compusă din șiruri de registre orizontale suprapuse cu desene de figuri feminine, reprezentate decorativ.

Prin creația lor, artiștii plastici au ținut să accentueze ideea că Eminescu trebuie apreciat mereu pentru genialele poezii, care într-adevăr inspiră.

PREMIUL II 2017 ↑ Mihail Statnâi. *Dedicație poetului Grigore Vieru*, 2016, ulei/pânză, 75x65 cm

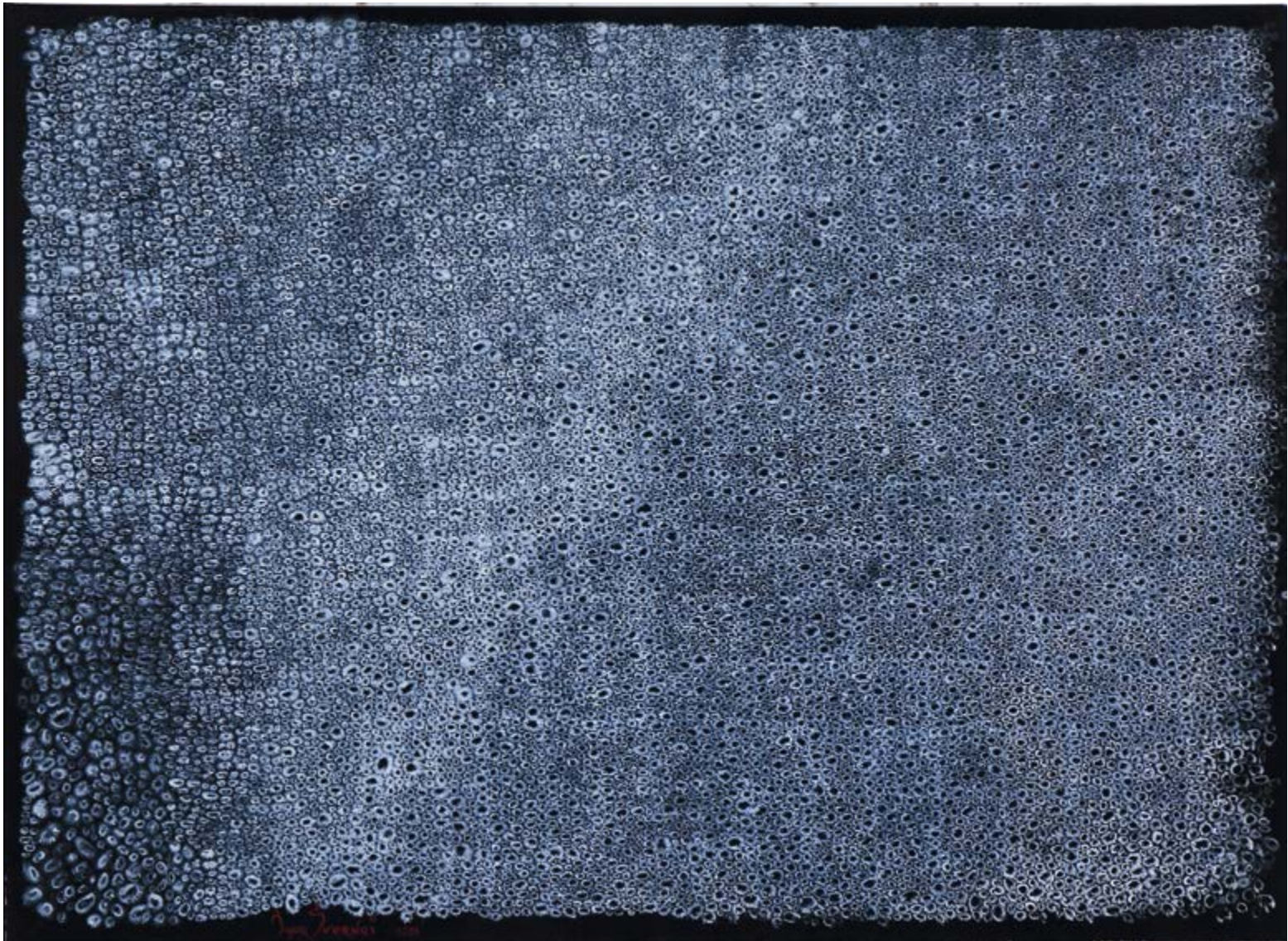
PREMIUL III 2017 ↑ Vasile Sitari. *Micul căruțaș*, 2017, ulei/pânză, 85x90 cm

PREMIUL I 2018 ↑ Florentin Leancă. *Moulin Rouge*, 2017, ulei/pânză, 104x90 cm

PREMIUL III 2018 ↑ Iurie Lupu. *Pluta meduzei*, 2017, ulei/pânză/metal, 25x193 cm

PREMIUL II 2018 ↑ Igor Svernei. *Misterele nopții*, 2017, penel/acuarelă, 56x76 cm

Expozițiile-concurs de artă contemporană „Autumnala”, edițiile 2017 și 2018

Natalia PROCOP

Tradițional, Saloanele de Toamnă ale Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova sunt organizate în lunile noiembrie-decembrie, în parteneriat cu Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, și se desfășoară la Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși”.

« Autumnala » este o expoziție de totalizare, în cadrul căreia artiștii plastici își expun cele mai bune lucrări realizate pe parcursul unui an. Ediția anului 2017 a însumat 183 de lucrări de pictură, grafică, sculptură și artă decorativă semnate de peste 100 de autori. Specificul ei constă în faptul că este unica expoziție-concurs, la care se acordă premii pentru fiecare domeniu al artei. Pe lângă artiștii consacrați – Sergiu Cuciuc, Eleonora Romanescu, Elena Bontea, Nicolae Coțofan și alții -, aici au expus lucrări de divers gen tinerii autori Ruslan Roșca, Oxana Diaconu-Catan, Veronica Iftodi, Ecaterina Chitoroagă, Daniela Roșca-Ceban ș.a. În cadrul expoziției pline de lumină și culoare, noile procedee plastice de exprimare a unor

teme fundamentale s-au făcut vizibile în operele semnate de Alexandru Macovei, Tudor Zbârnea, Gheorghe Munteanu, Dumitru Verdianu, Igor Svernei, Veaceslav Bakițki ș.a.

De Marele Premiu, acordat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, s-a învrednicit artistul plastic Octavian Romanescu pentru lucrarea de artă decorativă *Pomi*. Juriul a mai decernat alte șapte premii: pentru pictură l-a obținut Mihai Mireanu, pentru grafică – Alexandru Macovei, sculptură –Mihai Damian, pentru critică de artă - Tudor Stăvilă, pentru artă decorativă - Virgil Tecuci, pentru scenografie - Ludmila Furdui, iar premiul de excelență i-a revenit lui Petru Jireghea. Totodată, omul de afaceri Valentin Țăruș, stabilit la Viena, Austria, care organizează tabere de creație și expoziții în afara țării ale artiștilor plastici din Moldova, a fost distins cu medalia „Mihail Grecu”

Expoziția-concurs a fost accesibilă pentru vizitatori în perioada 21 noiembrie – 10 decembrie 2017.

Medalia Mihail Grecu 2017
Valentin Țăruș

Premiul UAP pentru scenografie 2017
Ludmila Furdui. *Decor teatral*, 2017, tehnică mixtă, 92x28 cm

Premiul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării 2017
Octavian Romanescu. *Pomi*, 2017: șamot, 32x57x9 cm, lemn, 33x53x1 cm

Premiul UAP pentru pictură 2017
Mihai Mireanu. *Prier*, 2017, acril, pânză, tehnică de autor, 84x100 cm

Premiul UAP pentru sculptură 2017
Mihai Damian. *Păunul*, 2015, granit, bronz, 36x28x18 cm

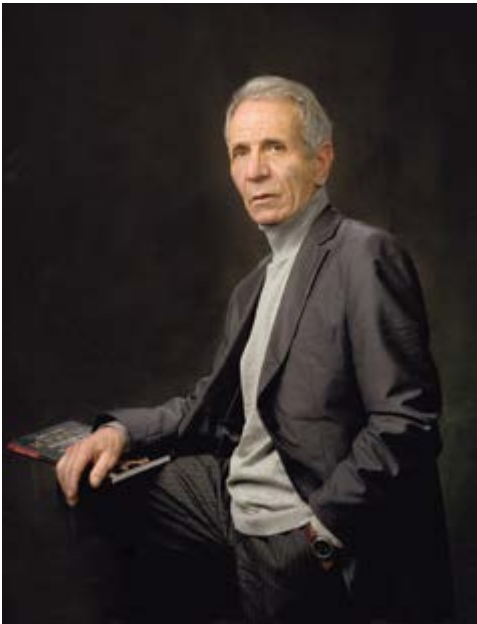
Premiul UAP pentru artă decorativă 2017
Virgil Tecuci. *Călăuzitoare*, 2017, șamotă, sticlă: 102x27 cm; 70x17 cm

Premiul UAP pentru grafică 2017
Alexandru Macovei. *Evanghelistul Luca pictând icoana Stefan cel Mare și Sfânt*, 2017, tehnică mixtă, 300x100 cm

Premiul de excelență 2017
Petru Jireghea. *Biserica între stânci*, 2017, ulei, carton, parchetaj, 70x54 cm

Premiul UAP pentru critică de artă 2017
Tudor Stăvilă

„Autumnala” - 2018 s-a desfășurat în același cadru festiv ca și vernisajele anterioare, premiile fiind acordate pentru opere de pictură, grafică, artă decorativă, sculptură și critică de artă.

Premiul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova i-a revenit lui Ghenadie Jaloba pentru lucrarea *Sărbătoare II*. Compoziția de gen, monumentală, vine să evoce bogatele tradiții populare. Multitudinea de figuri umane în vestimentație de sărbătoare în multiple nuanțe de roșu și alb accentuează cadrul festiv exprimat de pictor.

De premiul pentru pictură s-a învrednicit Vasile Ostahi pentru lucrarea *Sovata în soare*. Autorul a preferat să picteze orașul din Maramureș în perioada zilei, fiind inspirat de drumul și casele poziționate de-a lungul acestuia în perspectivă, de oamenii care îl traversează.

Premiul UAP pentru grafică i s-a înmănat lui Simion Zamșa pentru *Obiect I-II-III*. Lucrarea face parte din ultima perioadă a creației artistului plastic, caracterizată prin multiple experimente, punându-se accent pe compoziție simbolică.

Premiul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării 2018
Ghenadie Jaloba. *Sărbătoare – II* (din seria *Tradiții milenare*), 2018, ulei, pânză, 139,5x195 cm

Premiul de excelență 2018
Ludmila Goloseeva. *Îndreptare*, 2018, tapiserie, 150x200 cm

Premiul pentru grafică 2018
Simion Zamșa. *Obiect I-II-III*, 2018, plastic, 3 (33x33 cm)

Premiul pentru artă decorativă i-a fost acordat lui Virgil Tecuci pentru lucrarea *Freatica I-II* (sticlă șlefuită). Compozițiile cu forme miniaturale din sticlă șlefuită sunt realizate pe straturi, autorul prezentând simbolic pânze de ape subterane ce alimentează izvoarele, fântânile etc. Măiestria și originalitatea autorului le regăsim în multiple detalizări. Complexitatea executării formelor de dimensiuni mici denotă perseverența și talentul artistului plastic.

Premiul pentru sculptură i-a revenit lui Ruslan Tihonciuc pentru sculptura *Improvizații*. Prin stilizarea abordată de sculptor opera sa ne reamintește figurinele culturii Cucuteni, astfel readucându-ne la bogatele tradiții și valori ale culturii naționale. Autorul apelează la expresivitatea formelor și la prelucrarea suprafeței grafitului cu factură.

Premiul pentru critică de artă a plecat la Nelly Canțer care, pe parcursul activității sale la IPNA Compania „Teleradio-Moldova”, este producător și regizor al emisiunilor „Artelier”, „Cultura azi”, „Purtătorii de cultură”, având o deosebită contribuție la promovarea artelor plastice, a culturii naționale

Premiul de excelență l-a cucerit Ludmila Goloseeva pentru tapiseria *Îndreptare*. Fiind una dintre promotoarele tapiseriei încă în perioada RSSM, Ludmila Goloseeva a revenit cu un suflu nou în arta textilă actuală, demonstrând o excepțională măiestrie compozițională și devotament pentru genul de artă care a consacrat-o.

În cadrul expoziției, Ministerul Educației Culturii și Cercetării a acordat diplome de merit artiștilor plastici Ecaterina Ajder (*Flori de ianuarie*),

Premiul UAP pentru artă decorativă 2018
Virgil Tecuci. *Freatica II*, 2018, sticlă, lemn, 59x46x29 cm

Sergiu Coțofan (*Ordonând spațiu*), Timotei Bătrânu (*Grădina din oglindă*) și Valeriu Vănaș (*ceramica Centenar*).

Diversitatea operelor artiștilor plastici din diferite generații, care abordează variate genuri ale artelor a conferit o importanță specială expoziției „Autumnala-2018”, desfășurată în perioada 22 noiembrie – 9 decembrie.

Premiul UAP pentru sculptură 2018
Ruslan Tihonciuc. *Improvizații*, 2018, granit, 41,5x22x18 cm

Premiul UAP pentru pictură 2018
Vasile Ostahi. *Sovata în soare*, 2018, ulei/pânză, 60x70 cm

Premiul UAP pentru critică de artă 2018
Nelly Canțer

**Expoziția-concurs *RECVIEM*,
2017- 2018**

Iraida CIOBANU

Expoziția-concurs de artă contemporană „Recviem”, edițiile anilor 2017 și 2018, au fost organizate de Uniunea Artiștilor Plastici din Republica Moldova în incinta Centrului Expozițional „Constantin Brâncuși” din Chișinău.

Recviem, ediția a VI-a - în memoria jertfelor deportărilor staliniste din anii 1941-1949 a durat de la 8 până pe 25 iunie 2017, fiind expuse 68 de lucrări ale 52 de autori din Republica Moldova. Alături de artiști plastici, critici de artă, scriitori , ziariști, la eveniment au participat și Ambasadorii României și Ungariei la Chișinău, Daniel Ioniță și Mátyás Szilágyi.

Expoziția-concurs „Recviem” constituie un prilej de a ne aminti despre evenimentele din perioada regimului sovietic represiv, ideea aparținând Silviei Vrâncianu, membră a UAP, care face parte dintr-o familie de deportați.

Juriul ediției a acordat Premiul I Iraidei Ciobanu, Premiul II - graficianului Nicolae Fedac, iar Premiul III pentru pictură - lui Anatol Lazarev. Șase diplome de merit au revenit artiștilor plastici Ecaterina Ajder, Pavel Cornogolub, Valentin Bologa, Iurie Iazan, Anatolie Gherasimov și Valentin Vârtosu. La evaluarea lucrărilor s-a pus accent pe valoarea lor artistică și reflectarea tematicii propuse.

Ediția a VII-a a expoziției-concurs „Recviem” a cuprins perioada 28 iunie – 15 iulie 2018. Expoziția a însumat 58 de opere ale 55 de artiști plastici.

Premiul I l-a cucerit Andrei Mudrea (*Tăcere*), celelalte două premii revenindu-le Eudochiei Robu (*Să nu uităm*) și respectiv lui Pavel Cornogolub (*Apogeul calvarului*).

Cu diplome de merit au fost distinși Mihai Mireanu (*Preludiu II*), Emil Cojocaru (*Planeta răstignită*), Iurie Lupu (*Dincolo de absolut*), Evghenii Iakovlev (stampa *Așteptare*), Dmitri Șibaev (*Trepte II*), Ruslan Roșca (*Dialog. Îngerii pierduți*), iar Sava Mihailenco (*Oximoron*) s-a ales cu o diploma specială.

Premiul I 2017 ↑ **Iraida Ciobanu. *Dedicație*,**
2017, ulei/pânză, 130x85 cm

Premiul II 2017 ↑ **Nicolae Fedac. *Recviem*,**
2017, carton, 44x40 cm

Premiul III 2017 ↑ **Anatol Lazarev. *Taina. Dramă*,** 2017,
tehnică mixtă, 62,4x88 cm

Premiul I 2018 ↑ **Andrei Mudrea. *Tăcere*,** 2018, tehnică
de autor, pânză, 80x200 cm

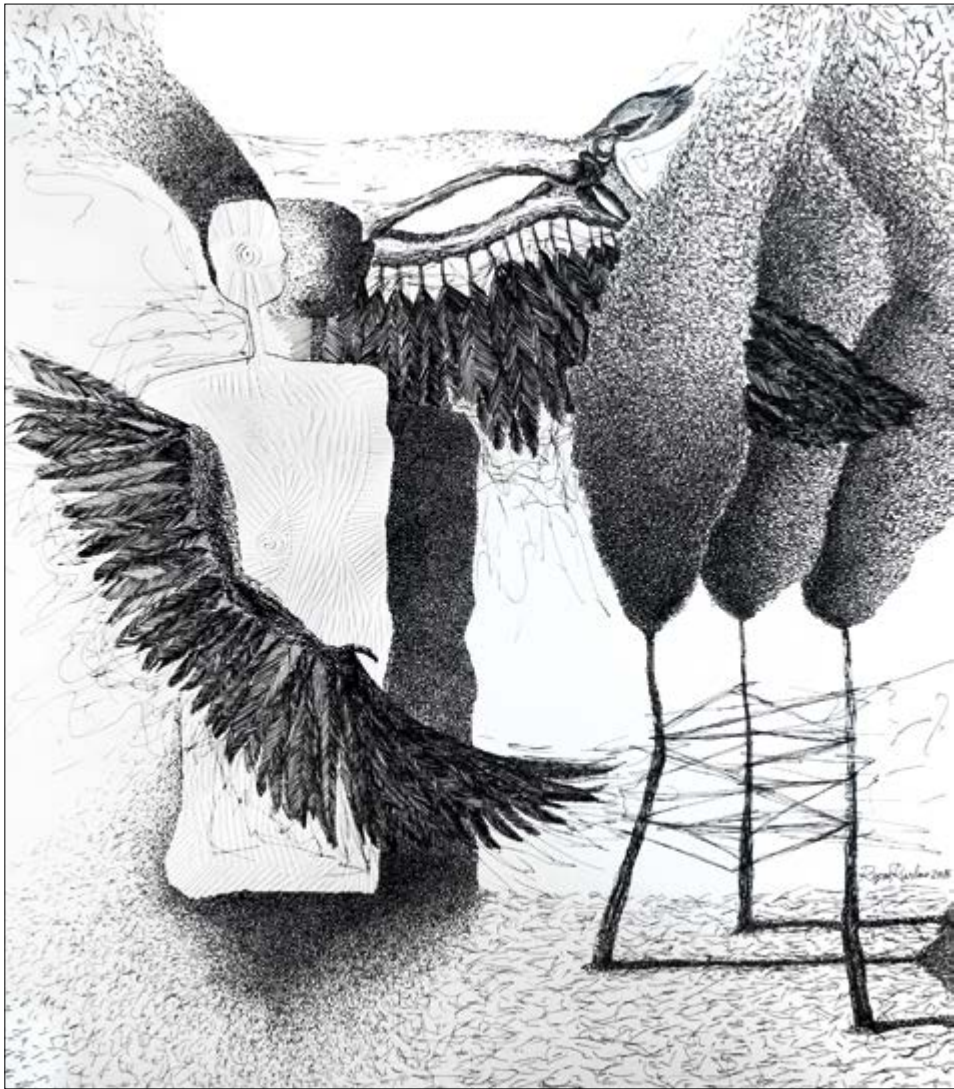
Premiul II 2018

Eudochia Robu. *Să nu uităm*, 2018, ulei/pânză, 95x84 cm

Premiul III 2018

Pavel Cornogolub. *Apogeul calvarului*, 2018, ulei/pânză, 105x65 cm

Diplomă de merit 2018

Ruslan Roșca. *Dialog. Îngerii pierduți*, 2018, tuș, peniță, tipar orb, hârtie, 57x50 cm

Mihai Damian 2018

„Avânt”, 2015, marmură, bronz, 25 cmx33 cmx25 cm

Expoziția „Noi – tineretul creator”, edițiile 2017-2018

NATALIA PROCOP

La Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși” din Chișinău, tradițional, în luna februarie a fiecărui an este vernisată expoziția-concurs de artă contemporană „Noi – tineretul creator”.

În conformitate cu Regulamentul expoziției, pot participa autori cu vârste între 16 și 35 de ani, membri titulari și stagiați ai UAP, precum și neafiliați ai organizației. La cea de-a XVI-a ediție a expoziției, anul 2017, au participat 94 de tineri artiști plastici cu 120 de lucrări de pictură, grafică, tapiserie și sculptură.

Selectând lucrările expuse, juriul a acordat premii din partea Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova și a Ministerul Tineretului și Sportului. Marele Premiu i-a fost acordat Dăriei Ceaglei, pentru tapiseria *Lumea mea*. Premiul I, (al Uniunii Artiștilor Plastici) i-a revenit lui Dumitru Cerbu (*Tradiții estice*), premiul II – lui Alexei Vidrașco (*Sămânță de piatră*), iar premiul III – Xeniei Dermenji (*În odaia roșie*).

Expoziția a cuprins perioada 9 - 26 februarie 2017.

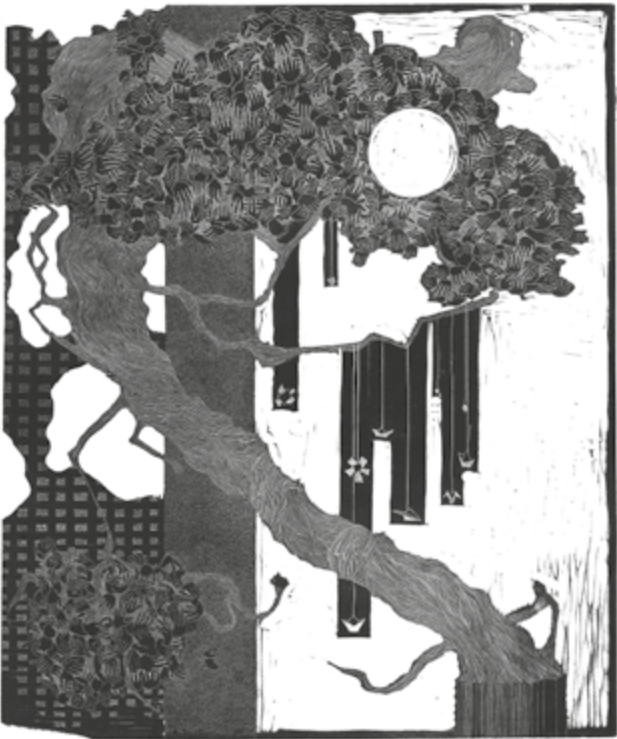
Ediția a XVII-a a expoziției-concurs „Noi – tineretul creator”, s-a desfășurat între 8 și 25 februarie 2018, tot în incinta Centrului Expozițional „Constantin Brâncuși”. La

Premiul mare, 2017 ↑ **Dăria Ceaglei**
acordat de Ministerul Tineretului și Sportului | *Lumea mea*, 2016, tapiserie, tehnică clasică, 80x80 cm

Premiul III, 2017 ↑ **Xenia Dermenji.**
acordat de Uniunea Artiștilor Plastici din Moldova | *În odaia roșie*, 2017, ulei/pânză, 80x70 cm

Premiul I, 2017 ↑ **Dumitru Cerbu.**
acordat de Uniunea Artiștilor Plastici din Moldova | *Tradiții estice*, 2016, linogravură, 70x85 cm

Premiul II, 2017 ↑ **Alexei Vidrașco.**
acordat de Uniunea Artiștilor Plastici din Moldova | *Sămânță de piatră*, 2017, piatră de râu, granit, 23x13x14,5 cm

ea au participat 99 de tineri cu 130 de lucrări din diverse genuri ale artelor plastice: pictură, grafică, sculptură, ceramică, tapiserie, design vestimentar etc.

Premiul Mare al concursului, oferit de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, l-a cucerit Victor Frimu pentru pictura *Templul naturii*. Premiul I, acordat de Uniunea Artiștilor Plastici, i-a fost decernat Mariei Plop pentru sculptura *Zbor*, iar cu Premiul II s-a ales Dumitru Lungu pentru grafica *Alter Ego*. Olga Roșca a fost apreciată cu Premiul III, acordat de Uniunea Artiștilor Plastici, pentru ceramica *Străpungere*.

Șase diplome de merit au fost acordate de Uniunea Artiștilor Plastici următorilor tineri plasticieni: Ana Luțcan (*Enfant*), Ecaterina Căpățînă (*Noi*), Ana-Maria Donica (*Meleag*), Iurie Cujeli (*Relații*), Alexandra Petraș (*Illusion*), Ana-Maria Colot (*Societatea, Seria I, II, III, IV*). Juriul concursului a acordat Diploma de excelență lui Pavel Obreja pentru bustul *Portret – artistul Gheorghe Răileanu*.

Expoziția-concurs „Noi – tineretul creator” vine în susținerea și promovarea elanului creativ al tinerilor artiști plastici - în special studenți și absolvenți de curând ai instituțiilor de profil de la noi: Colegiul Republican de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală”, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Universitatea Tehnică din Moldova etc.

Premiul mare, 2018 ↑ **Victor Frimu. Templul naturii**, 2017, ulei/pânză, 160x80 cm
acordat de Ministerul Tineretului și Sportului

Premiul III, 2018
acordat de Uniunea Artiștilor
Plastici din Moldova

Olga Roșca. Străpungere, 2016,
faianță, lemn, tehnică mixtă,
30x30x32 cm

Premiul I, 2018
acordat de Uniunea Artiștilor
Plastici din Moldova

Maria Plop. Zbor, 2018,
marmură, travertin,
36x40x13 cm

Diplomă de Merit, 2018
acordată de Uniunea Artiștilor Plastici din Republica Moldova
Ana-Maria Donica, Meleag, 2018, tapiserie, 75x75 cm

Diplomă de Merit, 2018
acordată de Uniunea Artiștilor Plastici din Republica Moldova
Ecaterina Căpățină, Noi, 2016, tehnica mezotintă,
13,5x9,5 cm

Premiul II, 2018
acordat de Uniunea Artiștilor
Plastici din Moldova

Dumitru Lungu, 2018
Alter Ego, tehnică mixtă,
90x70 cm

Expoziția personală-
Arcadie ANTOSEAC

Victoria ROCACIUC

Artistul plastic Arcadie Antoseac demult și-a creat propria imagine în artă, propriul stil și metodologia tehnică ce-l caracterizează. S-a născut la 14 martie 1946, în Chișinău, într-o familie de intelectuali pasionați de artă. A absolvit actualul Colegiu Republican de Arte Plastice "Al. Plămădeală" din Chișinău (1960-1966), urmându-și studiile la o instituție similară din Moscova (Școala regională de artă din Moscova "În memoria anului 1905"), sub îndrumarea Tatianei Serebreakova (fica Zinaidei Serebreakova), iar apoi – la Universitatea Poligrafică "Ivan Fiodorov" din Lvov (promoția anului 1978).

Pornind cu anii '60 ai secolului trecut, Arcadie Antoseac se află în fervoarea noilor orientări în artele plastice naționale, însușind limbajul modern încă din perioada debutului. Compozițiile sale se remarcă printr-o autenticitate a echilibrului și eleganței. La început, artistul a lucrat în domeniul ilustrației de carte, ex-librisului, graficii satirice, apoi s-a consacrat întru totul graficii și picturii de șevalet.

Spectrul tematic al lucrărilor de șevalet ale lui Arcadie Antoseac este variat – de la teme din mitologia antică până la cele contemporane. Prin compozițiile sale ca și cum ar propune spectatorului să mediteze,

să reflecte asupra sensului și valorilor vieții, care îi unește spiritual pe oameni. În lucrările sale de după anul 2000 sunt prezentate peisaje ce vădesc frumusețea irepetabilă, poeticul și farmecul ținutului nostru. La fel de expresive sunt naturile statice și portretele executate de artist prin utilizarea tehnicilor mixte de autor. Datorită căutărilor plastice, în mai multe opere ale dânsului se evidențiază simbolul.

Penelului lui Arcadie Antoseac aparțin și serii de tablouri cu monumente de arhitectură ce reprezintă partea istorică a capitalei noastre. Totodată, mai multe lucrări au aspect alegoric. Bunăoară, un portret realizat deosebit de plastic poate concura cu o operă de creație sculpturală – cu sculpturi de dimensiuni mici, dar și cu unele monumentale.

Elaborată pe parcursul mai multor ani, metoda de gândire a artistului plastic Arcadie Antoseac este una filosofică, conceptuală, cu o tentă de romantism și, totodată, bine argumentată și chibzuită logic, cu timpul devenind tot mai precisă. Astfel, în lucrările artistului au pătruns elemente folclorice și rustice susținute de aceleași doze de romantism și expresivitate specifice încă etapelor timpurii ale creației sale. Considerăm că romantismul în picturile lui Arcadie Antoseac izvorăște din experiența lui poetică, care rămâne a fi o latură intimă a creației sale, deoarece, spre regret, o ține departe de ochii iubitorilor de liric și frumos.

Înțeleg că la început a fost cuvântul, el a fost imboldul care l-a făcut să creieze, dar totul avea nevoie de frumusețe, de culoare, lumină, și poate că, îndrăznesc să spun, Creatorul a dat culoare lumii noastre, la fel în primul rând! Deci, pictura a devenit artă odată cu crearea universului. Ea este prima artă care a stat la baza omenirii.

Învărtire, 2008, ulei/pânză, 39x54 cm

În grădină, 2003, ulei/pânză, 37x26 cm

Melodie, 2016, ulei/pânză, 49x39 cm

Muzică, 2005, ulei/pânză, 49,5x40 cm

Amintiri, 2016, ulei/pânză, 37x26 cm

Muzică, 2006, tehnică mixtă, 65x37 cm

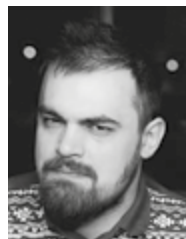
Flori albe, 2008, tehnică mixtă, 65x37 cm

Compoziție, 2006, tehnică mixtă, 65x37 cm

Poveste, 2006, ulei/pânză, 39x54 cm

Lucia BOLDESCU-DOMENTI, Pavel BOLDESCU – tapiserie și pictură

Eleonora BRIGALDA

Între 8 și 25 noiembrie 2018, la Centrul Expozițional "Constantin Brâncuși" a avut loc expoziția de pictură și tapiserie a cuplului de artiști plastici Pavel Boldescu și Lucia Boldescu-Domenti. (Prima expoziție în doi – *Duet* – au avut-o în anul 2011, când mai erau studenți, la Biblioteca Națională din Chișinău. În prezenta expoziție, pe shimezele galeriei de artă au fost expuse 50 de lucrări variate ca gen și stil.

Lucia Boldescu-Domenti, a urmat facultatea Arte Plastice și Design a UPS "Ion Creangă", specialitatea Artă Decorativă, și practică cu pasiune tapiseria artistică. Debutând în 2004, participă la mai multe expoziții colective din țară și din străinătate. În anul 2009 a cucerit *Premiul Municipal al Tineretului pentru Artă Plastică* (Chișinău) și *Premiul pentru Tineret*, acordat de Uniunea Artiștilor Plastici din Republica Moldova. În cadrul *Bienalei Internaționale de Artă Decorativă*, ediția a II-a din 2012, a fost laureată a *Premiului pentru Tineret*.

În tapiseriile sale L. Boldescu-Domenti reprezintă, în teme, lumea plină de culoare a satului basarabean. Lucrările tinerei artiste se remarcă printr-o surprinzătoare prospețime, intensitate și vitalitate a culorilor, prin modul distinct de îmbinare a stilizării cu transpunerea exigentă a realității, prin evidențierea detaliului semnificativ. Autoarea utilizează diverse structuri compoziționale (diptic sau triptic), organizând atât imagini în statică sobră, cât și instantanee dinamice (*Dans în doi*, 2009; *Poveste de iarnă*, 2010).

Deși pentru acest gen de artă este specifică tratarea aplatizată, bidimensională, artista evocă prin intermediul culorilor și tridimensionalitatea spațiului. Cromatic, căutările ei se mențin în zona acordurilor grave, a folosirii inspirate a negrului și brunului. Dânsa își concepe, în permanență, opera ca pe o confesiune, fapt care se resimte mai ales în compozițiile *Flori din grădina bunicii*, 2009; *Patria Mămă*, 2010; *Poarta raiului*, 2011; *Seara la porțiță*, 2009.

Prin asociații plastice L. Boldescu-Domenti reușește să prezinte nuanțat stări de spirit, să comunice sensul profund al unor aderențe sufletești lucrurilor și valorilor pe care scurgerea timpului nu le atinge (*Lângă*

↑ Lucia Boldescu-Domenti. *Poarta Raiului*, 2011, tapiserie, lână, lemn, 104x86 cm

plopii fără soț, 2011).

Și Pavel Boldescu este absolvent al facultății Arte Plastice și Design a UPS "Ion Creangă". Debutează în 2008, participă la expoziții republicane și internaționale, picturile sale fiind deseori premiate. La expoziția-concurs *Noi-tineretul creator*, 2012, organizată de UAP din Republica Moldova, devine

laureat al Premiului I. Tânărul artist este nominalizat și în cadrul Expoziției-concurs de Artă Contemporană *Saloanele Moldovei*, Chișinău (Republica Moldova) – Bacău (România).

Poetica picturii sale este vădit influențată de formarea sa în domeniul artei decorative. P. Boldescu abordează atât pictura figurativă, cât și cea abstractă. În cadrul expoziției a expus diverse compoziții figurative și nonfigurative. Punctul forte al artistului este peisajul urban, lucrările din seria *Chișinăul de odinioară* remarcându-se prin integritatea compozițională și coloristică. Inspirat mai ales de arhitectura și de patina vechilor monumente din zona istorică a Chișinăului, pe care timpul și oamenii nu le cruță, Pavel Boldescu realizează lucrările *Primul buchet*, 2013; *Modigliani*, 2015 (omagiu pictorului preferat Modigliani); *Amicul*, 2016; *Camera Artistului*, 2014. În aceste picturi spațiul este comprimat, aproape bidimensional, iar veșmântul cromatic prezintă armonii discrete, dar cu o energie ascunsă. Decorativismul pânzelor abstracte este subliniat prin utilizarea unor planuri mari, unitar rezolvate cromatic, sau prin puterea culorilor și corespondența reverberațiilor în: *Cupă*, 2013; *Opoziția I, II, III*, 2014; *Bucovel*, 2016; *Cocoșul*, 2018; *Universul*, 2017; *Amprenta*, 2018; *Moara veche*, 2018.

Pavel Boldescu. *Modigliani*, 2015, ulei/pânză, foaie de aur, 80x80 cm

↑ Pavel Boldescu. *Orasul Vechi*, 2009, ulei/pânză, 48x27,5 cm

↑ **Pavel Boldescu. *Amicul***, 2016, ulei/pânză, acril, temperă, 45,5x93,5 cm

↑ **Lucia Boldescu-Domenti. *Chemarea singurătății***, 2010, tapiserie, lână, lemn, 117x81 cm

↑ **Lucia Boldescu-Domenti. *Patria Mumă***, 2010, lână, bumbac, lemn, 133x101,2 cm

↑ **Pavel Boldescu. *Cupă***, 2013, ulei/pânză, tehnică mixtă, 100x100 cm

↑ **Lucia Boldescu-Domenti. *Poveste de iarnă***, 2010, triptic, 740x650 mm

Artista Florina BREAZU – în căutarea armoniei

Vasile DUDA

Florina Breazu este un artist plastic dedicat și implicat în activitatea culturală actuală, cu o experiență dinamică, șlefuită în centrele artistice de la Chișinău, Cluj, Iași și București.

Lucrările de pictură de la începutul carierei dezvăluie pasiunea reprezentării imaterialului prin fixarea pe pânză a particulelor fine de lumină din atmosfera văzduhului. Fațetele diverse ale îmbinării „lumină-aer” sunt evocate în lucrările de acum cincisprezece sau douăzeci de ani prin modulări alb-albastre care generează spațialitate largă, chiar dacă bidimensionalitatea tablourilor se conturează mai apăsător prin construcția primelor planuri. Prin cheia vizuală a peisajului putem să identificăm abstractizarea treptată și riguroasă a elementelor plastice alături de logica succesiunii spațiale. Împăstările rectangular-sticloase pun pe pânză un vitraliu pictural cu riscuri decorative, dar care anunță transparențele utilizate de artistă în perioadele următoare.

La o jumătate de deceniu distanță, artista se remarcă prin experimente tot mai libere, cu plaje cromatice care aduc explozii de culoare și tușe eliberate, iar corsetul sintezelor formale lasă loc, spre suprafețele cele mai vizibile, unei ample libertăți interioare. Vectorii sentimentali conturează expresia plastică a dinamicii mentale și a afectivității umane. De la decorul primelor scene, accentul se mută tot mai mult pe expresia interioară a interpretului, pe identificarea și expunerea unui *modus vivendi*. Sondarea trecutului cultural este evidențiată inițial în spațialitate albită, neutralizată cromatic tocmai pentru potențializarea elementelor selectate de artist, dar treptat spațialitatea contemporană fuzionează în universul artistic într-un tot unitar și indivizibil cu simbolistica atemporală.

Interferențele hibride dintre „atunci” și „acum” sunt motivul propriilor interpretări picturale, un motor al creației și al investigării emoțiilor personale ale artistei.

În lucrările din ultimii ani Florina Breazu a lăsat tot mai în urmă semnele trecutului, iar grafia lor a devenit

motivul unor transformări treptate în texturi zgrunțuroase și abstracte, care își figurează tot mai independent propria identitate plastică. Perspectivile înalte din câmpul lucrărilor deschid o spațialitate simbolică alcătuită din „particule lichide” și „transparențe juxtapuse”, care sintetizează în armonie sentimentul meditativ al existenței, în contextul frământărilor mereu reconfigurate sub impulsurile postmodernismului. Florina Breazu scrutează vâlul plasticității prin repetate sinteze picturale care se intersectează și cu alte domenii artistice, dar sensibilitatea creatorului contemporan a cernut în aceste selecții peste rigiditatea rațiunii și a obținut expresii plastice generatoare de armonie și încredere.

Memorie, 2014, acrilic/pânză, 60x80 cm

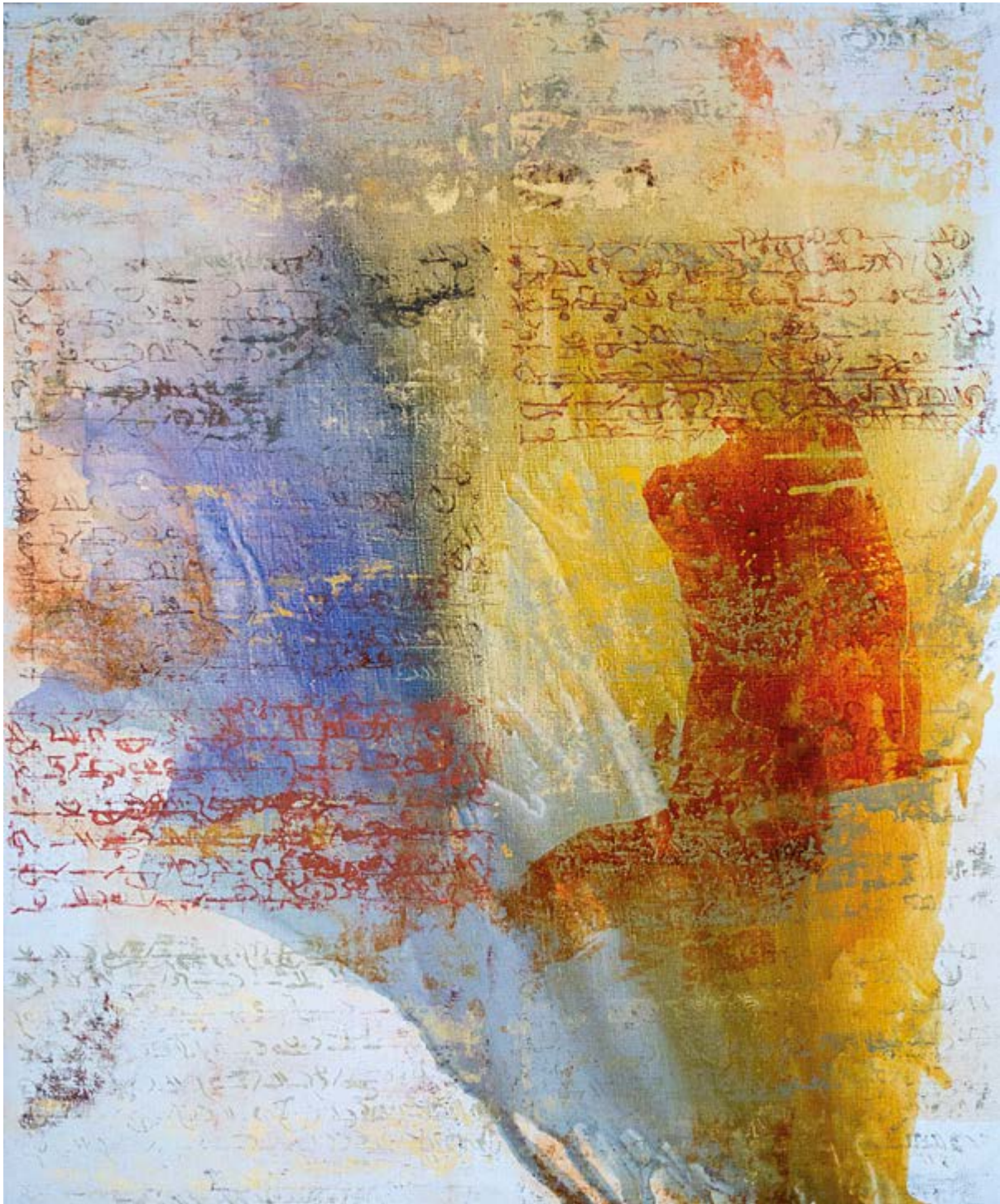

Interferențe, 2013, acrilic/pânză, 732x970 cm

Particule II, 2017, ulei, acrilic, 101x126 cm

"Cu adevărat cea mai responsabilă prezență este acasă. Probabil acolo unde crești, te dezvolti și unde te cunoaște toată lumea, contează mai mult părerea. Mă bucur enorm că la expoziție au fost prezenți prieteni, colegi și elevi. Acest lucru face să fie posibil încheierea unui ciclu între prezent, trecut și viitor. Altfel lucrurile stagnează, nu se dezvoltă. Prin această prezență simt că există o continuitate"

Pomul vieții, 2015, ulei/pânză, 149x123 cm

Duminica rusaliilor, 2009, ulei/pânză, 117x117 cm

Expoziția lui Emil CHILDESCU la 80 de ani de la naștere

Constantin SPÎNU

La împlinirea onorabilei vârste de 80 de ani, plasticianul Emil Childescu a venit în fața publicului iubitor de frumos din Republica Moldova cu o amplă expoziție de pictură, în care și-au găsit împlinire aspirațiile estetice ale artistului din ultimele decenii în albia genurilor graficii de șevalet, picturii de șevalet, celei de carte și celei publicitare.

Pictorul și-a intitulat expoziția *Dumnezeu și natura*, denumire care, după zisa dânsului, i s-a părut potrivită pentru a prezenta multitudinea de idei, în primul rând tematice, pentru care a optat pe parcursul activității de creație.

Desfășurată în perioada 20 aprilie-14 mai 2017, în

spațiul Centrului Expozițional al UAP, expoziția a cuprins lucrări de diverse genuri – tablouri tematice, portrete, peisaje.

Vizitatorii expoziției au remarcat mai multe lucrări realizate în ulei, care scot în evidență preferințele tematice ale artistului. Printre acestea sunt două lucrări cu un pronunțat substrat ideatic, caracteristic picturii de gen – *Spre pășune* (2008) și *Pescari din Bulgaria* (2009). S-au evidențiat și operele la o temă abordată frecvent de către artist – cea biblică care, aflându-se în creația lui într-o conexiune directă cu cea a credinței și a devotamentului față de divinitate, ating împreună cote informaționale variate: *Hristos* (2000), *Învierea fiicei lui Iair* (2005-2011), *Sfânta duminică* (2007), *Hristos și Iuda* (2008), *Vremea de strâns pietrele* (2008), *Spălarea picioarelor*

(2009), *Dumnezeu e cu noi* (2013), *Femeie cu icoană* (2013), *Fata cu lumânare* (2013), *După cununie* (2011-2014).

O altă categorie constituie lucrările ce oglindesc artistic edificii de cult: *Mănăstirea Înălțării* (2009), *Poarta mănăstirii* (2009), *În mănăstirea Hâncu* (2009), *Biserica Sf. Gheorghe* (2009), *Mănăstirea din Hârbovăț* (2014).

Un loc important în creația lui Emil Childescu îl ocupă portretul: *Portretul mamei* (1998), *Tamara Climova* (2000), *Portretul dirijorului Gheorghe Mustea* (2004), *Mihail Muntean, Timotei-nepotul* (2005), *Mihai Brunea* (2006), *Sergiu Pilipețchii* (2008), *Irina Press* (2007), *Dumitru* (2008), *Autoportret cu bască* (2009), *Svetlana Ceban* (2010), *Inochentii* (2012), *Mihai Ursu* (2013), *Sculptorul Constantin Constantinov* (2014), *Musienko Tatiana* (2015), *Autoportret* (2016) etc.

În aceeași categorie, dar cu un substrat emotiv vizibil mai distinct, se înscriu tablourile *Timotei* (1997), *Fericirea mamei* (1998), *Visul lui Inochentii* (2003), *Vânturi cărunte* (2003), *Timotei visătorul* (2004), *Amintiri din Sculeni (Tamara)* (2005-2006), *Frații* (2008), *Liliac cu Ana* (2008), *Inochentii* (2009),

Cu mama (2007-2011), *I. K. Aivazovski* (2006-2014), *Amintiri despre bunica* (2015), *Apus (Timpul a trecut)* (2012-2016). În aceste tablouri tematice chipul autorului, chipurile rudelor și ale oamenilor apropiați, sau cel al pictorului venerat de plastician localizează mesajul operei într-un cadru ideatic exact determinat, prin care Emil Childescu își exprimă explicit complexitatea emoțiilor și trăirilor ce îi călăuzesc viața și creația.

Expoziția a evidențiat, o dată în plus, adeziunea artistului față de peisaj, pentru care tema *mării* este valorificată cu o pasiune aparte: *Portul C. Augulis* (2006), *Marea* (2006), *La marea albastră (Albena)* (2007), *Marea* (2008), *Mare liniștită* (2008), *Dimineața în port* (2009), *Noapte cu lună pe Marea Neagră* (2009), *Răsărit pe mare* (2009 – 2011), *Marea Neagră* (2010), *Seară pe mare* (2010), *Curcubeu pe mare* (2012), *Portul Larisei Sofronova* (2013), *Portul T. Gavrilă* (2013), *Apus de soare pe mare* (2012 – 2014). Alături de tema *mării*, sunt prezente tema *montană* – *În depărtare – Alpii* (2010); *peisaje geografice* – *Litoralul din Balic dimineața* (2006), *Apus*

Timpul de strâns pietrele, 2008, ulei/pânză, 130x150 cm

Dimineață alarmantă, 2013-2017, ulei/pânză, 80x100 cm

în Balcic (2006), *Dimineața în Bugeac* (2006), *Ukraina* (2007), *Koblevo* (2007), *Dimineața în Koblevo* (2008), *Printre dealurile Moldovei* (2009), *Revărsare pe Prut* (2010), *Dimineața pe Nistru* (2010); *peisajului urban și peisajul rural – Turnurile vechi ale Feodosiei* (2004), *Balaklava* (2006), *Balcic* (2006), *Butuceni* (2007), *Lacul de la Floreni* (2010), *Karagaz* (2010 – 2011), *Ivancea* (2012 – 2014), *Mondzee iarna* (2012), *Apus în stepă* (2008), *Arșiță în stepă* (2009), *Noapte în stepă* (2010).

Una din temele preferate ale lui Emil Childescu este și cea a *peisajului expus schimbărilor temporale ale anotimpurilor*. Aceasta îi oferă artistului posibilitatea reprezentării unor diverse și bogate variații cromatice, prin care natura în schimbare îndeamnă spiritul creator spre contemplare și meditare: *Bucuria primăverii* (2008), *Zi de mai* (2008), *Seară de primăvară* (2008), *Zi de primăvară* (2009), *Adiere de martie* (2009), *Pe aripile primăverii* (2009), *Dimineață de aprilie* (2009), *Liliac*

(*Seară de mai*) (2010), *Alb de mai* (2010), *Arșiță* (2009), *Furtuni de vară* (2009), *A trecut vara* (2009), *Apus de vară* (2013), *Octombrie* (2008-2011), *Septembrie* (2009), *Ceață de septembrie* (2009), *Toamnă târzie* (2009). Nu rămâne indiferent plasticianul și față de fascinația ce i-o trezește natura în diferitele ipostaze ale zilei sau nopții: *Zi caldă* (2004), *Se întuneacă* (2006), *Zi neliniștită* (2007), *Seară* (2009), *Zi posomorâtă* (2011), *Spre dimineață* (2011), *După furtună* (2011), *La răsărit* (2013), *În apus* (2013). Simple și relevante motive lirico-poetice stau la baza unor lucrări ca *Iarbă proaspătă* (2008), *Jasmin și pin* (2009), *Copaci înfloriți* (2010). În peisajele elaborate de către Emil Childescu se reliefează în modul cel mai explicit talentul său înăscut de colorist, dar și abilitatea sa de a simți și a reda plastic inedit complexitatea naturii prin intermediul unor particularități sintactice individuale și artistic valoroase.

Dumnezeu e cu noi, 2013, ulei/pânză, 120x170 cm

Apus (Timpul a trecut), 2012-2016, ulei/pânză, 90x130 cm

Sculenii dimineața, 2011, ulei/pânză, 50x60 cm

Pictura și grafica lui Ion CHIȘCĂ la Chișinău

Tudor STAVILĂ

Expozițiile personale ale pictorilor basarabeni care activează în țările europene au devenit o tradiție în activitatea Muzeului Național de Artă al Moldovei. Aici au fost expuse lucrările lui Dumitru Verdianu din Viena, Gheorghe Mardare din Hanovra, Svetlana Pasecinaia din Poltava, Alexander Sheversky din Vancouver și mulți alții. Mai recent, aici, a revenit și conaționalul nostru stabilit în Belgia, pictorul Ion Chișcă.

Născut în 1964 la Rusenii din Edineț, viitorul artist a avut șansa să-și facă studiile la Universitatea de Arte Frumoase și Design de la Tallinn, Estonia (1983-1990), iar masteratul – în Belgia. Între anii 1990-2000 a activat în calitate de profesor la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice din Chișinău, în Belgia trecând cu traiul acum mai bine de două decenii, iar din 1998 este stabilit.

Expoziția vernisată în capitala noastră a inclus selecția a 41 de lucrări de pictură și grafică, realizate de autor pe parcursul mai multor ani, această manifestare fiind parte a unui proiect de promovare a artiștilor plastici din Moldova stabiliți peste hotare.

De la bun început surprinde varietatea compozițiilor bazate pe o combinație de forme geometrizate, intercalate cu dinamismul formelor cinetice ale lui Victor Vasarely. Rigide ca structură, picturile oferă o gamă coloristică armonioasă, uneori autorul lor apelând la tonalități decorative sonore, alteori - bazate pe nuanțe apropiate. Suprapunerea și intercalarea suprafețelor, experimentele cu perspectiva provoacă efecte optice, un joc iluzoriu, unde imaginii statice i se conferă un spațiu dinamic.

În confesiunea sa din cadrul vernisajului, Ion Chișcă punctează ...că tematica expoziției este simbolul scăării- care urcă spre cer. Este ca un generic, ca un sinonim: fiecare element al unei opere trebuie să conțină o informație, să aducă ceva nou, esențial. Orice lucrare realizată mă reprezintă din punct de vedere al ideii și al modului de executare a ei.

Orașul după ploaie, 2012, acril, pânză

Căderea lui Icarus, 2012, acril, pânză

Ion Chișcă este unul dintre cei mai talentați exponenți ai școlii estoniene care a influențat spectrul nostru artistic prin originalitate și o viziune artistică total aparte. Balansează între ceramică, pictură și grafică, demonstrând că este **EL** și își urmează calea în artă cu fermitate, demnitate, fără a *scândi*, este **ION CHIȘCĂ-artistul perfect.**

Simion ZAMȘA

Echilibrul vântului, 2012, acril, pânză

Pictorul a participat la mai multe expoziții naționale și internaționale, cele mai importante având loc în Marele Ducat de Luxemburg (2010, 2012), la Parlamentul European din Bruxelles (2018, împreună cu A. Lazarev), Baia Mare (2011) și, firesc, la Chișinău- la Bienala Internațională de Pictură.

Operele lui Ion Chișcă se regăsesc în colecțiile Muzeului de Artă de la Baia Mare, România, și ale Muzeului Adam din Vaja, Ungaria. În anul 1998, devine deținătorul Marelui Premiu și al medalierei Simpozionului-concurs de la Vaja, Ungaria.

Expoziția personală din incinta Muzeului Național de Artă al Moldovei a durat între 12 și 30 septembrie 2018.

Respirație pe diagonală, 2007, acril, pânză

Lumina din colț, 2010, acril, pânză

Discuție echilibrată, 2004, acril, pânză

Dialog pe diagonală, 2011, acril, pânză

Disoiziție pe două părți, 2009, acril, pânză

Timpul pierdut, 2008, acril, pânză

Căderea lină pe verticală, 2007, acril, pânză

Distrugerea pe suprafață, 2003, acril, pânză

Arca lui Noe, 2008, acril, pânză

Coloritul național în viziunea Iraidei CIOBANU

Natalia PROCOP

Expoziția de pictură „Amprente în timp”, desfășurată în perioada 17 mai – 03 iunie 2018, în incinta Centrului Expozițional „C. Brâncuși”, a prezentat publicului viziunea modernă a Iraidei Ciobanu asupra motivelor populare. Însuși titlul expoziției oferă libertate imaginației fiecărui vizitator.

Studiile de specialitate la Școala de Arte Plastice „I. E. Repin”, la facultatea „Arte Plastice și Design” a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” și la Institutul Patrimoniului Cultural al Academiei de Științe a Moldovei și-au lăsat amprenta în tematica abordată, artista evidențiind în lucrări atât motivul popular, cât și elementele moderne prezentate prin tehnica și conceptul propriu specific ei.

În cadrul evenimentului, I. Ciobanu a etalat un șir de tablouri în care particularitățile stilistice se manifestă prin simplitatea formelor ce țin de tradițiile po-

Fereastra copilăriei mele, 2016, ulei/pânză, 60x60 cm

Păsări și fructe, 2017, ulei/pânză, 50x75 cm

Fereastra cu cirese, 2017, ulei/pânză, 100x80 cm

plare intercalate cu elemente grafice care evidențiază ideea de bază. Pictura de gen, subiectele de limbaj plastic devin primordiale în lucrările din perioada ultimilor ani, fiind prezente în seriile *Păsări și flori*, *Fructe și păsări*, *Fereastra copilăriei mele*, *Motiv simplu* etc.

Impresionată de rusticul cotidian, artista stilizează tangențial compoziții moderne prin prisma covoarelor vechi basarabene, mileurilor, lucrărilor croșetate, broderiilor, păstrând bogatul colorit național. Astfel, tablourile *Cocoșul*, *Motiv festiv*, *Fructe și păsări*, realizate în perioada anilor 2017–2018, prezintă interes prin soluția plastică și cromatică a temei propuse.

O altă particularitate specifică picturilor din cadrul expoziției curente este diversificarea tratării raporturilor tradiționale, formele fiind stilizate

Nu mă uita, 2017, ulei/pânză, 130x85 cm

până la maxim. Tematica lucrărilor constituie însăși modalitatea de construire compozițională și a elementelor de limbaj plastic. Obiectele reprezentate și spațialitatea imaginii accentuează bidimensionalitatea, pornind de la primele scoarte și promovând primordial forma generalizată, tratată prin stilizarea metaforică și simbolică. În lucrări persistă simplitatea formelor, specifică artei populare: *Cocoșul*, *Motiv festiv*, *Floare albastră*, *Motiv popular*, *Dedicație*, *Păsări și flori* etc.

Prin concepția sa plastică și stilistică, expoziția „Amprente în timp” a demonstrat buna pregătire profesională a pictoriței, iar publicul select, prezent la eveniment, a savurat o expoziție integră, plină de emoție, colorit și tradiție.

Păsări și fructe, 2017, ulei/pânză, 70x70 cm

Păsări și fructe, 2017, ulei/pânză, 60x60 cm

Revelațiile artistice ale Victoriei COZMOLICI

Valentin MASLOV

Chiar de la bun început, ar fi corect să definim parametrii vizuali cu care pictorița Victoria Cozmolici a năzuit a se înscrie în latitudinea culturală basarabeană, în răstimpul a aproximativ 30 de ani de activitate creativă. După școala clasică oferită majorității meșteșugare și influența modernistă a anilor '90, nu fiecare talent izbutește să depășească rezistența confortului provincial pentru a ajunge înscris în circulația contemporană universală. Iar Victoriei Cozmolici îi reușește acest lucru, datorită curajului cu care pretinde să trateze persoana fizică în situații clar delicate.

În acest caz, printre direcțiile abordate de artistă, deosebită este cea figurativă, extrem de senzuală și sublimă. Peisajele ei poartă o conotație metafizică, poate chiar metaistorică, deplasând atenția spectatorului către o geometrie a spațiului liber, a unei rațiuni autoritare ce administrează suprafețele landșaftului național. Aici, natura statică servește un fundal existențial pentru impacturile sociale în care se înrolează autoarea, urmate de elanuri imaginare efectuate deasupra largului naturalist.

Manifestările faptice ale maestrei divulgă preferințele sale ideatice, pe care periodic avem ocazia să le contemplăm. Plăcerea de a schimba anturajul, elanul pentru a atinge un nivel înalt de organizare a muncii, predispoziția față de curente plastice alternative etc. denotă un spirit artistic ambițios și perseverent al cauzei mesajelor sofisticate, uneori aduse la o extremă filozofică. Raporturile calde și reci, pe care le adoră, au menirea să o aducă pe plasticiană la anumite adevăruri subiective. Dintr-o parte urmărim varietate nuanțe de cadmiuri, ocru, stronțuri, din alta – cobalturi, ceruleumuri sau ultramarinuri.

Farmecul picturii provine din conținut, din încărcătura cu care autoarea caută să ne alimenteze. În cazul dat, stilul ultra, inspirat din post-avangarda americană, servește doar un pod de legătură cu codurile interactive în care pictorița înoată. Și dacă e să continuăm ideea emotivității sublime, atunci subiectele figurative cu caracter liric pictorița le argumentează în apariția gestualității specifice siluetei extrase de undeva din epoca romantică, depozitată în eticheta publică a generațiilor timpurii. În pofida situației, dâ-

Nud, 2018, ulei/pânză, 40x50 cm

sa răzbate îndrăzneț prin ghețarii convențiilor conservative nu doar datorită harului înăscut, ci și justificată fiind de erudiția artistică colectată de la o expoziție la alta, de la o tabără de specialitate la alta. În fiecare tablou se observă dorința de a ordona haosul psihic al evenimentelor reflectate sau de a delibera dogma fiziologică a organismelor materiale după modul în care se manifestă. Perspectiva vectorului vizual al Victoriei Cozmolici e și normal să rămână o ecuație pentru criticii de artă. Expoziția personală a pictoriței a avut loc în perioada 23 octombrie – 3 noiembrie 2018, la Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși”.

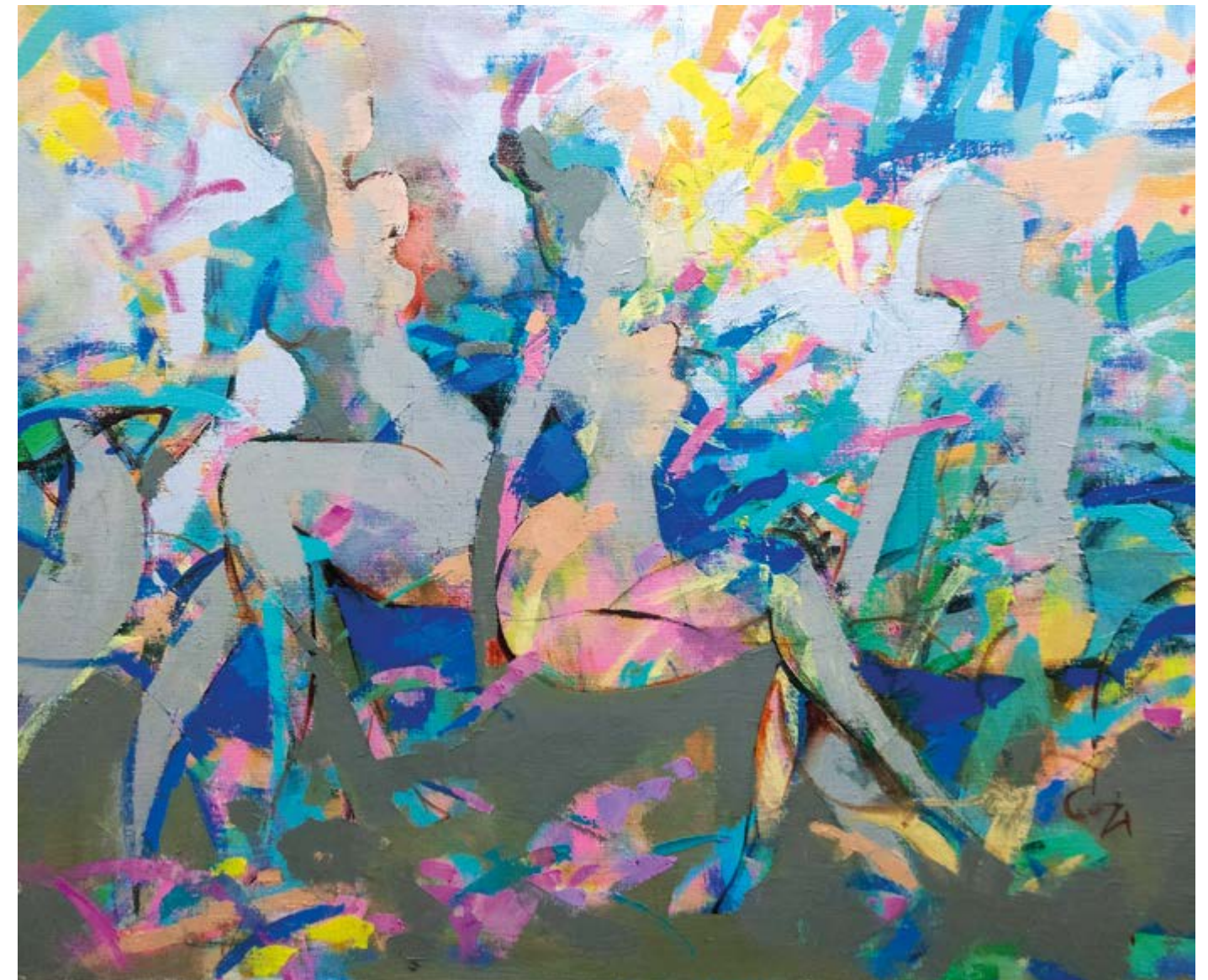

Case, 2018, ulei/pânză, 60x70 cm

„Dragostea față de pictură mi s-a transmis de la mama. Ea și-a făcut studiile la Sankt Petersburg unde vizita des muzeele de artă de acolo. Îmi place să-mi văd visele în culori. De obicei, picturile mele sunt pline de explozii de culori și de emoții...” ▼

Acoperișuri, 2017, ulei/pânză, 110x70 cm

All about men, 2017, ulei/pânză, 50x60 cm

Victor CUZMENCO și ontologia picturii

Tudor STAVILĂ

O expoziție personală cu genericul "Pictură ontologică" a artistului plastic Victor Cuzmenco, cu ocazia jubileului de 70 de ani, a fost vernisată la Centrul Expozițional "Constantin Brâncuși" din Chișinău, în perioada 29 noiembrie – 16 decembrie 2018. Expoziția cuprinse peste 50 de lucrări realizate de autor între 2016-2018.

Devenit cunoscut în mediul artistic la începutul anilor '80 datorită seriilor de foi grafice consacrate Bugeacului, Victor Cuzmenco a trecut prin spiritul experimentelor privind instalațiile, preferând, până la urmă, o variantă originală a picturii.

A absolvit Colegiul de Arte Plastice „Al. Plămădeală” din Chișinău (1968) și Institutul de Stat de Arte Plastice „V. Surikov” din Moscova sub îndrumarea cunoscutului grafician E. Kibrik (1974).

Autorul expoziției își formulează conceptul creației prin ...*identificarea unui material adecvat, care să fie o alternativă vopselelor cu ulei. Culoarea densă, uleioasă, ce dă naștere unor asociații materiale, devine un mijloc secundar de exprimare, în timp ce argila, nisipul și alte materiale din natură conferă sentimentul potrivit. Datorită structurii lor, tactilității și texturii, cu toate că ele singure au culoare, ele sunt percepute, în primul rând, ca materiale „de construcție” ale lucrării.*

Primele experimente create de Victor Cuzmenco au fost prezentate la expoziția grupului „Fantom” din Chișinău, în 1993, unde a figurat o instalație din tablouri realizate în tehnologie specială. Au urmat expoziția din anul 2000, la sediul Alianței Franceze din Moldova, și cea de la Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși”, în 2010, ultima constituind o nouă evoluție a spațiului de posibilități ale picturii ontologice.

Tablourile expuse pe simeză în expoziția de la finele anului 2018 nu au avut un subiect anume. O parte dintre ele (*Depășire, Însemne, Difuzie între pamânt și culoare, Eveniment I-II, Budjact I-II*), se concep ca structuri grafice, tălmăcite ca evenimente artistice, fiind revelate prin proprietățile și potențialul materialelor primare, dar și de masa de vopsele, în baza a trei culori principale – galben, albastru și roșu – obținându-se realizarea unei simbolici aparte.

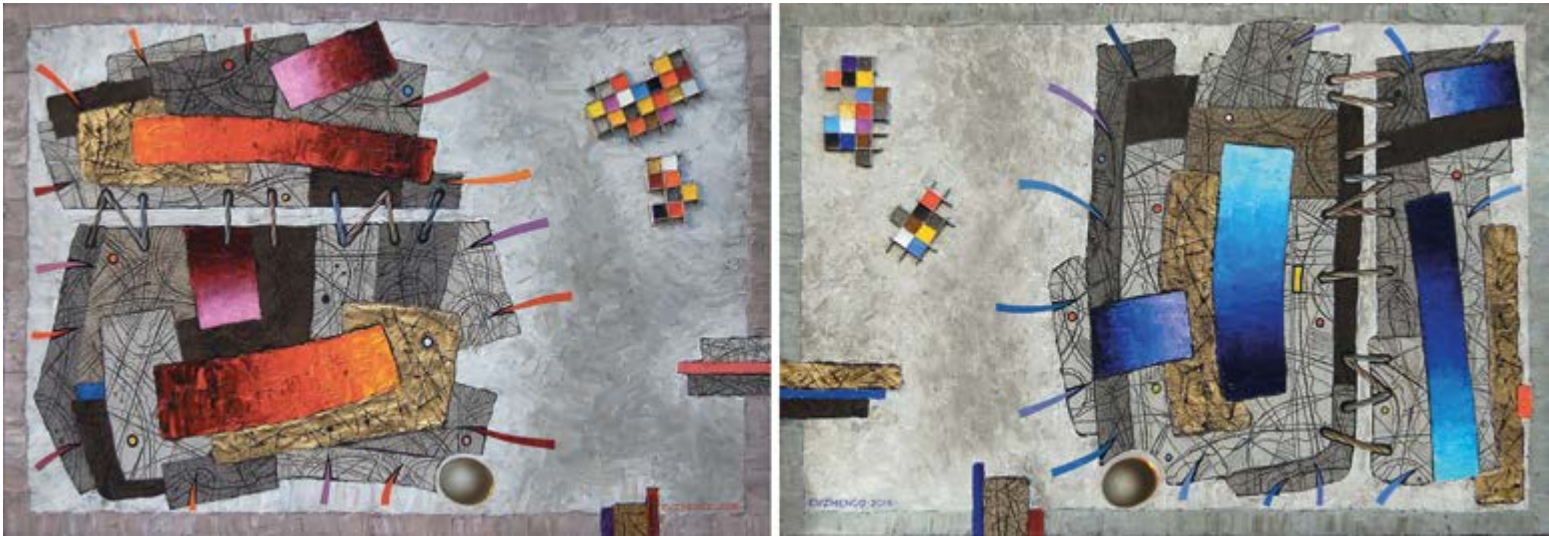
Victor Cuzmenco participă la expoziții republicane, unionale și internaționale începând din 1988. Lucrările sale sunt achiziționate pentru colecțiile Muzeului Național de Artă din Chișinău. Cele mai importante expoziții personale le-a avut la Casa Centrală a Pictorului din Moscova (1991), Galeria *Korbeins* din Frankfurt pe Main (1993), Galeria *Elita* (1994) și Alianța Franceză din Chișinău (2000).

Depășire, triptic, 2018, tehnică mixtă, ulei/pânză, 3x90x100 cm

Însemne, poliptic 2018, tehnică mixtă, ulei/pânză, 4x87x87 cm

Eveniment, diptic, 2018, tehnică mixtă, ulei/pânză, 2x90x130cm

Budjact-Oriz, diptic, 2018, tehnică mixtă, ulei/pânză, 2x65x75cm

Deoarece sarcinile ce mi le-am asumat în pictură interferează cu probleme proprii filosofiei – ce prezintă obiectul ontologiei, eu, definesc pictura mea drept ontologică.

Este imposibil să „prinzi esența”, în schimb se poate încerca a exprima „Duhul”, trăsând direcția căutărilor, se poate avansa către restrângerea repertoriului mijloacelor de expresie, conform scopului concentrării atenției către primordialitățile existențiale și elementele fondatoare ale limbii clasice. Ne stă în putere să reducem șirul modalităților până la minimum? Poate fi posibilă curățarea pânzei de grijile legate de „materialitate”? Rigiditatea problemelor abordate reclamă soluții pe potrivă.

Pe tărâmul primei etape a problemei principale se impune căutarea materialului adecvat – alternativa vopselei de ulei, care nu poate deveni „culoare colorată”, deoarece este „lumină colorată”. Culoarea densă, generoasă, dă naștere asociațiilor materiale, devenind mijloc de expresie subsidiar, în timp ce nisipul și alte materiale naturale îmi procură simțirea necesară. Datorită structurii acestora, a facturii, chiar dacă sunt colorate, le percepem, înainte de toate, ca materiale. Adesea tablourile mele sunt clasate ca *abstracții*. Aici, nu este o corespondență întocmai corectă, fiindcă acestea aproape totdeauna conțin obiectul perceptivității.

Victor CUZMENCO

Difuzie între pământ și culoare, 2018, tehnică mixtă, ulei/pânză, 85x130cm

Sergiu GALBEN și expozițiile sale aniversare

Tudor STAVILĂ

Creația pictorului este demult cunoscută și apreciată în Republica Moldova. Modest în vorbe și comportament, aproape invizibil în viața cotidiană, Sergiu Galben și creația se pot compara cu pânza intitulată *Inspirație* (2011) – autoportet, cu pensule și cu un papagal verde pe umăr, pe fundalul culorilor sonore.

Cu prilejul aniversării a 75 de ani de la naștere, artistul a organizat două expoziții personale: la Filarmonica Națională „Serghei Lunchievici” (19 mai – 20 iunie 2017) și la Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși” (octombrie 2018).

Pictorul și pedagogul Sergiu Galben, originar din Sănătăuca Floreștilor, a studiat la Școala de Arte Plastice „I. E. Repin” din Chișinău între anii 1959-1968, iar în 1972 a devenit membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova. Debutază ca pictor-scenograf (1968 – 1969) la studioul Moldova-film, sub îndrumarea pictorului Vasile Covrig participând la turanarea a două filme de ficțiune: *Nuntă la palat* și *Singur în fața dragostei*.

Începând cu anul 1969 și până în prezent, activează în calitate de cadru didactic la Școala de Arte Plastice „A. Șciusev” din Chișinău, organizând paralel mai multe expoziții personale la Chișinău (1997, 2012, 2017 și 2018) și în Eberfurth (Austria, 2003), fiind prezent și la taberele internaționale de creație din Senej (1976, Rusia), Razgrad (Bulgaria, 1978), Gurzuf (Ucraina, 1983), Tescani (România, 1985, 2006) etc.

Majoritatea operelor pictorului sunt consacrate peisajului rural, naturilor statice și portretelor (*Brănești. Peisaj rural*, 2009; *Dans, Trompete II*, 2010; *Slobozia-Dușca, Sat pe Răut, Inspirație*, 2011 etc.), accentuând în mesaje plastice aspirațiile sale poetice. Drept coordonare artistică îi servește culoarea, care modelează forma, asigurând integritatea compozițională, după care urmează laconismul procedeelor plastice utilizate, evitând practicile și experimentele în vogă ale unor colegi de ai săi.

În cadrul manifestărilor colective a participat cu lucrări la vernisajele din Austria, Belarus, Bulgaria, Federația Rusă, Franța, Germania, Italia, România, Turcia și Ucraina.

Despre importanța și valoarea lucrărilor lui Sergiu Galben vorbesc operele sale păstrate în colecțiile publice ale Muzeului Național de Artă al Moldovei, la Muzeul de Arte Plastice din Tselinograd (Kazakhstan), Muzeul de Arte Plastice din Razgrad (Bulgaria) și în Colecția Fondului Plastic din Federația Rusă.

Magazie, 2017, ulei/pânză, 75x45 cm

Peisaj de iarnă, 2018, ulei/pânză, 67x72 cm

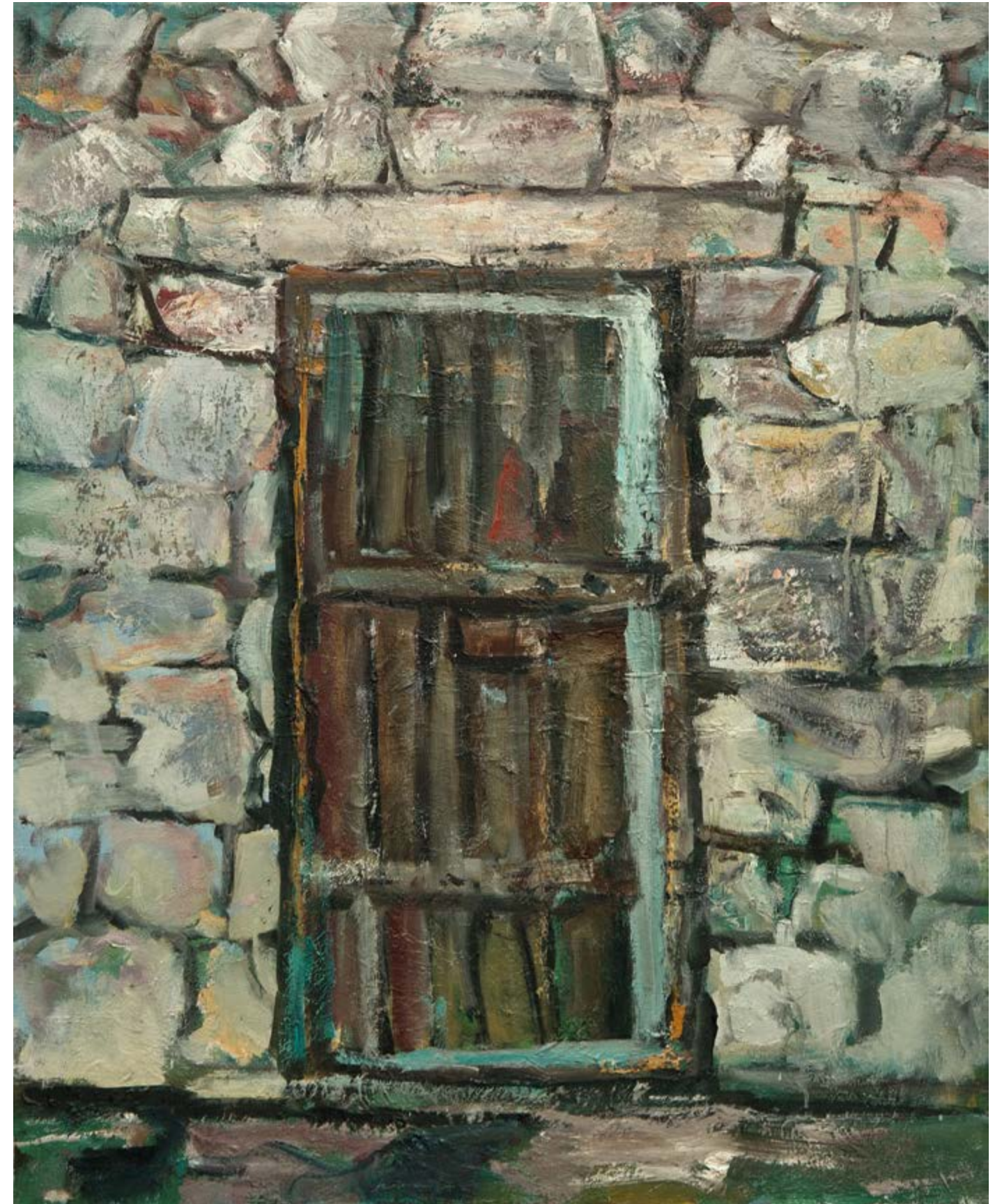
Livadă, 1994, ulei/pânză, 70x82 cm

Brumă de toamnă, 1996 – 2018, ulei/pânză, 60x77 cm

Motiv dobrogean, 2016, ulei/pânză, 52x63 cm

Portiță în piatră, 2018, ulei/pânză, 85x60 cm

Hârtia manuală și grafica artistului plastic Anatolie GHERASIMOV

Victoria ROCACIUC

În ambianța artistică atohtonă, graficianul Anatolie Gherasimov este cunoscut mai ales datorită seriilor sale de autohtone în acuarelă și gravură. Iscusința tehnică și stilistica realistă a acestor lucrări în miniatură comportă înalte caracteristici profesionale ale autorului. Totodată, deja de mai mulți ani, pe lângă tehnicile clasice ale graficii, artistul

plastic Anatolie Gherasimov mai apelează și la tehnicile mixte, hârtie manuală etc., căutând prin acestea să valorifice noi straturi de structuri semantice ale simbolurilor naționale ale ținutului nostru. Experimentând mult în acest domeniu, graficianul atinge noi forme și valori plastice, adesea cu caracter decorativ, care apelează la cu totul alte subtilități stilistice, plastice și utilitare ale domeniului.

Spiritul experimental al lui Anatolie Gherasimov îi dictează treceri la alte dimensiuni mai mari față de cele ale lucrărilor sale grafice de șevalet. Noul format utilizat de artistul în tehnica hârtiei manuale este foarte apropiat de cel al schițelor pentru crearea operelor textile. Iar acest format nou, la rândul lui, impune alte formule de limbaj plastic, combinate uneori cu tehnici și domenii negrafice, precum covorul, țolul și arta decorativă textilă, dar care obțin efecte de tipar, uneori mai mult sau mai puțin volumetric. Astfel, creația maestrului capătă valori ale obiectului artistic, original atât prin tehnică, cât și prin efectul pe care acesta îl produce asupra spectatorilor în spațiul expozițional.

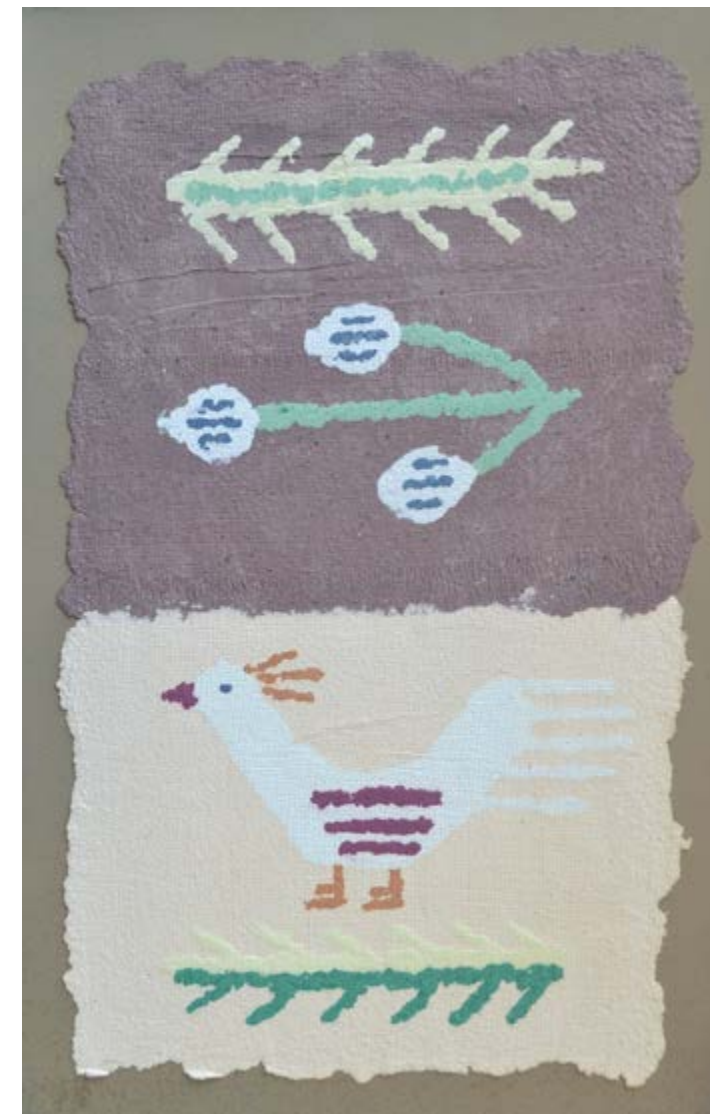
Desenele și motivele plastice utilizate în arta textilă și cea a broderiilor populare na-

ționale au servit drept surse de inspirație pentru seriile de hârtie manuală recent prezentate în expoziția personală a lui Anatol Gherasimov. Simbolul etnic popular, folclorul național demult îl preocupă pe autor în demersul său artistic.

O frumoasă realizare a lui Anatolie Gherasimov constă în izbânda de a interpreta în forme grafice originale simboluri etnice ale păsării, ale pomului vieții și motive ornamentale utilizate în broderii, reușind să găsească până și scheme de elaborare a compozițiilor ce reies din desenul iei. Aplicarea culorilor calde în amestec cu griuri colorate imprimă lucrărilor sale o doză potrivită de eleganță și laconism. Așadar, se observă abilitățile autorului de a gândi și a crea designul unor etichete sau mostre artistice de publicitate, care promovează specificul național în artă și în orice sferă și domeniu de producție industrială. Reproducerile operelor etalate în expoziție ar putea contribui în acest sens.

Somnoroase păsărele, 2018, tehnică mixtă, hârtie manuală, 71x40 cm

Păsări, diptic, 2018, tehnică mixtă, hârtie manuală, 77x50 cm, 78x49 cm

Identitate, 2017, tehnică mixtă, hârtie manuală, 71x44 cm

În volum, 2018, hârtie manuală, 62x40 cm

Pești II, 2018, hârtie manuală, 71x53 cm

Contrazicere, 2018, hârtie manuală, 75x45 cm

Metamorfozele spațiului și volumului în sculptura lui Ioan GRECU

Ana MARIAN

Relația spațiu-volum este decisivă pentru un sculptor, iar interpretarea ei originală definește măiestria creatorului. Inițial, cunoștințele acumulate de Ioan Grecu la facultatea de Arte Plastice a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău i-au permis viitorului sculptor să asimileze tehnicile și secretele măiestriei. În anul 1990, studentul Ioan Grecu se transferă (la anul trei) la Academia de Arte Vizuale „Ioan Andreescu” de la Cluj-Napoca, aici studiind în clasa profesorului Nicholaus Otto Kruch. Teoria și deprinderile practice asimilate în anii '90, precum și lucrările plămădite cu multă dăruire în acea perioadă devin importante și decisive pentru Ioan Grecu. Astfel, mai târziu, sculptorul le expune la Muzeul Național de Artă al Moldovei (9 noiembrie – 2 decembrie 2018) într-o expoziție personală cu genericul „Începuturi +1. Anii 1991–1999. Sculptură, desen, grafică”. Chiar din primele sale apariții în cadrul unor expoziții, sculptorul este apreciat de publicul spectator și de specialiștii în domeniu, fiind considerat drept un creator de valoare, cu idei pur individuale asupra sculpturii.

Abordarea distinctă a unor subiecte eterne se remarcă chiar din primele sale lucrări. Nudul, în interpretarea lui Ioan Grecu, capătă valențe originale, fiind o inspirație din *Venerile* preistorice și *Menada* lui Scopas. Așa se prezintă lucrările *Grație I* și *Grație III*, tratate în spiritul antichității grecești și al artei preistorice, dar și în albia curenților contemporane, care oferă posibilități de contemplare jur-împrejur.

Nu doar caracteristicile anatomice, dar și stările interioare exprimate prin nud sunt relevante pentru creația lui Ioan Grecu. În seria sa de basoreliefuri (în anii '90, el dă prioritate anume plasticii de mici dimensiuni) cu genericul *Capricii* (toate lucrate în 1992, în bronz și lemn) autorul relevă gradația descrescândă a capriciilor feminine. Tematica va fi continuată într-o serie de șase reliefuri în bronz create în anul 1993: *Iubire*, *Melancolie*, *Demon*, *Înger*, *Singurătate*, *Speranța*. Stările, ipostazele spiritului modifică câmpul compozițional în aceste reliefuri-compoziții, spațiul fiind transfigurat conform concepției autorului.

Expoziția a întrunit piesele de sculptură ronde-bosse în plastica de mici dimensiuni, în care volumele capătă vibrație în spațiu prin intermediul texturii (*Obsesii* 1995), capătă o nouă semnificație, fiind puternic distorsionate (*Calea Sufletului* 1995, bronz, granit). Relația volum-spațiu este tratată în compoziții-nud, în care autorul se referă la tema zborului spiritual: *Poate sau Dacă încearcă* (1995), *Incantații purificatoare* (1998). Dorința, dar și imposibilitatea realizării zborului spiritual la nivel formal-stilistic include și relația volum-spațiu, relația plin-gol, relația terestru-ceresc, precum și cea finit-infinit, în care personajul nu se înscrie firesc, dar își dorește această armonie existențială, exprimând și tentația explorării necunoscutului.

Poate sau Dacă încearcă, 1995, bronz,
granit, 27x45x14 cm

Calea Sufletului, 1995, bronz, granit,
29x18x24 cm

Capricioasa, 1995, bronz, granit, 51x21x19 cm

Capriciul Muzei, 1992, bronz, sticlă, 11x33 cm

Capriciul Amantei, 1992, bronz, sticlă, 11x33 cm

Capriciul Adoratei, 1992, bronz, sticlă, 11x33 cm

Expoziția dinastiei Leonid, Alexandr și Elena GRIGORAȘENCO

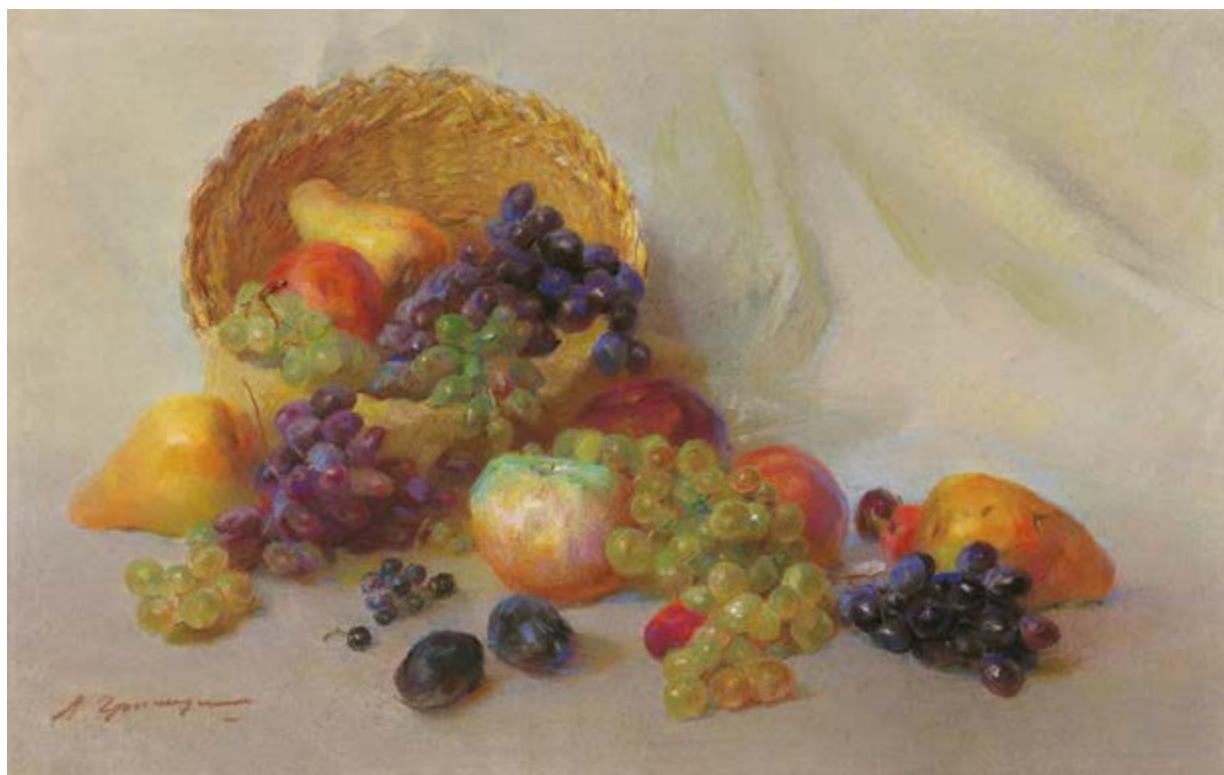
În perioada 27 aprilie – 14 mai 2017, la Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși” a avut loc expoziția „Noi creăm în pastel” a artiștilor plastici Leonid, Alexandr și Elena Grigorașenco, consacrată însumării a 100 de ani de creație a membrilor acestei dinastii.

În cadrul expoziției au fost expuse peste 80 de lucrări realizate de-a lungul anilor de cei trei artiști (Leonid Grigorașenco - tatăl, Alexandr Grigorașenco – fiul și Elena Grigorașenco - fiica), operele fiind realizate în tehnica pastelului și constituind o panoramă a dinastiei de pictori.

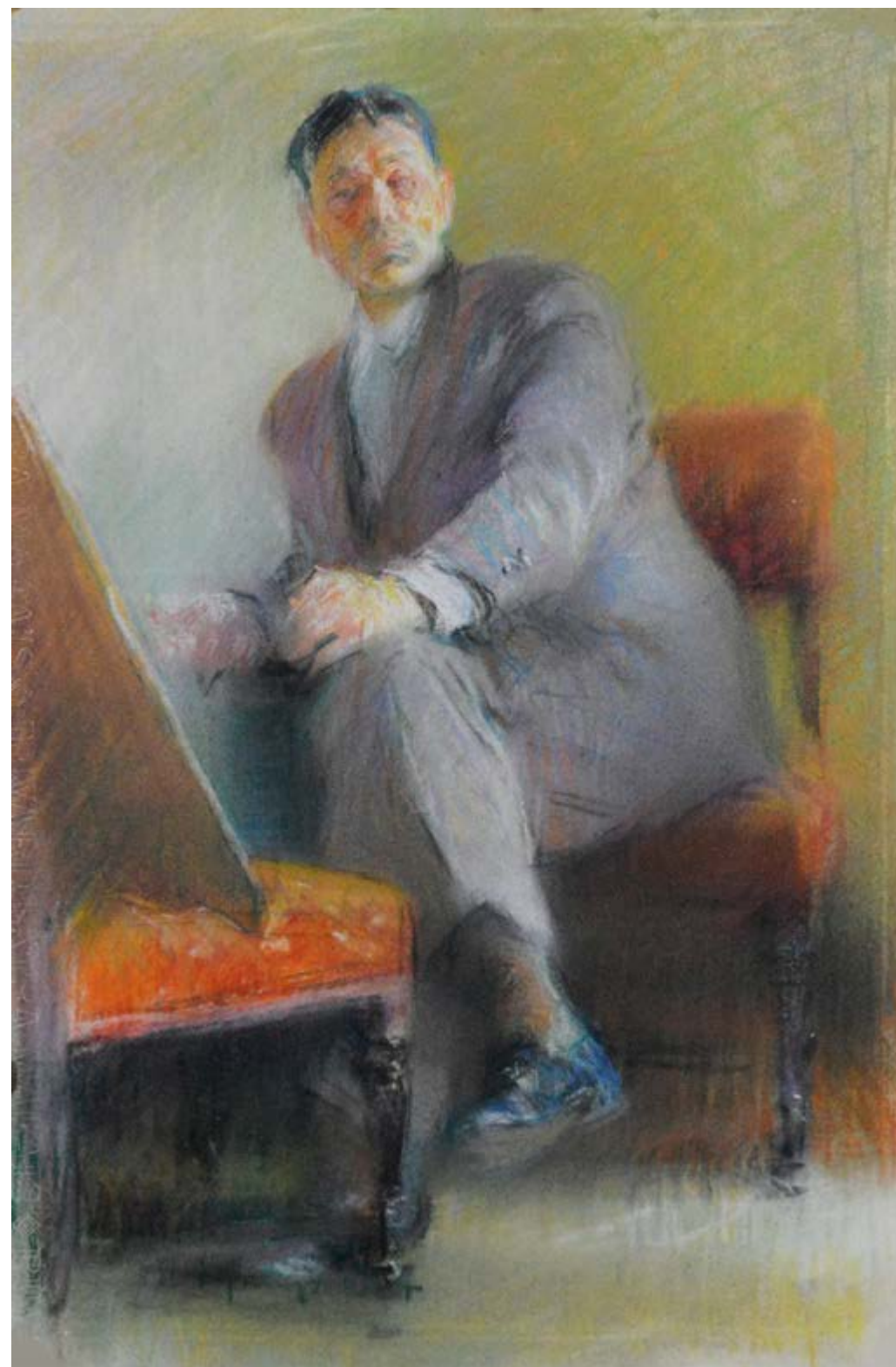
Leonid Grigorașenco (n.1924- d.1995) a lăsat moștenire portrete, scene de gen și naturi statice (*Autoportret, Atacul, Trandafiri, Fructe, Lalele roșii*), create în perioada anilor 1960-1992. Ele poartă amprenta tehnicilor și procedeele tradiționale timpului. Alexandr Grigorașenco (n.1949) înclină mai mult spre crochiurile lejere ale portretului și naturii statice, vădit prezente în pastelurile *Autoportret, Fierărie, Lena desenează, Orange, Cocoșelul*.

Elena Grigorașenco (n.1955), care este și un excelent restaurator al operelor realizate în ulei și tempera, în picturile proprii preferă motive ale naturii statice (*Bostan, Căpșuni în smântână, Portocale, Coș vechi*), în care domină coloritul viu, incandescent.

Inedita expoziție a prezentat, pentru prima oară, creații ale trei generații de artiști plastici membri ai familiei Grigorașenco, operele selectate fiind vernisate în premieră în cadrul expozițiilor Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova.

Leonid Grigorașenco. *Fructe*, 1993, hârtie colorată, pastel, 36,3x56,8 cm

Leonid Grigorașenco. *Autoportret*, anii '60, hârtie colorată, pastel, 50x 5,5 cm

Alexandr Grigorașenco. *Autoportret*, 1978, hârtie colorată, pastel, 56,5x43,5 cm

Alexandr Grigorașenco. *Lena desenează*, 2011, carton colorat, pastel, 67x57 cm

Elena Grigorașenco. *Portocale*, 2014, hârtie, pastel, 54,5x73,5 cm

Alexandr Grigorașenco. *Fierărie*, 2016, hârtie colorată, pastel, 51,5x77,8 cm

Elena Grigorașenco. *Bostan*, 2013, hârtie, pastel, 53x73 cm

Plenitudinile atinse de Pavel GUȚU

Tudor BRAGA

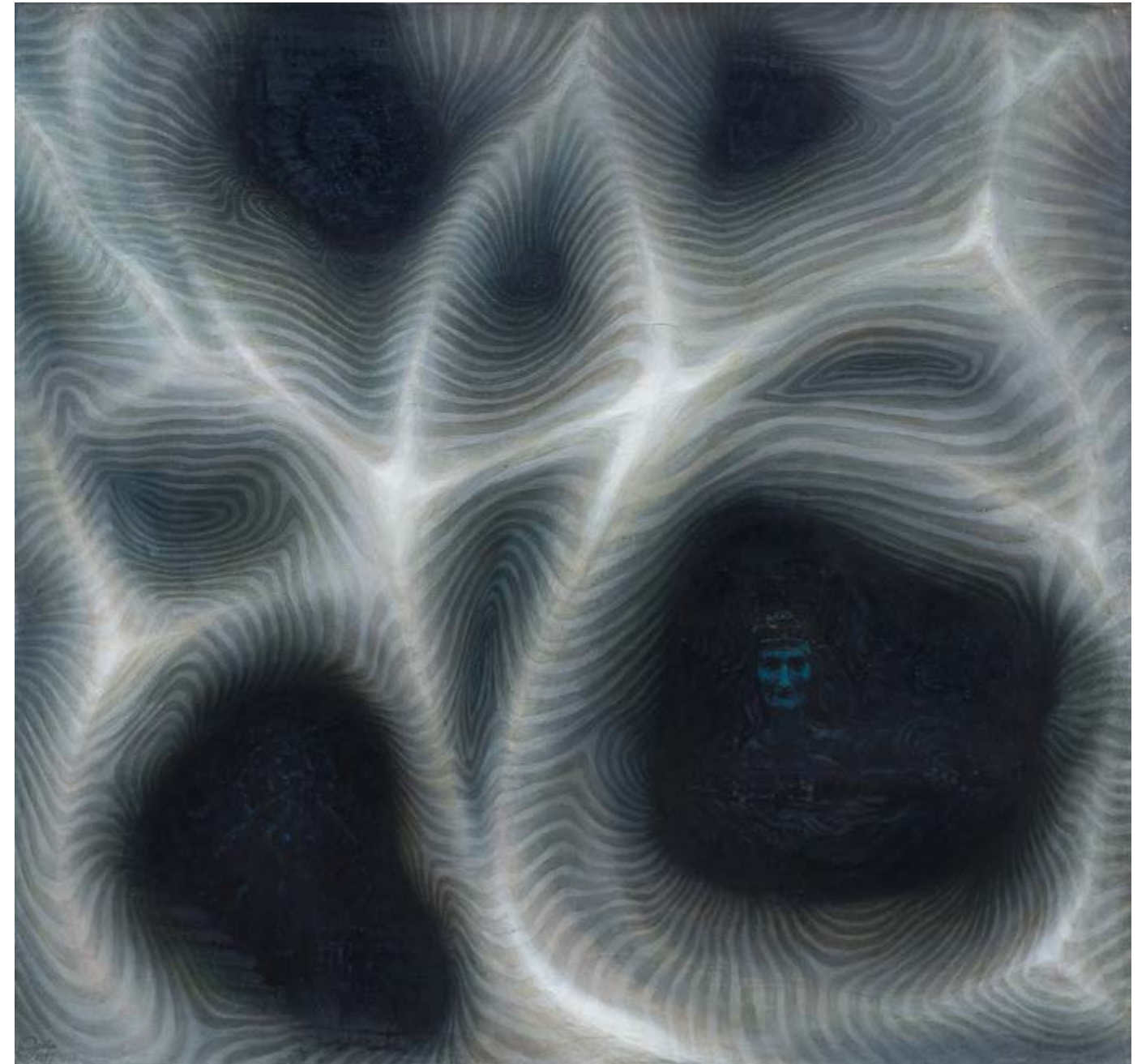
Pavel Guțu vine din sudul Basarabiei. Este dintr-o localitate căreia, între timp, potențaii zilei i-au fost schimbat numele. Provine dintr-o familie de țărani.

La vârsta de 12 ani, descoperă că vrea să ajungă artist plastic. Însă condițiile existențiale l-au forțat să urmeze, mai întâi, o școală de meserii. Apoi, asemeni lui Jack London sau Vincent Van Gogh, sau pictorului din artele noastre plastice Igor Vieru, a înfruntat multe obstacole. Pare uneori, când citești biografia domniei sale, că s-ar fi înglodat. Dar, iată că, prin voință, credință și dragoste, a ajuns la rezultate pe care le taxează drept formidabile. Conform chemărilor sale native, urmează studiile la o școală municipală de plasticieni amatori la Kiev, după care susține examenele de admitere la Academia de Arte Plastice și Arhitectură din capitala Ucrainei. Ulterior se înscrie în clasa de pictură monumentală condusă de unul dintre cei mai de faimă profesori – Nicolae A. Storojenko. În 1982, repartizat la Chișinău, se încadrează în calitate de profesor în învățământul artistic la Colegiul de Arte Plastice *Alexandru Plămădeală*. Aici, în crescendo, este captivat de sentimentele civice deșteptate de feroarea trăirilor ce încercau societatea în anii '80 – trezirea națională. Pornit în cadrul procesului creator drept un plastician datat seturilor de exigențe intrinseci tradițiilor realiste. Devotat naturii, se produce prin configurări în genul plein-airului. Ca după ani de exersări perseverente, treptat, treptat, pe măsura aprofundării cunoștințelor asupra artei contemporane, se adâncește în alte articulații ale modalităților de exprimare plastică, care, în final, l-au redirecționat către formularea unei viziuni originale eșafodată pe alte concepte decât cele proprii realismului.

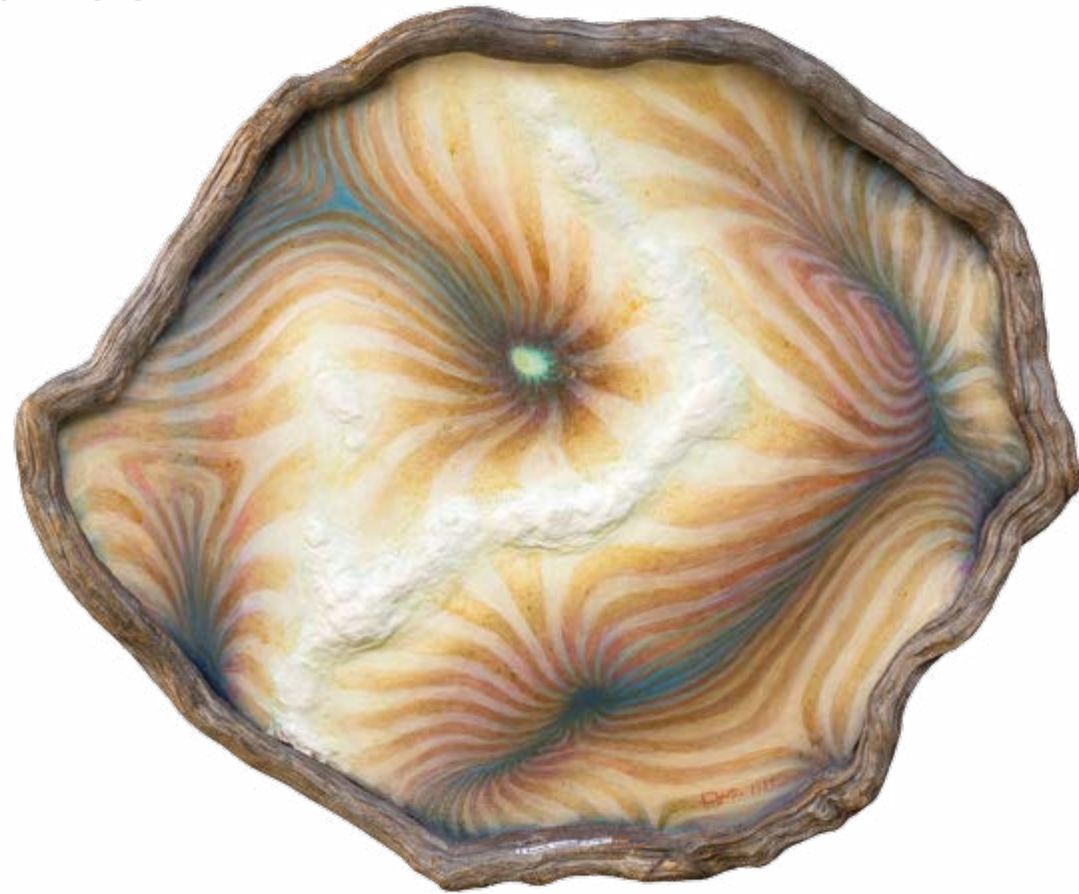
Pentru a ilustra în detaliu, este suficient a lua pagina de titlu a pliantului dumisale pentru expoziția personală din anul 2013, contrapunând prin inversie zonele în care este caligrafiat numele artistului – din două imagini construite în temeiul simetriei bilaterale, acestea împreună creând concret o a treia imagine. Constatăm, în urma analizei imaginii, că autorul, recurgând la inversie, de fapt vrea să ne comunice ceva nou, prin ce a codificat dânsul. Operațiune simplă și la îndemâna oricui, la decodificare, prin analiză, ni se vor deschide realități și adevăruri pe care autorul se oferă să le comunice tuturor celor ce doresc să susțină cu el un dialog. Valorificarea a atare posibilități operaționale în termeni teoretici a căpătat în creația sa formula de Creație onirică. Oniric, adică vis. De fapt, este o realitate de vis.

Nervurile se vor drept semnificante ale succesiunilor temporale: ale anilor, poate vizând secole sau poate chiar milenii. Sau, la lecturare în extensie, se decodifică ca o hartă a unei țări concrete. Iată această decodificare a subiectivității vis-a-vis de realitatea în care noi trăim, în care activează artistul, este substanța care capătă în interpretarea dânsului valențe deosebite în mod special.

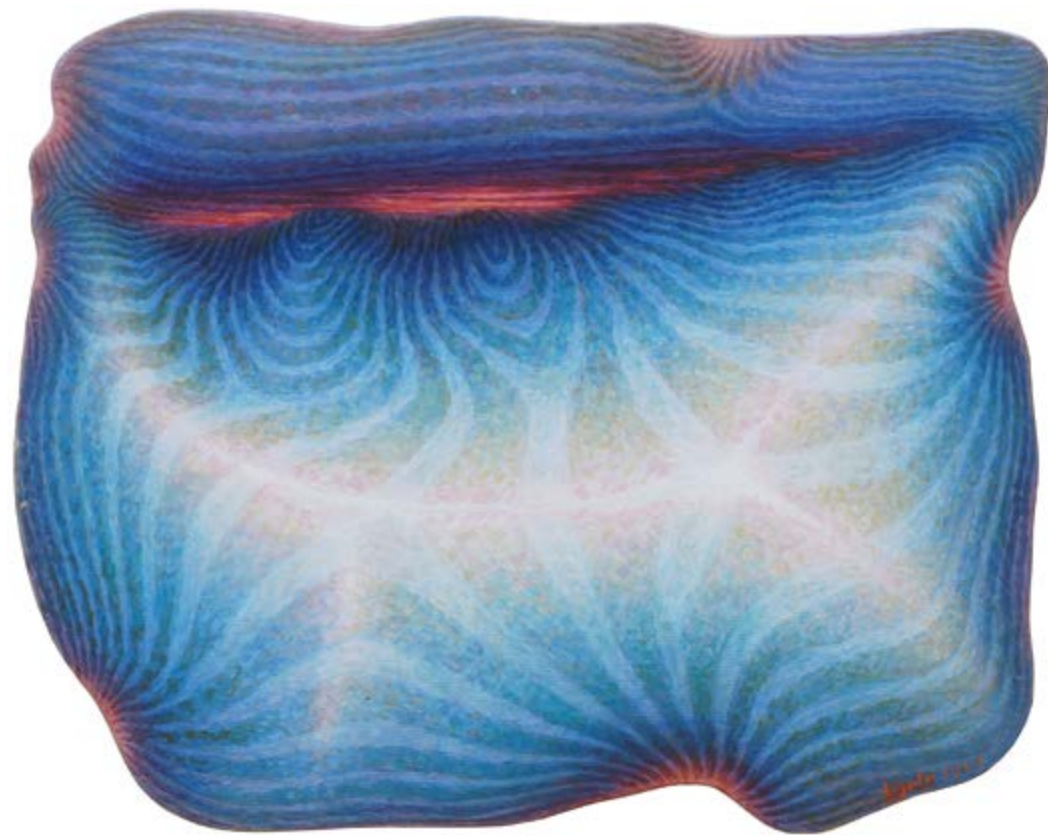
2013

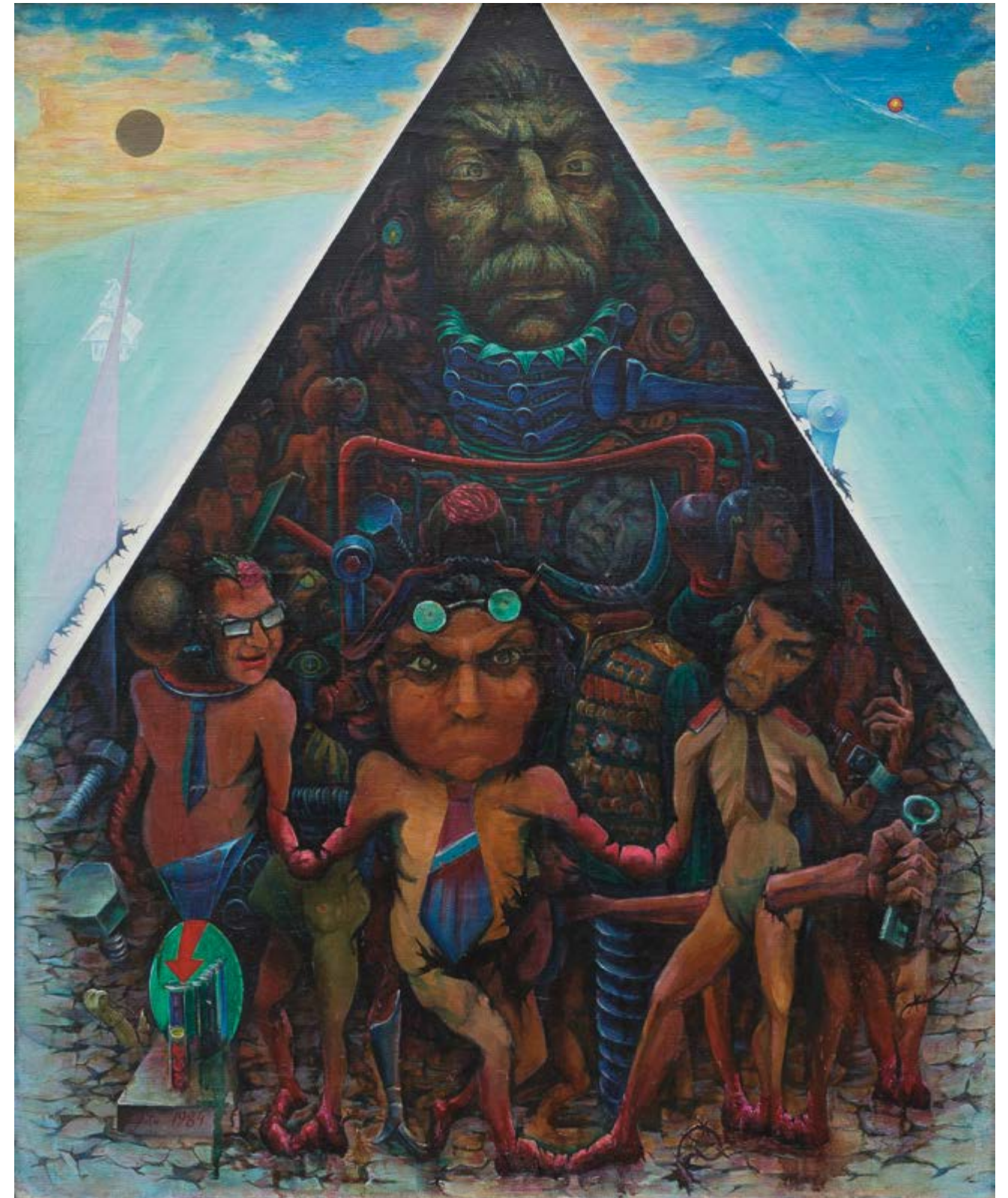
Visul argintiu, 1992, ulei/pânză, 110x111 cm

Enigma romănității, 1999, ulei/pânză, 52x60 cm

Lumina zilei de mâine, 2001, ulei/pânză, 75x91 cm

Formula dictaturii, 1984, ulei/pânză, 110x90 cm

Călărețul primăverii

Andrei PELIN

Ne cunoaștem mai bine de un sfert de secol. Este duios și tacit, un pic cu aere, dar nu arogant. Pierzând în drum spre o viață mai fericită un "Lo" la capătul numelui patronimic (care inițial a fost Guțul), strămoșii lui guțuli au coborât de pe povârnișurile Ruteniei Subcarpatice, diversificând etnogeneza interfluviului Pruto-Nistrean.

Prima dată viitorul artist Victor Guțu a fost stropit de razele soarelui în ziua "Mărțișorului", la 1 martie 1963, nu departe de Bălți, în satul Sturzovca – una din "pepinierile" provinciale ale artei noastre plastice, la fel ca Cernoleuca, Tașlâc, Burgugi, Nisporeni și aproape tot ținutul Orheiului, baștina altor mulți plasticieni. Această așezare ucraineană din nordul Basarabiei ne-a împodobit cultura națională cu o inflorescență pestriță de pictori originali precum semilegendarul Brunciuc (cărui nici nu-i cunoaștem prenumele), frații Boris și Ion Jitari, Boris Scripcari, Victor Agapitov, Iurii Gladcenco, Victor Guțu și vărul lui drept, icona-

rul Vasilii Guțu. Fiind un pescar înfocat, protagonistul parcă contrazice vorba lui Mihail Grecu cum că *...ideile nu vin pe apele râului...* și le prinde trăgând undița ca un călugăr întru liniștea pitorească, scoțându-le la mal cu o ușurință și desime de invidiat. Analiza fugitivă a creației lui contradictorii denotă o imagine destul de eclectică. Drumul artistic este sporadic și spontan. După absolvirea, în 1989, a Colegiului de Arte Plastice "Alexandru Plămădeală", chiar din startul carierei, el renunță la academismul didactic. În urma multiplelor ricoșeuri sincopate, artistul ajunge la un stil pseudonaiv, promovând limbajul neoprimitivismului ancestral. Înzestrat din naștere cu simțul rafinat al umorului și cu o ironie exagerată, Victor Guțu este un scornitor ingenios în sensul bun al cuvântului, subiectele sale hazlii fiind inspirate atât de amintiri din copilărie, pipărate copios cu folclor, cât și din situații create de imaginația lui debordantă, unde "comicul" și "tragicul" au socotelile lor.

El nu face multe înflorituri cromatice și variațiuni ornamentale. Nu-l preocupă "aventura culorilor", ci "hazardul

Balada ciocârliei, 2018, ulei/pânză, 110x150 cm

El și ea, 2018, ulei/pânză, 105x115 cm

vopselelor". Desenul este lapidar și despovărat, linia subtilă conturând imagini semitransparente, uneori aproape invizibile. Tușele se aplică pe suprafața pânzei parcă neglijent, însă coloritul lor schimbător expune povestea obârșiei.

Trecând prin vremuri de răstărie, când i-au plecat părinții unul după altul, pictorul a fost captivat de gama crepusculară și motive dramatice. În ultimii ani, paleta s-a

făcut mai deschisă, și, câteodată, chiar arzătoare, cu teme mai optimiste.

Influențat cu mult har de alte tradiții, bunul plenerist Victor Guțu destul de des își repictează lucrările, fapt ce vorbește despre spiritul lui proteic și atitudine puțin frivolă față de procesul creator. Testând diferite curente, el și-a găsit poteca personală în cadrul procesului plastic basarabean.

Parabola, 2017, ulei/pânză, 100x120 cm

Familie, 2017, ulei/pânză, 105x115 cm

Valeriu JABINSCHI la expoziția personală

Artistul plastic Valeriu Jabinski a vernisat o expoziție personală de pictură, desen și sculptură la Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși” din capitală, consacrată aniversării a 50 de ani de la naștere. Expoziția a cuprins 107 lucrări, dintre care 70 – de pictură, 8 – de sculptură și 29 – de desene, și a durat între 19 octombrie și 5 noiembrie 2017.

Despre creația plasticianului au vorbit criticul de artă Gheorghe Zvarici (... *În cheie metaforică poietică, dincolo de pura imagine, picturile lui Valeriu Jabinski sunt ca o ploaie caldă de primăvară aducătoare de vlagă peste un pom proaspăt înflorit; dincolo de metafizic – o invitație la o necesară igienă a spiritului*) și academicianul Valeriu Matei (Valeriu Jabinski este un artist plastic la vârsta deplinei maturități. Prin ceea ce a realizat, s-a afirmat, deopotrivă, și în pictura de șevalet și în cea monumentală. Are un stil al său, inconfundabil, în care monumentalitatea și lirismul pictural se îmbină armonios. Portretele sale amintesc de chipurile angelice ale lui Sandro Botticelli sau ale lui Filippo Lippi, iar compozițiile picturale întrunesc elementele unei geometrii secrete în care obiectele centrale sunt menținute în echilibru de altele din periferia spațiului pictural. Monumentalitatea operelor sale ne duce cu gândul la Andrea Mantegna sau la altarul din Isenheim al lui Matthias Grünewald. Un însemn al faptului că Valeriu Jabinski, pictor de la confluența acestor milenii, se sprijină pe valorile perene tradiționale ale artei românești și ale celei europene).

Phoenix, 2011, ulei/pânză, 140x80 cm

Domnișoara cu iriși, 2011, ulei/pânză, 50x45 cm

Perlele, 2014, ulei/pânză, 60x80 cm

Domnișoara în blu, 2015, ulei/pânză, 73x60 cm

Petr JIREGHEA și umanismul picturii

Tudor STAVILĂ

Cu genericul „Retro”, între 3 și 20 august 2017, la Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși” din capitală a fost vernisată expoziția personală de pictură a artistului plastic Petru Jireghea. Cu un an înainte, împlinise frumoasa vârstă de 75 de ani.

Expoziția a prezentat 77 de lucrări (peisaje, portrete, natură statică), realizate de autor pe parcursul a 50 de ani de activitate. Printre acestea s-a aflat și lucrarea de licență a pictorului *Meșteri populari*, care în 1967 a fost achiziționată de Ministerul Culturii pentru colecțiile Muzeului Național de Artă al Moldovei.

Format în ambianța lui Mihail Grecu, Andrei Sârbu și Tudor Braga, plasticianul Petru Jireghea și-a ales propria cale. Nu a urmat experimentele primului, dar nici realismul abstractizat al celui de-al doilea, rămânând, probabil, să asculte sugestiile formulate de ultimul – să-și urmeze destinul. Anume acest lucru îl demonstrează operele expuse, ele comunicând cu privitorul printr-o manieră stilistică individuală.

Pornind de la aprecia ta teză de licență, Petru Jireghea își menține ritmul, abordând în compoziție o modalitate aparte de interpretare, demonstrată clar în lucrările *Belșug* (1974), *Bătran* (1976), *Clopotnița* (1977), *Raul Daugava* (1982), *Portretul Dorinei* (1983), *Microunivers personal*, *Luxuranță* (1985).

Diverse ca tematică, dar urmând aceeași cale de stilizare și detalizare a picturii, dar, totodată, cu multiple tonalități coloristice, se prezintă lucrările din perioada anilor '90, când peisajul abundă în figuri care conviețuiesc în integritatea tablourilor: *Zi de vară* (1990), *Biserica albă* (1992), *Peisaj de iarnă* (1993), *Biserica albă. Iași* (1992), *Mănăstirea Hârjăuca* (1995), *Peisaj de primăvară* (1996), *Mitropolie* (1999).

Continuitatea genurilor preferabile în creație persistă și în următorul deceniu: *Floarea-soarelui* (2004), *Chișinău. Reședința Buciumul* (2008), *Paștele Blajinilor* (2009), *Portretul necunoscutului* (2009), *Portret* (2010) etc. Totuși, prin aceste lucrări se relevă o altă trăsătură în creația plasticianului, una în cu totul altă formulă – minimalistă.

Născut în mai 1941, în comuna Răzlogi din Orhei,

Zi de toamnă, 2008, ulei, pânză, 92x63 cm

Petr Jireghea absolvă Colegiul de Arte Plastice „Al. Plămădeală” (1959-1967), iar din 1968 până în prezent este cadru didactic la Școala de Arte Plastice pentru Copii „A. Șciusev”.

Aniversarul deține titlul „Maestru în Arte” (1999), este laureat al Expoziției-concurs de artă contemporană „Saloanele Moldovei” – Premiul Complexului Muzeal „Iulian Antonescu” (Bacău, România) pentru lucrarea *Mitropolie* (1999) – și al Expoziției-concurs „Eminesciana 2014”, organizată de Ministerul Culturii și UAP.

Portret, 2010, ulei/pânză, carton, parchetaj, 80x60,5 cm

Zebra, 2015, ulei/pânză, 80x75 cm

Paștele Blajinilor, 2009, ulei, carton, parchetaj, 90x90 cm

Florentin LEANCĂ, pictor al unor valoroase motive și spații cromatice semnificative

Constantin SPÎNU

Artist polivalent, ce profesează larg arta imprimeului decorativ, dar și pictura de șevalet, căreia îi dă totuși prioritate grație posibilităților vaste de inserare a meditațiilor personale asupra problemelor creației, dar și asupra lumii înconjurătoare, Florentin Leancă a expus, în toamna anului 2017, la Centrul Expozițional “Constantin Brâncuși”, opere de o înaltă încărcătură emoțională. Prin inspirate lucrări din domeniul artelor decorative, realizate în tehnica imprimeului fierbinte, și pânze în ulei autorul a prezentat în cadrul expoziției naturi statice, peisaje rurale, peisaje urbane și compoziții tematice, reflectând o operă originală printr-un stil inconfundabil.

Expoziția a confirmat faptul că în genul naturii statice Florentin Leancă optează preponderent spre orchestrarea ritmică în plan a motivelor (cazul tablourilor *Vitrină de flori* (2011), *Natură statică cu flori* (2012), *Natură statică cu sveșnic.Omagiu lui S. Ciokolov* (2014), *Natură statică cu vase pe covor* (2015), creând compoziții decorative realizate original din punct de vedere tonal și cromatic. În alte lucrări, cum ar fi *Natură statică cu sticle* sau *Natură statică cu floare*, executate în anul 2017, în care spațiul este înzestrat cu valoroase calități simbolice. Și de data aceasta, Florentin Leancă a demonstrat că peisajul, constituie un capitol aparte și important în creația sa. În peisajele rurale sau urbane motivele arhitecturale capătă valoare nu numai de imagine-document istoric, dar și de important artefact cultural ce reprezintă fațeta stilistică a plasticianului la o anumită etapă a carierei artistice: *Chișinăul vechi. Strada Ciuflea* (2006), *Hipodromul din Chișinău* (2008), *Chișinăul vechi. Curte cu flori. Str. S. Lazo 4* (2011), *Chișinăul vechi. Strada Mateevici-Armenească* (2013), *Chișinăul vechi. Strada Bulgară* (2014), *Chișinăul vechi. Strada București 77* (2015), *Chișinăul vechi. Strada V.*

Hora porumbeilor, 2017, ulei/pânză, 61x86 cm

Alecsandri (2015), *Strada V. Alecsandri 90* (2016). Totuși, constatăm faptul că, fiind preocupat în mare măsură de plastica și conotațiile peisajului, fie rural sau urban, Florentin Leancă adesea alege motive care îi oferă posibilitatea creării unor imagini preponderent simbolice: *Satul Văsieni. Casă cu poartă* (2009), *Copaci întroeniți* (2011), *Chișinăul vechi. Strada Bulgară. Curte* (2014), *Chișinăul vechi. Strada Alexandru cel Bun 105*, (2015). În aceste lucrări artistul expune coordonatele specifice ale motivului selectat din realitatea tangibilă, transformându-le în formule plastice de o puternică expresie artistică și importante încărcături semantice.

În unele opere expresiile plastice și simbiozele dintre mesajul simbolic și cel descriptiv sunt îmbogățite și cu valoroase expresii lirico-poetice, generate de formatul pânzei, modalitatea de structurare compozițională a motivelor: *Chișinăul vechi. Muzeul Zemstvei. Str. A. Șciusev* (2011), *Chișinăul vechi. Strada Eugen Doga* (2013), *Strada V. Alecsandri* (2014), *Chișinăul vechi. Strada 31 august-L.Tolstoi* (2015), *Liceul Prometeu. Vedere str. A. Șciusev* (2016).

Libertatea operării cu pata cromatică, prin intermediul căreia sunt structurate compozițional planul și spațiul tabloului, artistul promovează în creația sa principala trăsătură stilistică ce îl caracterizează. Astfel, în lucrarea *Umbre peste case* (2017), Florentin Leancă crează o imagine în care, concretețea lumii înconjurătoare este transformată artistic printr-o manieră generalizatoare cu pronunțate calități estetice și sonorități intelectualiste. Acestea sunt generate, în mare parte, de gama cromatică în care artistul oferă posibilitate nuanțelor de gri, verzui, albastrii să concureze expresiv cu compartimente realizate prin vibrații nuanțate ale negrului bogat în valori asociativ-semnificative.

În consecință, plasticianului îi reușește să realizeze tablouri înzestrate cu stări emoționale polivalente: *Punți* (2007), *Colecție de fluturi* (2013), *Vis* (2013), *Nud cu fluturi* (2016), *Hora porumbeilor* (2017), *Balul mireselor* (2017). În unele dintre lucrări se face observată și o altă tendință – cea de stilizare a figurativului ca parte componentă a unor colizii narative: *Flash Mob* (2017), *Moulin Rouge* (2017). În alte tablouri plasticianul pornește de la reprezentarea artistică a motivului din natura înconjurătoare. Este și cazul lucrării *Fântână cu poartă. Satul Grătiești* (2011), în care sunt selectate riguros motivele tangibilului, glorificându-se plastic prin aceasta artefacte purtătoare ale unor însemne folclorice. În consecință, însuși peisajul rural este înzestrat cu expresii metaforico-simbolice pronunțate, care oglindesc valoros tradiția populară autohtonă. În tablourile menite să valorifice tradițiile populare, Florentin Leancă recurge și la crearea de compoziții la baza cărora stau diverse motive întâlnite frecvent în covoarele populare, ele fiind revitalizezate și revalorificate de către autor, în vederea creării unor imagini în care motivele amintite capătă noi dimensiuni de valoroasă intensitate

Peisaj, 2018, batik, mătase, vopsele de anilină, 110x95 cm

expresivă și informativă. Fiind ordonate proporțional, ritmic și din punct de vedere armonios cromatic, motivele tradiționale capătă o nouă și originală viață – sunt transformate în personaje-metafore ce își absorb vitalitate din însuși spațiul cromatic, pictat cu deosebită atenție și subtilă picturalitate: *Păretar* (2011), *Motiv popular* (2014), *Motiv popular* (2015), *Spații verzi* (2015), *Ghiveci cu flori* (2016), *Rege și regină* (2014-2015), *Doi centauri* (2017), *Motiv popular* (2017), *Oameni veseli* (2017).

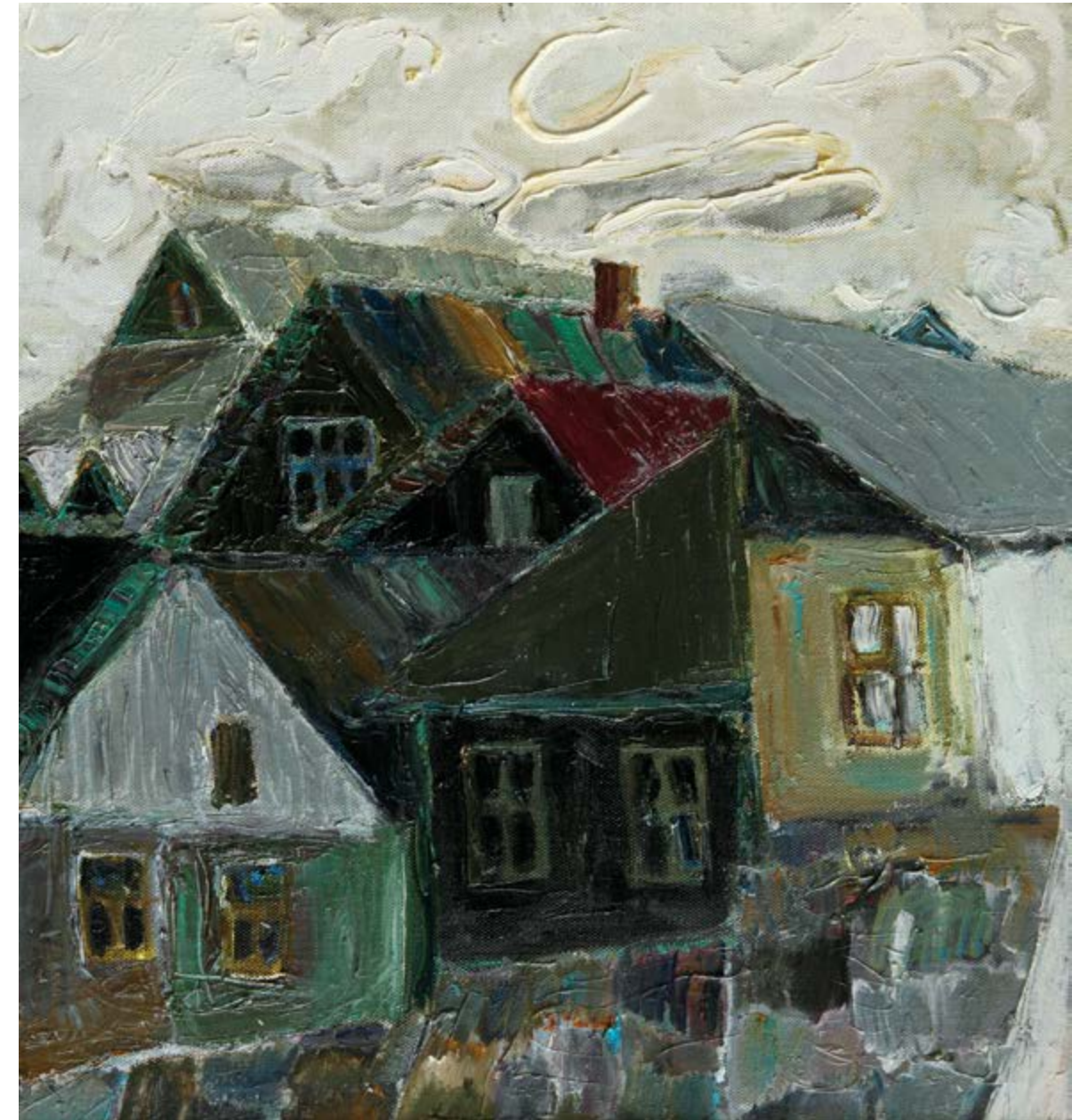
Generalizând, conchidem că expoziția personală a artistului Florentin Leancă a prezentat publicului o vastă paletă de interese și realizări plastice inedite, promovând-l pe autor ca plastician înzestrat cu distinse calități de colorist și relevantă personalitate artistică, care își orientează creația spre valorificarea unor repere ideatice și soluționarea problemelor artistice de importanță.

Motiv popular, 2017, ulei/pânză, 65x45 cm

Flash mob, 2017, ulei/pânză, 99x99 cm

Chişinău, strada Chiţcani, 2015, ulei/pânză, 52x50 cm

Ion MORARU și cromaticile sale din Moldova și SUA

La 26 aprilie 2018, la Centrul Expozițional “Constantin Brâncuși ” al Uniunii Artiștilor Plastici, a avut loc vernisajul expoziției personale a pictorului Ion Moraru, revenit după 15 ani din New York, unde e stabilit cu familia, devenind rezident în calitate de personalitate cu talent de excepție (din 2001). Situația lui Ion Moraru e puțin diferită de a colegilor săi europeni. Născut

la 20 aprilie 1950 în comuna Dângeni din raionul Ocnița, viitorul pictor absolvă, în 1997, Colegiul de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală” din Chișinău, iar în 1985 susține licența la Institutul Poligrafic din Moscova.

Maestru în Arte și membru-titular al Uniunii Artiștilor Plastici din R. Moldova, al Asociației Internaționale a Artiștilor Plastici UNESCO (Paris), al Asociației Acuareliștilor din New York, deținător al Medaliei de Argint pentru inovație în tehnica acuarelei și al Diplomei de Onoare a Academiei de Arte din Bruxelles - acestea sunt doar principalele mențiuni deținute de pictorul Ion Moraru.

Interesul artistului pentru tehnicile picturii și graficii s-au manifestat din plin în acuarelele și uleiurile realizate, pe parcursul a patru decenii, în portrete, peisaje și naturi statice, în grafica de carte, atât în Moldova, cât și în România și Statele Unite ale Americii.

Chiar dacă pictorul este un profesionist al tehnicilor cunoscute, prioritate totuși acordă acuarelei, ea dominând entourageul expozițiilor personale.

Aceste momente sunt surprinse în cromatica invadată de galben, roșu, verde și maro, care

persistă în *Miracolul luminii*, *Rapsodie sau Dor de Basarabia* ori în jocul de nuanțe mai reci, cu gri și albastru, din lucrările intitulate *Primăvară Motiv Etern* sau *Impresii din Delta Dunării*.

Despre Ion Moraru criticii de artă spun că pictează solar, generos și că dă dovadă de o sensibilitate coloristică demonstrată de acuarelele *Cetatea Sorociei*, *Peisaj liric moldovenesc*, *Cu drag de Moldova*, *Măști tradiționale*, *Ornament abstract* sau în peisajele incandescente din Florida și Miami. Aceste opere, create într-o manieră spontană și consistentă, demonstrează o virtuozitate distinctă a tehnicii și a manierei stilistice personale, create de-a lungul timpului.

Aflat în plină maturitate artistică, trăind într-un mediu familial și familiar artistic (soția, Tamara, e regizor de teatru și doctor în estetică, iar fiul, Adrian, este și el pictor), Ion Moraru își realizează visul creatorului de frumos, indiferent în ce regiune geografică s-ar afla. Și-l realizează și prin operele sale aflate în colecții din Republica Moldova, România, Turcia, Bulgaria, Ungaria, SUA, Belgia, China, Franța, Germania, Israel...

Expoziția a fost accesibilă pentru vizitatori până în 13 mai 2018.

Tudor STAVILĂ

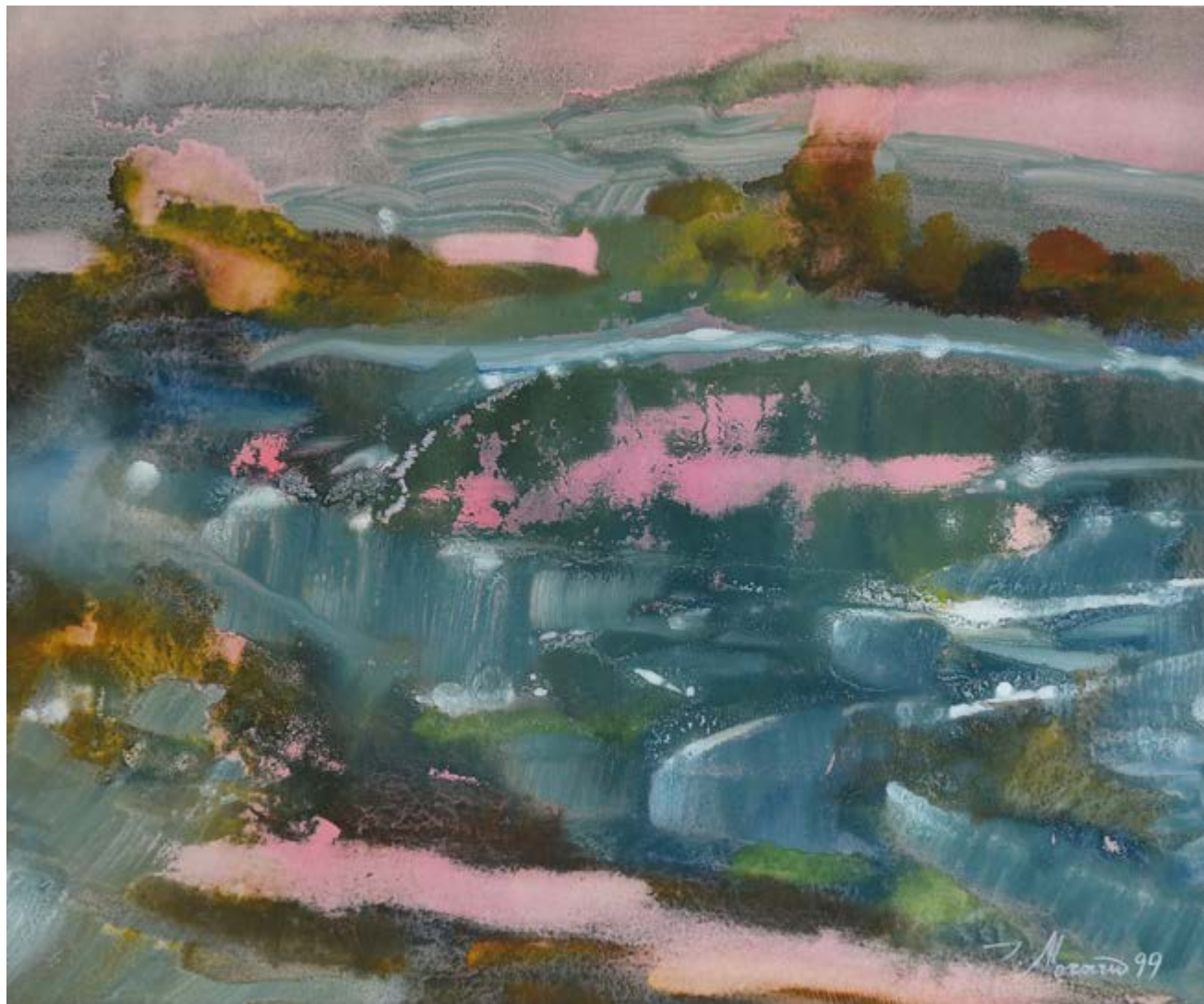
Miracolul luminii, 2011, acuarelă, 35x46 cm

Freemătul macilor, 2003, acuarelă, 34x45 cm

„...Ion Moraru pictează așa cum este: generos, solar, liric, încrezător în valorile umane, având, pe de o parte, capacitatea de înnoire a viziunii și stilului, pe de altă parte—menținerea unui nivel de constanță și continuitate în expresie și interpretare. Acuarelele lui Ion Moraru poartă în ele, în fibra lor profundă, chemări tainice, ireversibile. Expresia lui e atât de românească, încât relațiile sale pot fi fără nici o dificultate incluse în patrimoniul românesc de simțire și împlinire”.

Valentin CIUCĂ,
doctor în studiul artelor, Iași

Impresii din Delta Dunării, 1999, tehnică mixtă, 50x60 cm

Manhattan. Vedere spre ocean, 2006, acuarelă, 30x40 cm

La începutul verii anului 1918, la Centrul Expozițional "Constantin Brâncuși" din capitală a fost vernisată expoziția de pictură și grafică a artistului plastic Olga Orlov, consacrată aniversării a 85 de ani de la naștere și a 65 de ani de activitate în creație.

Născută la 19 august 1932 în orașul Tighina, absolvind Școala Republicană de Arte Plastice „I. Repin” din Chișinău în anul 1951, artista a fost prezentă la prima expoziție locală încă în 1953. La expoziția recentă au fost expuse 67 de lucrări – portrete, peisaje, naturi statice – realizate de autoare de-a lungul anilor, aproape egală cu numărul anilor pe care i-a petrecut în creație.

Olga Orlov este reprezentanta generației de artiști plastici din anii "60 ai secolului trecut, contemporană cu Mihail Grecu, Valentina Rusu-Ciobanu, Igor Vieru, dar creația și operele sale se disting cardinal de tendințele artistice ale acestor generații. De la început și până în prezent, autoarea a rămas fidelă unei abordări picturale, unei realități, învățate în timpul studiilor, similare celor predate de cunoscutul pedagog Ivan Hazov.

În pictură este printre puținii artiști plastici de la noi care a preferat tonurile și nuanțele coloristice reci, prezente în fiecare tablou. În căsuțele rustice ale peisajelor și vestimentația țărănească a portretelor, în naturi statice și subiecte de gen acest colorit definește maniera stilistică a autoarei.

Primele portrete camerale ale autoarei au aspecte comune cu Mihail Grecu (*Portretul Irinei*, 1957) sau ale Valentinei Rusu-Ciobanu (*Aureliu Busuioc*, 1958), *Fetiță în rochie galbenă* (1956) și se evidențiază prin tratarea semiimpresionistă și romantică a chipului. Alte portrete care determină preferințele artistei din anii "70 (*Mulgătorul M. Polidmirski* (1963), *Zootehnicianul S. Melcan* (1964), *Mulgătoarea M. Gorelco* (1967), *Portretul mamei în sport E. Jugănuș* (1971) marchează utilizarea sistemului picturii tonale, care este dezvoltat și în una dintre puținele scene de gen- *La fabrica de conserve* (1984).

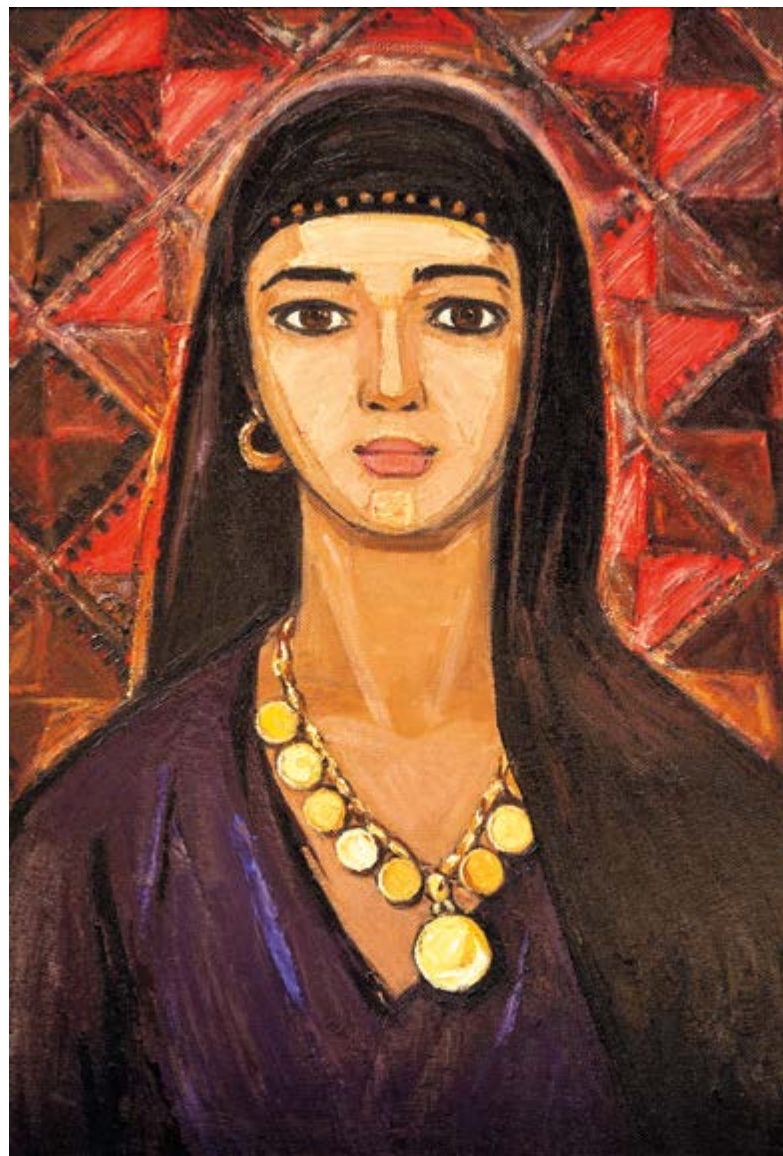
Creația Olgăi Orlov pe parcursul anilor nu a cunoscut sușuri și coborâșuri abrupte. A acceptat o unică formulă a creației, indiferent de genul abordat, cel al unei evoluții plastice uniforme, în care coloritul devine însemnul personal al artistei.

Membru titular al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova (1960), Olga Orlov a participat la peste 100 de expoziții de grup din țară și de peste hotare și a avut mai multe expoziții personale, iar lucrările ei se păstrează în colecții publice și private din Moldova, Federația Rusă, Franța, Israel, Polonia și SUA. În anul 1968, pentru seria de portrete ale crescătorilor de vite a fost distinsă cu Premiul „B. Glavan” al comsomolului din Moldova.

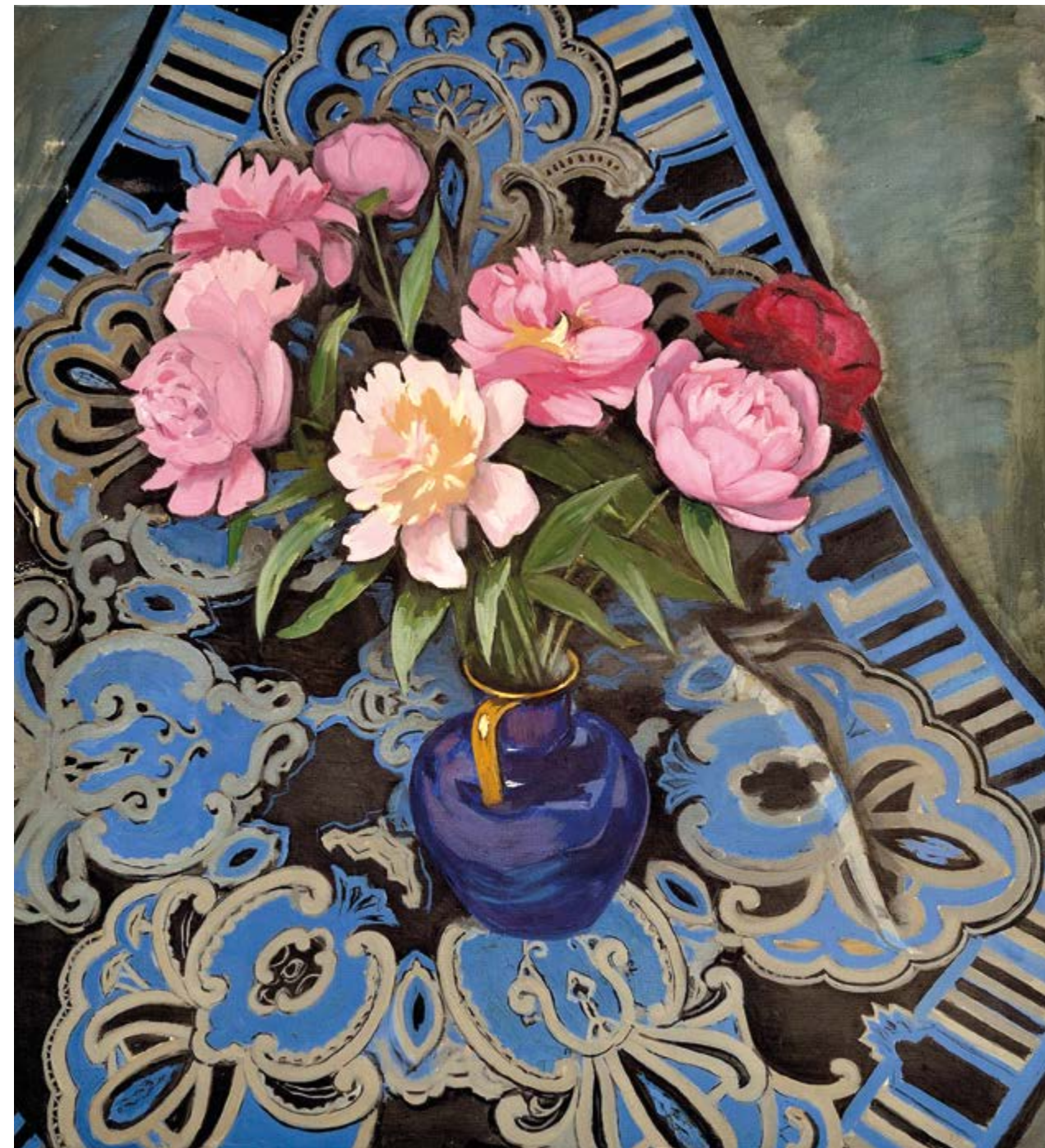
Expoziția personală a Olgăi Orlov a fost accesibilă în perioada de la 7 până la 24 iunie 2018.

Tudor STAVILĂ

Pictura Olgăi ORLOV

Egipteanca, 1970, ulei/pânză, 78x53 cm

Bujori, 1979, ulei/pânză, 100x90 cm

Natură statică cu flori de câmp și mere, 2010, ulei/pânză, 80x60 cm

Natură statică cu flori, 2004, ulei/pânză, 83x76 cm

Fascinația naturii și a omului în pictura maestrului Dimitrie PEICEV

Eugenia DAVID

Expoziția personală a cunoscutului artist plastic din Republica Moldova, Dimitrie Peicev, vernisată cu ocazia împlinirii onorabilei vârste de 75 de ani, la 3 mai 2018, la Centrul Expozițional "Constantin Brâncuși", a putut fi vizitată de către admiratori până pe data de 20 mai a aceleași luni.

Creator prodigios, Peicev a avut mai multe expoziții mari personale, inclusiv la București, Bacău, Budapesta, Sofia, Plovdiv. La recenta, de la Chișinău, de această dată m-au fascinat în mod deosebit tablourile de proporții - *Casa părintească*, *La umbra fetelor în floare*, *Nunta bulgărească*, *Dimineață*, *Hora*, *Cina cea de taină*, lucrări de o "respirație" largă, de anvergură.

Dimitrie Peicev este un erudit remarcabil, cunoscător al picturii universale și al istoriei artelor plastice, ceea ce i-a sporit imaginația și i-a cizelat pana artistică.

Pânzele-peisaje din această expoziție ne impresionează prin înfinitul spațiului moldav, în mod special satele îndrăgite de autor. *Peisajul din Cimișlia* se distinge prin ambianța culorilor, prin copacii învolburăți, prin cerul din planul secund, bântuit de norii stingheri, mânați de vânt, ai sudului. *Peisajul cu clopotnița la Butuceni* este învăluit cu culorile pastelate ale amurgului, iar *Lumini de toamnă*. *Satul Dolna* se evidențiază prin aceleași nuanțe sobre, pastelate ale crepuscului. Încercăm o stare de neliniște și mâhnire în fața priveliștii apăsătoare din lucrarea *Butuceni*.

Casă părăsită cu cal.

O altă mare pasiune a pictorului sunt naturile statice, luminoase, de o viguroasă energie interioară, cum ar fi *Natură statică cu liliac*, *Natură statică cu ibric*, *Sărutul soarelui*, *Natură statică cu scaun mic și garafă*, *Mărar*. *Satul Dolna* etc.

Naturile statice alternează cu portrete diverse ca interpretare. În mod special remarcăm tabloul-portret *Van Gogh* și *Mihail Greco*, ce reflectă un sentiment de admirație reciprocă și distanțare în timp.

În portrete se simte atât pana abilă a artistului, cât și noblețea, generozitatea, încercarea de a pune în valoare valențele modelului pictat. *Portretul lui Tudor Braga*, *Portretul unei ziariste*, *Fată dormind*, *Natașa*, *Viorica Sirețeanu*, *Cristina în fustă roșie* etc. – toate poartă amprenta unei admirații a creatorului față de modelul aflat în atmosfera armonioasă a atelierului artistic.

Nudurile constituie, probabil, compartimentul în pictură cel mai dificil de executat pentru a evita riscurile căderii în banalitate și prost gust. La D. Peicev senzualitatea fină, plasticitatea și frumusețea lor îl captivează pe spectator. Constatăm aici transpunerea în pictură a corpului feminin în cele mai bune tradiții ale măștrilor clasici, transfigurate, conform cerințelor artei moderne.

În pofida multor frământări și îndoieli, pictorul Dimitrie Peicev rămâne fidel vocației sale și, totodată, devotat amintirii dascălului său, salvându-i, pe cât este posibil, de la deteriorare și uitare opera pentru a inaugura în Moldova Muzeul memorial *Mihail Greco*.

Oxentea. Nistru, 2012, ulei/pânză, 60x65 cm

Natura statică cu păretar și ulcior alb, 2007, ulei/pânză, 60x64,5 cm

Mărar, s. Dolna, 2008, ulei/pânză, 65x89 cm

Natura statică *Sărutul soarelui*, 2017, ulei/pânză, 60x65 cm

Butuceni. Curte părăsită cu cal, 2013, ulei/pânză, 50x56 cm

Butuceni. Peisaj cu cal, 2013, ulei/pânză, 50x56 cm

Portretul lui Tudor Braga, 1977, ulei/pânză, 99x85 cm

Pictorul Valentin RUSU

La Centrul Expozițional "Constantin Brâncuși", în perioada 20 septembrie – 7 octombrie 2018, au fost expuse circa 150 de lucrări de pictură, create de Valentin Rusu în decurs de trei ani. Operele din cadrul expoziției personale reflectă cele mai importante momente din viața omului.

Viitorul pictor s-a născut la 30 iulie 1973, în Hâncești, unde apoi a studiat la Școala de Arte Plastice pentru Copii, în atelierul pictorilor Timotei Bătrânu și Eduard Conionkov (1987). Studiile superioare de specialitate le face la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, avându-i în calitate de pedagogi pe Ion Morărescu și Anatol Gurău (1994), și la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice – pe Sergiu Fusu și Alexei Colăbneac (1998). În 2005 urmează o stagiere la Universitatea de Vară „Nicolae Iorga” din Vălenii de Munte, România.

Membru titular al UAP din Moldova (2005), V. Rusu a organizat mai multe expoziții personale: *Culorile vieții*, sediul UNHSR, Chișinău, 2000; *Molbert în teatru*, Teatrul municipal *Satiricus I.L. Caragiale*, 2001; Galeria Union Fenosa, Teatrul *Licurici*, 2003; *Dictatura Culoii*, Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși”, 2006; *De Hram Acasă*, Centrul municipal de cultură, mun. Hâncești, 2008; *Fulger de primăvară*, Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși”, 2008; Sediul principal al postului de televiziune TV7-HTB, Chișinău, 2009 și *Operă recentă*, Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși”, 2014.

A participat la mai multe tabere internaționale de artă: în România – Tabăra Internațională de Creație Plastică „Vintilă Făcăianu”, Ploeni, jud. Prahova, 2006; la Chișinău – Tabăra Internațională de Creație Plastică *SummArt Painters' Campus*, 2008; Tabăra Internațională de Creație Plastică *SummArt Painters' Campus*, 2009; la Sadova – Tabăra Internațională de Creație ArtSadova, 2009; Turcia – Tabăra Internațională de Creație Plastică *SummArt – Karlik Evi*, 2009, ediția a I-a, Cappadocia.

Este distins, în anul 2006, cu Diplomă de excelență a Taberei Internaționale de Creație Plastică „Vintilă Făcăianu” de la Ploeni.

Enigmatică, 2018, ulei/pânză, 35x60 cm

Iadul, 2017, tehnică mixtă, hârtie, 96,5x144 cm

Plaja, 2017, tehnică mixtă, hârtie, 96,5x144 cm

Avântul, 2005-2018, ulei/pânză, 99,5x99,5 cm

Nud, 2018, ulei/pânză, 140x140 cm

Sărbătoarea lui Liică SAINCIUC

Vladimir KRAVCENKO

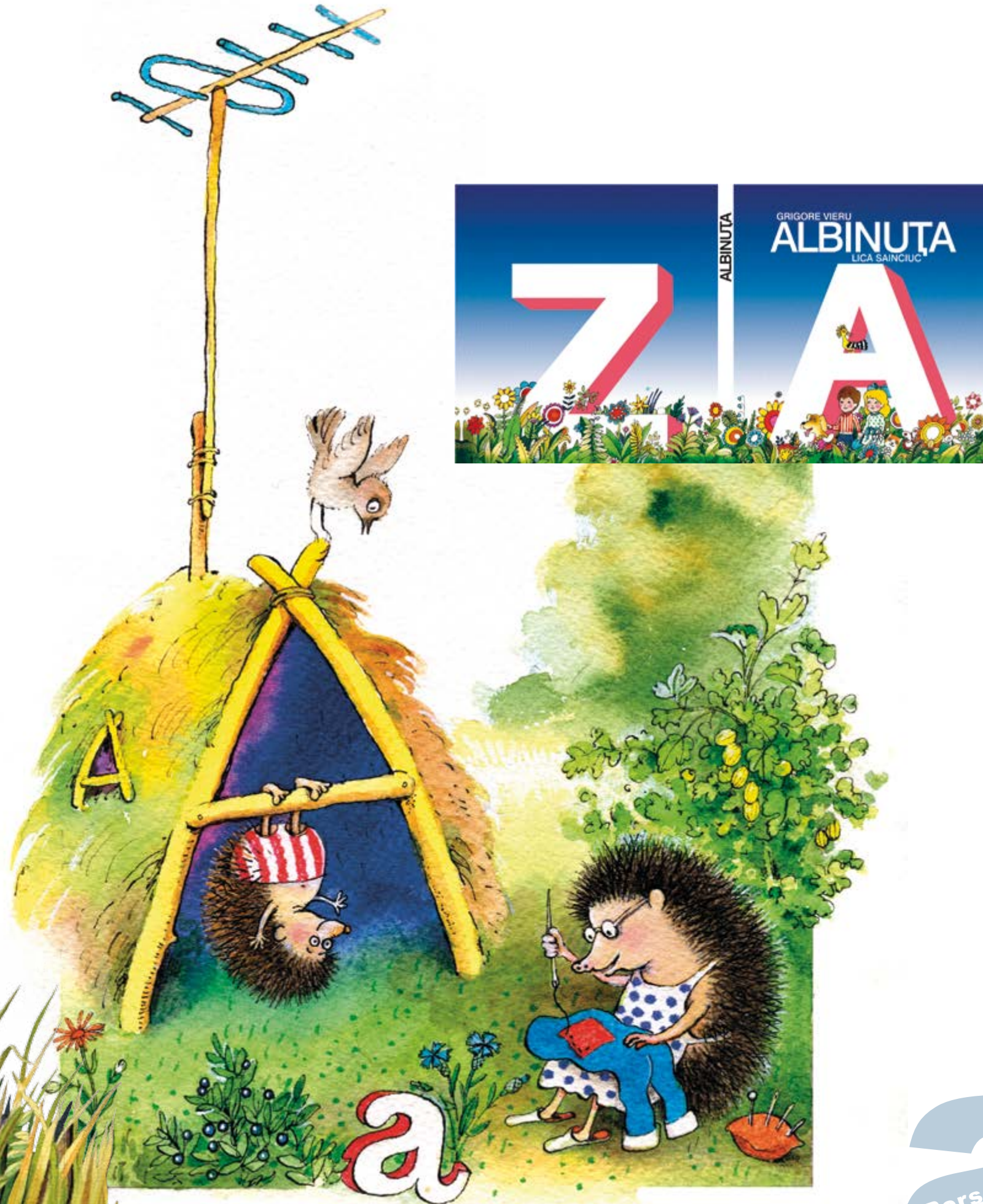
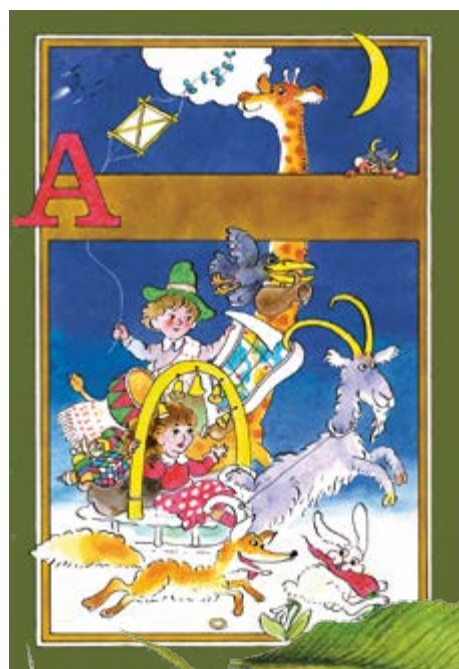
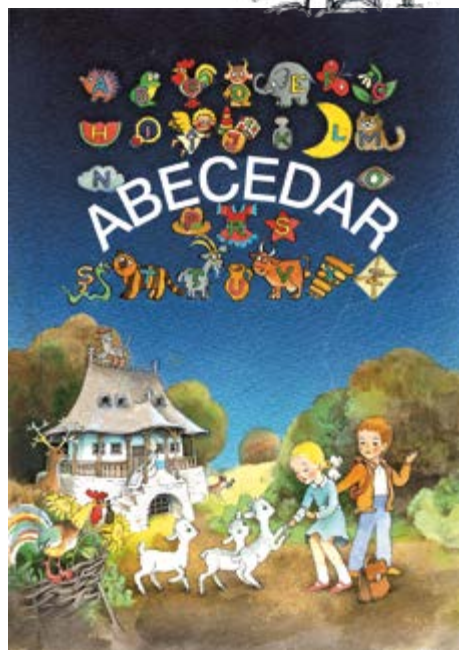
La 4 iulie 2017, la Muzeul Național de Artă din Chișinău, a avut loc deschiderea expoziției solo a lui Liică Sainciuc, cu ocazia aniversării a 70 de ani de la naștere. Artistul plastic este cunoscut ca deținător al distincției de stat „Ordinul de Onoare”, al Premiului „Igor Vieru” pentru întreaga activitate în domeniul graficii de carte pentru copii. Expoziția a însumat circa 160 de lucrări din acest domeniu „defavorizat” ca artă, profesat de maestru pe parcursul a circa 50 de ani.

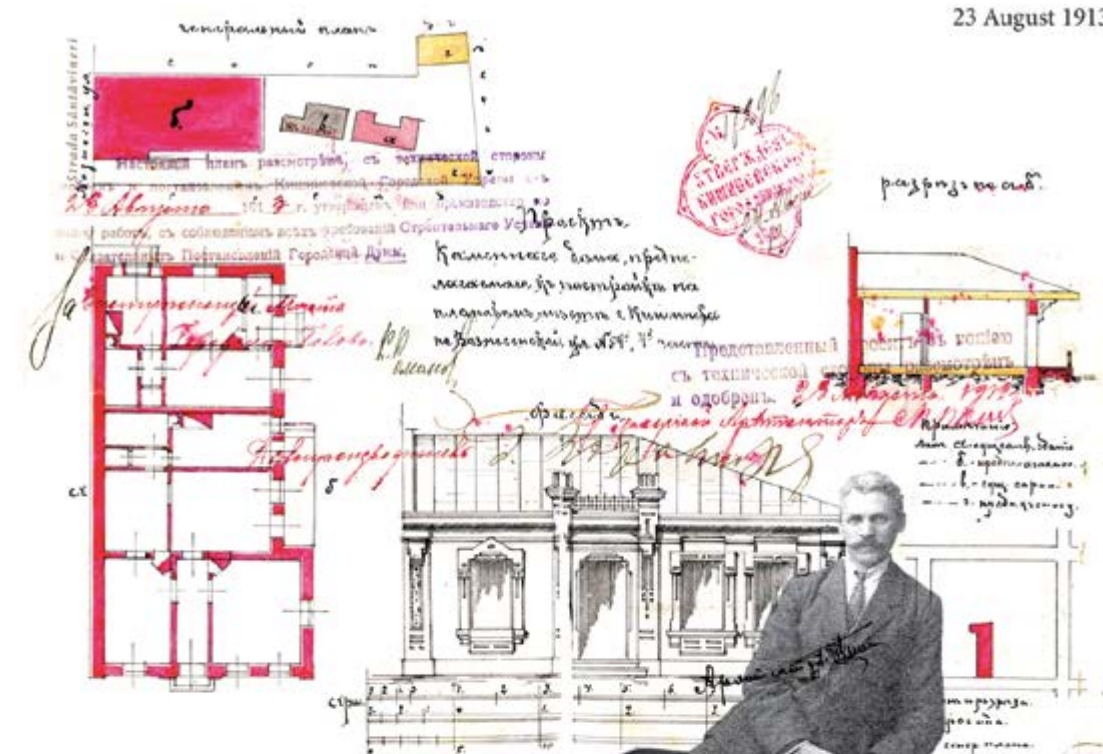
Printre creațiile expuse, reprezentând întreaga perioadă de istorie culturală a republicii, s-au evidențiat ilustrațiile la celebra *Albinuța* de Grigore Vieru, la *Abecedar* de Spiridon Vangheli, precum și la *Nani nani. Căntece de leagăn* – prima carte în limba română cu grafie latină din istoria contemporană a R. Moldova, publicată în primăvara anului 1989, înainte de revenirea oficială la alfabetul latin. În contextul expozițional s-au distins lucrări mai recente: ilustrațiile la opera lui Ion Creangă, executate în tehnica *calcugravurii*, (un nou termen de atelier în arta națională), grafica cărților liliputane cu texte folclorice în română, engleză și franceză, publicate de Asociația de caritate *Acasă* în 2005 și 2012 cu sprijinul financiar al Ambasadei Țărilor de Jos la Kiev și destinate orfelinatelor din R. Moldova.

Privite în ansamblu, ilustrațiile prezintă mișcarea caleidoscopică a vieții contemporane, oferind imagini imuabile și arhicunoscute ale copilăriei. Se pare că niciun aspect al cotidianului nu i-a scăpat pictorului de-a lungul anilor. Probabil determinat de acest fapt, pictorul abordează în prezent subiecte istorice și legendare, adică viața de altădată, nu cea de zi cu zi, examinată exhaustiv de el în perioada precedentă.

Deși astăzi nu există îndoile în privința necesității ilustrației cărților pentru copii, ea, fiind considerată o mare realizare a civilizației europene, este aproape total subestimată în procesul artistic-literar din republică. În mod tradițional, din punct de vedere artistic, acest gen al picturii este supus cursului de dezvoltare a artei picturale și a celei grafice. Mai mult ca atât, ilustrația are o poziție secundară în raport cu textul literar concret, întrucât subiectul propriu-zis e mai important decât transpunerea lui vizuală. Inevitabil, arta se compară cu literatura și „reiese” din ea la propriu și la figurat.

Artistul a beneficiat, probabil, de cea mai înaltă apreciere din partea criticului de artă Tudor Baga: „...istoria graficii de carte naționale este împărțită în două etape – înainte și după Liică Sainciuc”. Harnicul și înzestratul ilustrator de carte continuă să creeze, să inoveze, astfel configurând viitorul cărților ilustrate în R. Moldova.

Fordul trece Vadul

Bunicul meu Vasiliy Ivanovich Saiciuc o fi visat să mîne un automobil Ford, dar în 1913 s'a decis să zidească totuși o casă.

Acuarela și pictura lui Ion SFECLĂ

Tudor STAVILĂ

Născut la 19 noiembrie 1941, în Boian, Noua Sulița, regiunea Cernăuți, Ucraina, Ion Sfeclă a absolvit facultatea de pictură a Colegiului Republican de Arte Plastice "A. Plămădeală" din Chișinău, finalizând studiile la Academia Națională de Arte Plastice "T. Zolcaln", Riga, Letonia (1973), facultatea de grafică.

Începând cu anul 1973, a activat în calitate de profesor la Colegiul de Arte Plastice "Al. Plămădeală" din Chișinău, iar din anul 1974 și până în prezent organizează mai multe expoziții personale și participă la numeroase manifestări reprezentative în țară și în străinătate.

Ion Sfeclă, cunoscut ca un acuarelist înzestrat și un bun cunoscător al tehnologiei culorilor în ulei și a acvafortei, a urmat calea transpunerii acestor mesaje, pendulând, în permanență, la limitele artei tradiționale și a non-figurativului. Practică în creație portretul și peisajul, compoziția și natura statică, realizând lucrări care se contopesc la granițele unei viziuni profesionale și ale unei mentalități a artei naive, ce definesc în integritate opera artistului.

Narativ la începuturi (*Natură statică cu cristal*, 1969; *La strâns poamă*, 1973; seria *Meșteri populari*, 1975; *Toamna. Strângerea bostanilor*, 1982; *Lăptărie*, 1983), Ion Sfeclă perpetuă în căutările unui limbaj artistic adecvat timpului, apelând la o structură formală caracteristică pentru mai multe lucrări din perioada anilor '90 (*Stres*, 1989; *Timpul*, 1989; *Basarabia*, '92, 1993; *Omagiu maestrului M. Grecu*, 1992; *În căutarea adevărului*, 1994; *Apocalipsă*, 1997; *Chitara rănită*, 1999), care au fost doar o premiză pentru lucrările ulterioare. Experimentele sale în domeniul tehnicilor și ale non-figurativului este continuat în următoarea perioadă cu asamblarea unor serii care fac trimitere la teme și subiecte de factură filosofică (seria *Recviem*, 1986-2007; *Compoziție*, 2005; seria *Forumul înțelepților*, 2008; seria *La masa tăcerii*, 2009; *Tineretea mamei*, 2010; seria *Pelerini*, 2009-2010; *Soția meșterului Manole*, 2011), care au fost realizate în ulei, acvaforte color și diverse tehnologii mixte.

Pe parcursul întregii creații, Ion Sfeclă a imortalizat în mai multe cicluri de peisaje vederi din Țările Baltice și România, Basarabia și Italia, majoritatea fiind executate în tehnica acuarelei.

În mod necesar, pentru Ion Sfeclă ideea de a realiza o lucrare apare din intenția creării unui mesaj dialogal, un substrat, propunând o inevitabilă bogăție a lecturii artistice, primând acele memorii ancestrale pe care privirea le transformă și le conferă un sens empiric și concret, recuperând din impulsurile emotive și senzitive forme orientate către sublimare.

Expoziția a fost deschisă pentru public la Muzeul Național de Artă al Moldovei în perioada 11 ianuarie - 04 februarie, 2018.

↑ *Fereastra moșului*, 2011, ulei/pânză, 100x80cm

Toamna. Strângerea bostanilor, 1982, acuarelă, pastel, 73x60 cm

Gutui din Dubăsarii Vechi, 1978, acuarelă, 73x54 cm

Toamna la Nistru, 2005, acuarelă, 73x53 cm

Mihail STATNĂI. Pictură

Tudor STAVILĂ

Printre plasticienii care s-au format după epoca lui Mihail Grecu sau a Valentinei Rusu-Ciobanu, Mihail Statnăi ocupă un loc de referință. Absolvent al unei prestigioase instituții din Sankt Petersburg – Academia de Arte Frumoase –, pictorul revine la Chișinău, participând la diverse expoziții colective în țări ale arealului european, iar începând cu 1992 Mihail Statnăi este protagonistul a 10 expoziții personale vernisate la New-Jersi, Atlanta (SUA), Izmir (Turcia), București și Chișinău. Din 1966 încoace participă cu regularitate la toate manifestările artistice organizate de Uniunea Artiștilor Plastici și Ministerul Culturii din Republica Moldova.

Născut la 9 noiembrie 1942, în comuna Beleavinți, raionul Briceni, Mihail Statnăi studiază pictura, între anii 1964-1968, la Școala Republicană de Arte Plastice “I.E. Repin” (actualul Colegiu de Arte “Al. Plămădeală”), devenind și cel mai tânăr profesor angajat la orele de istoria artelor în această instituție.

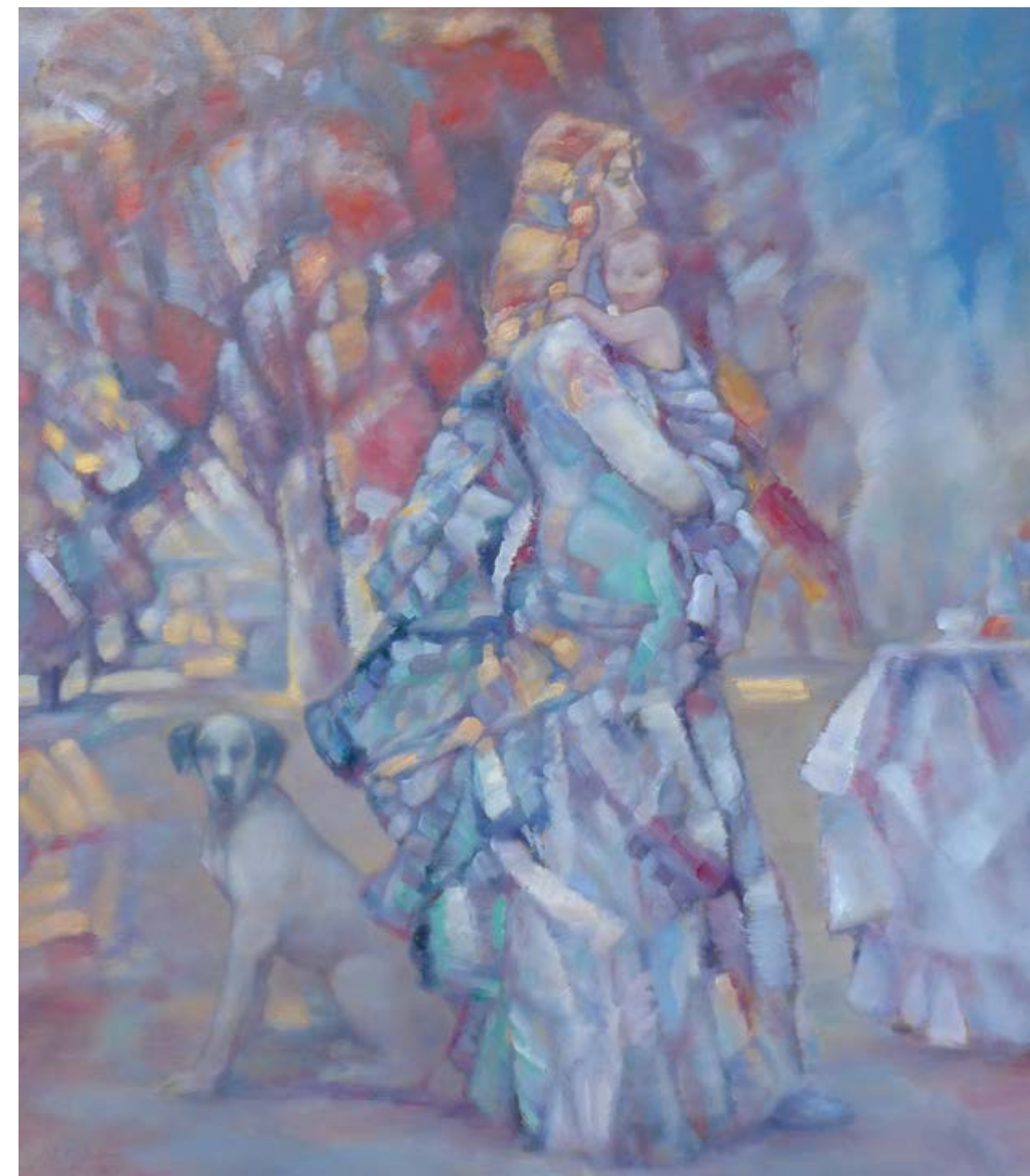
Mihail Statnăi e un pictor înzestrat, care și-a constituit, de-a lungul carierei artistice, o manieră stilistică proprie și inconfundabilă, o pictură care se evidențiază, indiferent de cât de diverse și variate sunt operele colegilor săi în cadrul expozițiilor colective. Practică, în permanență, portretul și peisajul, compoziția și natura statică, realizând lucrări care se contopesc la granițele unei viziuni profesionale și ale unei imaginații irepetabile, aceste calități definind în integritate opera artistului. O ilustrează elocvent și expoziția personală vernisată la Centrul Expozițional al UAP “Constantin Brâncuși”, în perioada 9-19 noiembrie 2017, prilejuită fiind de aniversarea a 75 de ani de la nașterea artistului. În total au fost expuse cca 150 de opere create în ultimii ani.

Despre realizările artistice ale lui Mihail Statnăi vorbesc și colecțiile publice în care se află operele sale – muzee din Chișinău, Tbilisi (Georgia), Bialoveja (Polonia), Moscova, Novosibirsk, Komsomolsk- pe –Amur (Federația Rusă), în galeriile de artă din Bălți și Izmail.

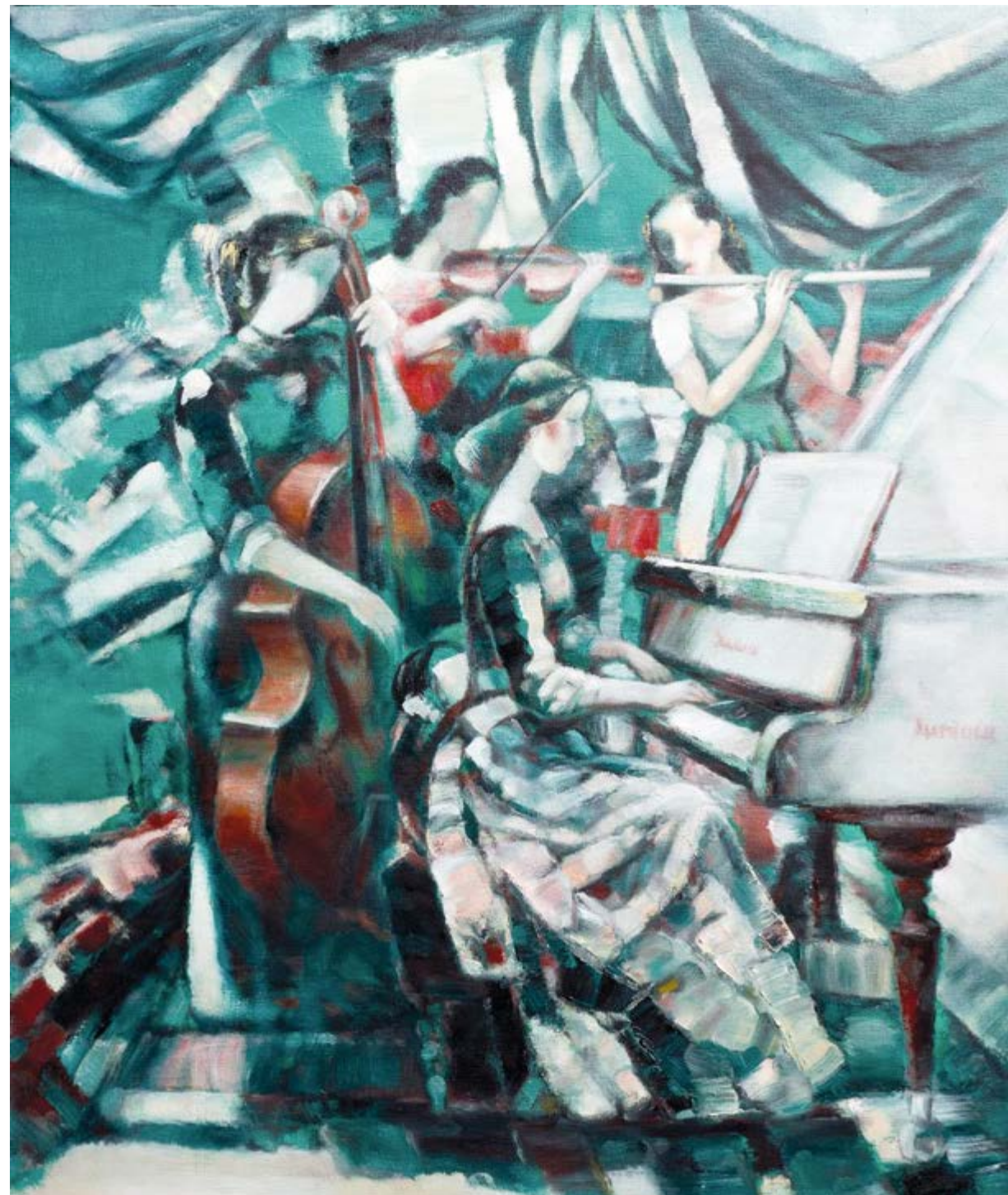
Pentru participare activă la manifestările organizate de Uniunea Artiștilor Plastici din Moldova și activitatea sa expozițională, meritele deosebite și excelența în creația lui Mihail Statnăi a fost menționat cu diverse diplome și premii ale Ministerului Culturii și Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova.

↑ **Cu Steaua de Crăciun**, 2017, ulei/pânză, 74x60 cm

Cununa frumuseții pământești, 2016, ulei/pânză, 92x80 cm

Cvartet, 2015, ulei/pânză, 97x80 cm

Flora, 2015, ulei/pânză, 65x55 cm

Pictura și grafica Ninei ȘIBAIEV

Tudor STAVILĂ

Rare sunt cazurile când copiii urmează calea părinților, mai ales în domeniul artelor plastice, unde creația, cu parcursul său intersectat de problemele existenței, nu prea este calea ce ar merita a fi urmată. Una dintre puținele excepții o demonstrează Nina Șibaiev, fiica artiștilor plastici Olga Orlov și Iurie Șibaiev, care și-a petrecut toată copilăria în atelierul părinților.

Născută la Chișinău, în anul 1957, Nina Șibaiev a absolvit Colegiul de Arte Plastice „Al. Plămădeală” (1974-1977) și facultatea Grafică a Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice (1984-1989) – în atelierele profesorilor Valentin Koreakin și Ilia Bogdesco. Între anii 1977-1983 activează în calitate de pictor-restaurator la Muzeul Național de Artă al Moldovei, iar începând cu anul 1993 și până în prezent este profesor la Școala de Arte Plastice pentru copii „A. Șciusev”. Tot în anul 1993 devine membru al UAP din Republica Moldova.

Expoziția personală vernisată în incinta Muzeului Național de Artă al Moldovei (16 noiembrie – 10 decembrie 2017) a cuprins lucrări de pictură și grafică – peisaje, portrete și naturi statice, realizate într-o manieră personală. Le putem considera portrete ale timpului, deoarece reflectă viața prin existența simbolică a obiectelor și lucrurilor care ne înconjoară.

Operele expuse dezvăluie mai ales lumea obiectelor simple, de uz casnic, care sunt folosite în viața cotidiană. Prin contemplare, autorul urmărește momentul în care circumstanțele schimbă obiectul, acesta devenind o istorie pe care a obținut-o pe parcursul existenței sale.

În creație, Nina Șibaiev pornește întotdeauna de la detaliu, încercând să se apropie de natura și esență adevărată a lucrurilor, eliberându-le de menirea utilitară. Pentru autoare este important să observe și să redea integritatea prin unitatea elementelor de diferite calități, uneori contradictorii, aparent incompatibile, dar care, în urma unor circumstanțe inexplicabile, sunt grupate împreună.

Pe parcursul anilor, Nina Șibaiev a participat la mai multe expoziții de grup în țară și străinătate – Ucraina, Rusia, Germania, Afganistan, Franța, Turcia și România.

Lucrări ale artistei se păstrează în colecțiile publice ale Muzeului Național de Artă al Moldovei, în Fondul Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova, la Galeria de Artă din Tighina și la Centrul Internațional de Cultură și Artă „G. Apostu” din orașul Bacău.

Performanțele în activitatea de creație a Ninei Șibaiev au fost apreciate cu Premii ale Consiliului Județean Bacău (pentru grafică la expoziția „Salioanele Moldovei”, edițiile anilor 2013-2015) și cu Premiul de excelență al UAP din Moldova (în cadrul Expoziției-concurs de Artă Contemporană „Autumnala – 2016”).

↑ **Natură statică cu scândură veche**, 2012,
hârtie, creion color, 96x61 cm

Lustru și rugină, 2012, hârtie, creion color, 93x69 cm

În grădină, 1998, ulei/pânză, 116x100 cm

Flori galbene, 1992, ulei/pânză, 81x81 cm

Fluctuații în timp

Florina BREAZU

Să încercăm a descifra ce reprezintă picturile lui Mihai Țăruș. Când le privim pare că avem de-a face cu o lume încifrată, o lume ce poate fi descoperită cu ajutorul intuiției, în spatele acesteia fiind evident chiar un conținut științific. Se cunoaște că Mihai Țăruș este discipolul scolii din Chișinău, a studiat la Vasile Toma, a purtat discuții cu Mihail Grecu și cu comunitatea artistică din Moldova, dar, totodată, formarea sa la Sankt Petersburg, în anii '70, într-un fel sau altul întregește imaginea despre maestru, despre viziunea sa în artă și despre ceea ce înseamnă a fi artist.

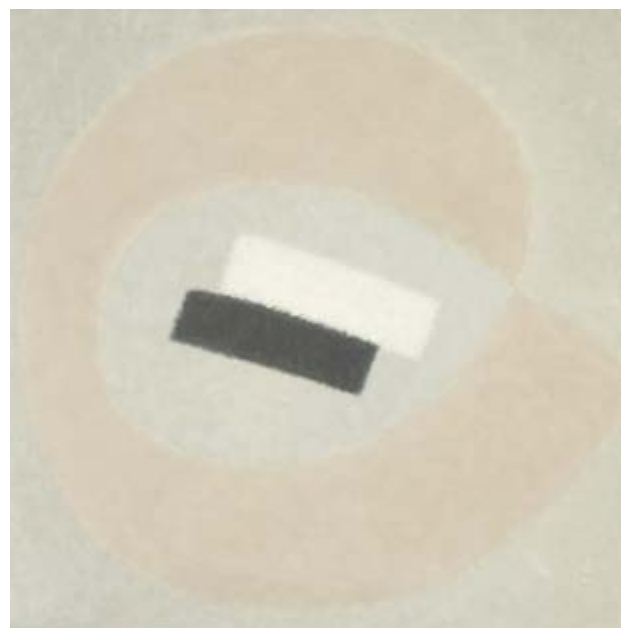
Faptul că Mihai Țăruș îl întâlnește la Sankt Petersburg pe Vladimir Sterligov a creat o legătură între denumirea expoziției – *Fluctuații în timp* – și personalități marcante ale avangardei ruse. De aici, din spațiul nostru de peste Nistru, înaintea lui Mihai Țăruș, spre Moscova a plecat Mihail Larionov, care l-a inspirat pe Kazimir Malevici și în colaborare cu care a realizat proiecte și a deschis grupări artistice precum *Bubnovii valet* / *Valetul de carô* sau expoziția *Oslinii hvost* / *Coadă de măgar*, activități care lansează Avangarda în Rusia.

Elev al lui Kazimir Malevici este Vladimir Sterligov. Într-o stare de revelație, în anii șizeci, Sterligov

descoperă o nouă relație între forme și, probabil, legat de trăirea spirituală și de performanțele din domeniul științei, precum și din perspectiva lansată de geometria neeuclidiană și Banda lui Möbius, noua viziune se orientează spre forma obținută din conexiunea a două sfere într-un punct. Sterligov propune și creează un spațiu bazat pe curbă – acel exercițiu de transfigurare, de transformare a formei și a culorii în dependență de viziune, de concept, nu de dragul simțului în sine sau a emoției, dar justificat rațional suprapus unei viziuni epurate.

Privind lucrările lui Mihai Țăruș, eu descopăr o lume paradisiacă, o lume aflată la origini, în care forma abia se concepe sau germenul formei vrea să dea naștere unei existențe. Această existență este sesizabilă în timp prin modalitatea de plasare a culorii, prin atingerea subtilă a suprafeței și crearea unei senzații vibrante a acesteia, dirijând crearea întregului, neevidențind obiectele în sine sau formele, ci relațiile dintre ele. Această subtilitate profundă, care nu apare la prima vedere, necesită introspecție, reculegere și, evident, cunoaștere.

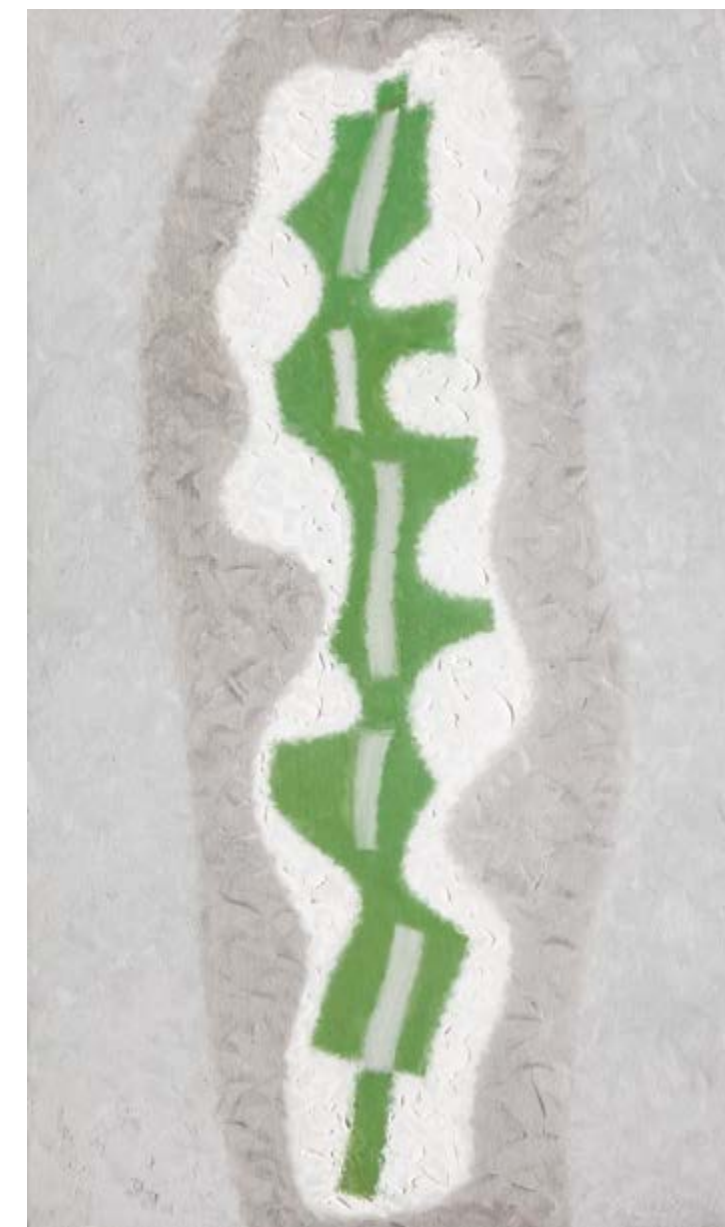
Chiar dacă Mihai Țăruș nu profesează, operele domniei sale sunt adevărate mostre de cultură, lecții de estetică, pe care trebuie să le însușim și să le valorificăm, fiindcă în spațiul nostru pruto-nistean el este o figura singulară, și acest lucru îl face deosebit. Chiar dacă nu este profesor, domnul Țăruș este cel care ne și învață.

↑ **Semn total**, 2011, ulei/pânză, 160x116 cm

Prospețime, 2013, ulei/pânză, 120x80 cm

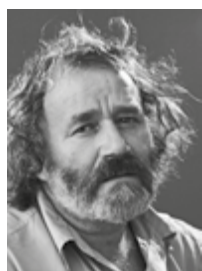
Boules de neige II, 2012, ulei/pânză, 100x60 cm

Introspectie-6, 2012, ulei/pânză, 3 pânze, 95x100x4 cm

Pe timp de ploaie, 2017, ulei/pânză, 95x65 cm

Revenirea acasă: Dumitru VERDIANU cu expoziția sa de sculptură

Ana MARIAN

Între 15 noiembrie 2017 și 14 ianuarie 2018, la Muzeul Național de Artă al Moldovei a fost vernisată expoziția sculptorului moldovean Dumitru Verdianu, stabilit cu traiul la Viena, Austria.

În spațiul expozițional au fost etalate atât lucrări recente, cât și dintre cele mai vechi, realizate în perioada de studii la Academia de Arte din Sankt Petersburg, printre ele fiind portrete modelate ale chipurilor apropiatilor, compoziții ecvestre, nuduri inspirate din natură. Artistul depune mult suflet și dexteritate în ele, lucrările lunecând treptat în albia unor compoziții tematice, cum ar fi, spre exemplu, *Eva, Nud*, compoziții în care autorul recurge la tematica subiectelor biblice, precum în lucrările *Abel* și *Cain*. În aceste compoziții sculptorul este în căutarea unor noi soluții artistice pentru a exprima esența, mesajul prin forme și volume sculpturale armonios înscrise în spațiu. Tematica Vechiului Testament se regăsește într-o serie întreagă de lucrări, ele relevând și căutările intense ale sculptorului: *Fiii risipitori*, *Fiul risipitor*, *Întoarcerea fiului risipitor*. În compoziția de la urmă momentul fericit al recuperării fiului de către părintele îndurerat și nostalgic este redat prin volumetrisul care se întrepatrunde duos, de diversă duritate, exprimând la modul figurat condiția morală a personajelor.

Conceptualismul în creația lui Dumitru Verdianu este în strânsă legătură cu urmarea căii tatonate de Constantin Brâncuși, în albia căreia sculptorul descoperă noi posibilități de expresie, precum o face în seria *Yin și Yang* (1990 - 2004), ce cuprinde lucrări supranumite *Luptă, Dans, Agresiune, Armonie*. Substratul adânc al relațiilor între sexe, între începuturile feminin și masculin este relevant în creația sa. De aici derivă alte două teme importante pentru sculptor: echilibrul și zborul – lucrarea *Echilibru*, numeroasele compoziții cu păsări, printre care *Doi cocostârci*, *Păsări*, *Bobocul*. Astfel chiar și nudul „capătă aripi” în creația sa *Gravida zburătoare*, exprimând starea excepțională a unei femei însărcinate. Vizavi de tema maternității, de o căldură deosebită este compoziția *Omagiu mamei Aniuta*, care se referă la valorile familiei, la sacralitatea pragului părintesc.

Și, în final, autorul apare într-un formidabil *Autoportret cu muză*, în care ultima este o femeie de rând, la fel de reală și palpabilă ca figura sculptorului însoțit de muza sa.

Expoziția artistului Dumitru Verdianu a cuprins și lucrări de grafică, în care linia unduioasă și liberă conturează formele, unele dintre care ulterior fiind transpuse în volume sculpturale ce exprimă logica și sensibilitatea autorului.

Omagiu lui Barbu Lăutaru, 2010, bronză, lemn, piatră, 75x20x30 cm

Familia, 2003, marmură, granit, 90x30x35 cm

Ducerea Crucii, 2004, gresie, 75x40x35 cm

Echilibru, 2015, gresie, 80x60x35 cm

Boboc (mic), 2003, bronză, marmoră, 40x20x25 cm

Yng si Yang, 2010, bronză, marmoră, 50x60x25 cm

Omagiu mamei Aniuta, 2004, bronză, gresie, lemn, 95x5x40 cm (adăugată)

Simion ZAMȘA sau Misterul jocului artistic

Un eveniment important în viața culturală a republicii reprezintă expoziția solo a lui Simion Zamșa, Maestru în Artă, laureat al Premiului Național din 2016. Expoziția, găzduită de Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși”, Sala mare, în perioada 24 mai–10 iunie 2018, a fost organizată de Uniunea Artiștilor Plastici din Moldova cu prilejul aniversării a 60 de ani de la nașterea maestrului. Publicul avizat a avut posibilitate să descopere noi fațete ale creației maestrului, deși majoritatea lucrărilor prezentate – instalații, compoziții de pictură și grafică – au fost expuse anterior în sălile Centrului cultural „Gheorghe Apostu” din Băcău, în 2017.

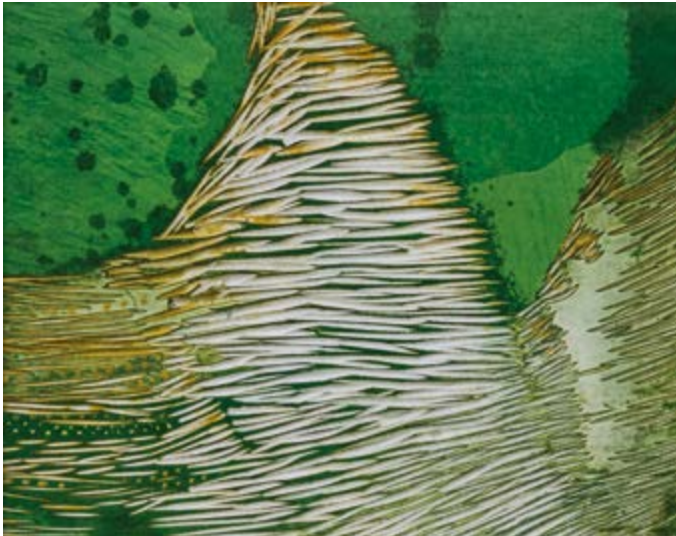
În activitatea lui Simion Zamșa discrepanța dintre idei și realizarea lor este minimă. Lumea interioară a maestrului, individualitatea sa, formate în urma studiilor tenace la Academia de Arte Plastice din Sankt Petersburg, au fost oferite publicului, indiferent de pledoarii, ca rezultat al procesului de experimentare activă cu diferite tehnici și materiale artistice (sau cu cele „cotidiene”, devenite procedee expresive, precum, bunăoară, cârpă, plasă, ambalaj).

De-a lungul anilor, artistul a practicat tehnici mixte folosite în arta occidentală contemporană, printre care tehnica de folosire a cernelurilor tipografice pentru crearea compozițiilor picturale (numită *monoprint* de către autor). Fiind expert în tehnici de imprimare, Simion Zamșa a demonstrat că vopsea tipografică nu este inferioară acuarelui sau uleiului ca tehnică artistică cu mari posibilități coloristice. Pentru dezvoltarea mesajului plastic, a aplicat invariabil nu densitatea, ci transparența tonal-coloristică a tușelor, în scopul de a păstra aerul vibrant al ampretei. Dialogul formelor apare diafan, siluetele fiind, ca atare, ascunse de pustiul învăluitoare, abia ieșind din ceață. Surprinderea sensului celor întâmplătoare nu se află în acțiunile protagoniștilor sau în secvența gesturilor lor, ci în spațiul ce formează mișcările și în sugestiile privind interacțiunea dintre forme.

Arta lui Simion Zamșa e puternic inspirată de concepții estetice moderniste, dar mai ales de ideile plastice dadaiste ale lui Tristan Tzara, – metoda „jocului artistic” tip André Breton, procedeul combinării spontane de culori, schițe și pseudo-desene tehnice etc.

În calitate de conferențiar universitar își expune pozițiile inovatoare la lecțiile ținute în cadrul facultății Arte Plastice și Design, catedra Studiul Artelor, Grafică și Metodologia Instruirii a Institutului Pedagogic de Stat „Ion Creangă”, precum și în paginile revistei socio-culturale „Moldova”. În acest sens, Simion Zamșa este unul dintre promotorii fideli care contribuie la reluarea comunicării dintre arta abstractă și publicul larg, demonstrând că examinarea lucrurilor în interior și scoaterea la iveală a esenței lor se bazează pe apropiere și nu pe distanțare de realitatea vizibilă.

Obiect IV, V, VI, VII, VIII, XIX, 2018, 40x40, plastic

Eclipsa grafică, 2017, 62X47 cm, hârtie manuală

Ana MARIAN

Limbajul portretului și cel al compoziției în creația lui Ion ZDERCIUC

Incinta Muzeului Național de Artă al Moldovei a găzduit, între 6 și 25 februarie 2018, expoziția dedicată împlinirii a 60 de ani ai sculptorului Ion Zderciuc. Originar din Ungheni, absolvent al Școlii de Arte Plastice I.E. Repin (actualmente Al. Plămădeală) din Chișinău și al Academiei de Arte din Leningrad (actualul Sankt Petersburg), Ion Zderciuc manifestă predilecție pentru portretul sculptural și genul compoziției tematice.

Deja după absolvirea Academiei, realizează un *Portret de copil* (1989-1990) care, alături de numeroasele chipuri de tinere și bărbați, modelate de el în timpul studiilor, va constitui o mărturie indubitabilă a evoluției sale vertiginoase în domeniul portretului, confirmată de *Portretul lui Mihai Eminescu. Nostalgie* (1988) și *Portretul lui Mihai Eminescu* (1997). Urmează un șir de portrete camerale și lirice, cum ar fi *Portret de față* (2004), *Portretul Ludmillei* (1985), *Portretul lui Vlad* (1984) și *Portretul lui Nistor* (2012). Ulterior, sculptorul revine la linia portretelor creatorilor de valori: *Portretul lui Ion Sfecă* (2002), *Portretul lui Eugen Coșeriu* (2002), *Portretul lui Eugen Tăbârță* (2005) ș.a. Din tagma acestui set de portrete se evidențiază *Portretul lui Glebus Sainciuc* (2009), *Portretul lui Andrei Vartic* (2015), *Portretul lui Valeriu Curtu* (2017), culminând cu *Portretul lui Grigore Vieru* (2015), în care asemănarea portretistică este hotărâtoare, fiind suplimentată prin redarea psihologică interiorizată a chipului. Este important în același flux de idei și *Portretul lui Tudor Braga* (2016), în care criticul de artă apare așa cum l-au cunoscut contemporanii, având, pe lângă detaliul realist redat covârșitor, și caracteristicile individuale specifice lui. Prin urmare, în cadrul acestei expoziții jubiliare, sculptorul Ion Zderciuc a prezentat portretul complex, polivalent, inovativ.

Genul compoziției a fost ilustrat prin lucrări ca *Maternitate (Madona cu pruncul)* (1989) și *Dragoste eternă* (2016), în care forma aderă la tratarea puristă brâncușiană, dar și *Pe aripile dragostei* (1988-1993), în care cuplul este redat în zborul iubirii, opera redând original sentimentele înălțătoare. Cu totul alte trăiri trezește compoziția *Siameze* (2006), iar *Insula fericirii. Familia* (2009) vine să înobileze și să propage valorile casei părintești.

Astfel, prin opera sa, elocventă, multiaspectuală, prezentată în cadrul acestei expoziții, sculptorul Ion Zderciuc a realizat un discurs palpitant cu spectatorul care, indiferent de vârstă și formație, a fost cucerit de expresivitatea lucrărilor expuse.

Parada planetelor, 2002-2015, bronz, lemn, 77x176x27 cm

Maternitate, 1992, ghips, 41x12x8 cm

Recviem, 2015, ghips nuanțat, 34x27x15 cm

Spre infinit, 2011, bronz, smalt, metal, 60x25x25 cm

Pe aripile dragostei, 1988-1993, lemn pictat, 89x184x66 cm

Portretul lui Tudor Braga, 2016, bronz, 46x29x32 cm

Fertilitate, 2006. bronz, lemn, 54x32x28 cm

Serghei CIOKOLOV- 125 de ani de la naștere

Tudor STAVILA

Când vorbim despre experimente în domeniul artelor plastice, de regulă apelăm la nume deja cunoscute în pictură: Mihai Greco, Valentina Rusu-Ciobanu sau Andrei Sărbu, uitând că ele au avut loc, aproape concomitent, și în artele decorative. În ceramică asemenea experimente au legătură directă cu numele lui Serghei Ciokolov, creația căruia cuprinde mai multe etape ale unui drum sinusoidal, care parcă ar repeta însăși istoria stranie a fostelor republici sovietice.

Serghei Ciokolov s-a născut la 18 septembrie 1892, la Moscova, într-o familie de nobili ruși. Casa bunicii sale, un veritabil „cuib de nobili”, este cunoscută după cele două tablouri ale lui Vasili Polenov: *Curtea unei case din Moscova*, în care, în stânga, se deslușește o parte laterală a casei Ciokolov, și *Livada bunicii*. Ambele lucrări sunt realizate în 1878, pe Arbatul moscovit, care reprezenta aceeași veche clădire în stil empire.

În 1909, Ciokolov se înscrie la Școala Superioară de Arte Industriale *Stroganov* din Moscova. A ales respectiva instituție de învățământ fiindcă ea se afla în plină ascensiune – timpul cerea apariția unui nou tip de pictor, unul universal, care ar fi fost capabil să prezinte în operele sale sinteza ornamentală a tuturor obiectelor din anturajul omului.

După încheierea studiilor în 1914, și căsătoria cu Sofia Cristi, fiica nobilului Vladimir Cristi, ambii sosesc în Basarabia, stabilindu-se pe moșia de la Teleșeu a fratelui tinerei soții. Peste puțin timp, se dezlănțuie Primul Război Mondial, și tinerii căsătoriți pleacă benevol pe front: el înrolându-se într-o companie auto, iar ea – ca soră de caritate. Revoluția bolșevică din 1917 a nimicit întreaga avere a părinților Ciokolov și, de teama persecuțiilor și represaliilor, cei doi au preferat să rămână în Basarabia.

La noul său loc de trai îl deprimă dependența materială de familia soției. Există motive să credem că tocmai aceste împrejurări l-au determinat să plece în Europa, pe care o va colinda în calitate de șofer timp de nouă ani. A străbătut Germania, Franța, Italia și chiar Anglia, precum și Austria, Ungaria, România. A îndrăgit imediat și pentru totdeauna Italia. A rămas surprins de frumusețea priveliștilor, de aerul îmbibat de idealurile Antichității și Renașterii.

Viața patriarhală a lui Ciokolov la Teleșeu pare destul de fericită: pictează peisaje, modelează câte ceva din argila găsită în împrejurimi, citește. Iarna și-o petrece, împreună cu soția, în Italia - la vila Cristi din San Remo. Vara locuiește adeseori la Chișinău, unde au o casă proprie.

În 1935, Serghei Ciokolov părăsește însă pentru totdeauna satul Teleșeu, despărțindu-se de Sofia Cristi. La Chișinău se căsătorește în curând cu Tatiana Burskaia, înfiindu-l pe Karl, fiul de șase ani al acesteia. A locuit în cele două odăi ale casei ei până la moarte.

În situația din perioada postbelică, când a fost instituită, după modelul sovietic, Uniunea Artiștilor Plastici din RSS Moldovenească (1944), Serghei Ciokolov pictează peisaje din împrejurimile Chișinăului, opere despre care amintesc doar cronicile timpului, iar din 1948, odată cu crearea Secției de Arte Decorative, pictorul începe să practice mobilierul artistic, tapiseria și ceramica, care urmau să fie produse în serie la fabricile republicane. Dacă la începuturi (anii '50 ai secolului trecut) ulcioarele, burluielile și gavanoasele create de S. Ciokolov sunt peste măsură de eclectice în ceea ce privește ornamentația, după 1960 pictorul se adresează ceramicii decorative, expresivitatea plastică a căreia depășește limitele tradiționale ale genului.

Adevăratele capodopere ale lui Serghei Ciokolov apar după 1960 și se datorează dramei personale prin care a trecut. În vara lui 1963 artistul s-a îmbolnăvit grav: brațul drept a încetat să i se mai supună, și-a pierdut graiul, adaptându-se cu multă răbdare la noile condiții de viață. Om bătrân și singur, Ciokolov a ales din memoria sa timpul tinereții, în care cele mai puternice au fost amintirile legate de momentul când se afirma stilul *Art Nouveau*, suprapunându-se cu alte impresii generate de artă și de propria experiență profesională. Operele sale, cu compoziții asimetrice, sculpturale, de factură antropomorfă sau zoomorfă, cu greu amintesc formele ceramicii obișnuite. Prototipul ceramicii sale din această vreme ține mai mult de arhitectura stilului gotic „reconceptualizat” din *Familia Sagrada* al spaniolului Antonio Gaudi. Se observă o treptată renunțare la tendințele național-romantice, ceea ce conferă manierei sale stilistice trăsături internaționale. *Ulcior decorativ* (1965), *Felinar* (1967), vaza *Căsuță decorativă* (1968) – toate aceste forme de sculptură în ceramică amintesc arhitectura spaniolului Antonio Gaudi de la începutul secolului XX.

Lucrând într-o manieră nouă pentru el, Ciokolov crea opere expresive, care se deosebeau semnificativ de ceea ce produsese anterior, muncind acum fără schițe prealabile. Mai întâi concepea imaginea, apoi o prindea, ca pe un vis în dispariție, într-o mulțime de variante. S-a schimbat cardinal structura operelor, acestea fiind uneori de un fantastic inexplicabil. Culoarea a fost înlocuită cu jocul extraordinar de bogat al clarobscurului, al semitonurilor și al petelor de lumină, iar contrastele facturii în relief, cu forma lor expresivă și variată, amintesc plastica sculpturală.

Artistul nu putea împărtăși nimănui stările de spirit care îl obsedau și nu putea scăpa de ele decât exprimându-le în lucrările sale. Arta era singurul său mod de a-și exterioriza trăirile.

Serghei Ciokolov s-a stins încet în ianuarie 1977. A murit în aura operelor sale. Schimbările dramatice survenite în ultimii paisprezece ani din viața sa, în ciuda oricărei logici, au contribuit la crearea unor extraordinare lucrări de ceramică. Ele sunt deopotrivă mărturia unei mari forțe spirituale și a unui înalt profesionalism.

Compoziție decorativă, 1970

Stil gotic reinterpretat, 1967

Vas decorativ, 1969

Platou decorativ, 1954

Ploscă decorativă cu floare, 1959

Fantezie gotică. Sfârșitul anilor 1960

Vas cu 6 mâner, 1965

Compoziția *Flacăra*, 1966

Alexandru PLĂMĂDEALĂ - 130 de ani de la naștere

Tudor STAVILĂ

În perioada 9 octombrie-9 decembrie 2018, la Muzeul Național de Artă al Moldovei, a avut loc expoziția comemorativă consacrată lui Alexandru Plămădeală, cel mai important sculptor basarabean din prima jumătate a secolului XX. În cadrul ei au fost expuse lucrări de sculptură, grafică și pictură din colecția Muzeului, realizate de maestru în perioada anilor 1912-1939.

Artistul s-a născut la 9 octombrie 1888 la Chișinău. Fiind elev la Seminarul Teologic, conduce și ilustrează revista satirică *Satan*. În 1909-1910 Alexandru Plămădeală își dezvoltă aspirațiile artistice la Școala de Desen din Chișinău, în clasa profesorului Vladimir Ocușco, apoi continuându-și studiile la Școala Superioară de Pictură, Sculptură și Arhitectură din Moscova (1912-1916). După absolvire, lucrează timp scurt la Monetăria din St. Petersburg, unde se manifestă ca un iscusit miniaturist.

În 1918 revine la Chișinău, unde în 1919 este numit director al Școlii de Desen, transformată ulterior în Școala de Arte Frumoase. La inițiativa lui Alexandru Plămădeală, cu susținerea Ministerului Cultelor și Artelor din București, în 1921 este fondată Societatea de Arte Frumoase din Basarabia, care organizează mai multe ediții ale saloanelor de artă.

Creația lui Alexandru Plămădeală – de la arta medalieră la portrete și compoziții sculpturale - a marcat evoluția sculpturii profesionale în Basarabia.

În anii 1924-1925, A.Plămădeală este preocupat, în special, de realizarea monumentului *Domnitorului Ștefan cel Mare*, executând numeroase schițe pentru viitoarea capodoperă. Prin calitățile compoziționale și plastice monumentului lui Ștefan cel Mare de la Chișinău poate fi considerat una dintre cele mai reușite lucrări nu numai în creația sculptorului, dar și ca realizare a culturii, a artei basarabene în întregime. După inaugurarea monumentului lui Ștefan cel Mare la Chișinău (1928), Alexandru Plămădeală și Oscar Han participă la concursul pentru proiectul monumentului *Reunirii* pentru Chișinău. Juriul, în componența lui Jean Steriadi, Ion Jalea și Frederic Ștorc, a preferat modelul propus de Alexandru Plămădeală, dar acesta așa și n-a mai fost realizat.

După finisarea și instalarea monumentului lui Ștefan cel Mare, Alexandru Plămădeală se reîntoarce la portrete. *Portretul soției* (1927), *Portretul scriitorului Ion Minulescu* (1933), precum și busturile publicistului *Emanuil Gavrilă*, al poetului *Alexei Mateevici*, al pictoriței *Valentina Tufescu* (toate - 1934) și ale clasicii literaturii române

Alexandru Donici (1935), *Bogdan Petriceicu Hasdeu* (1937) confirmă maiestria constantă și înaltul nivel profesional al sculptorului.

O operă care dezvăluie experimentele în domeniul compoziției este sculptura *Femeia cu scoică* (1921). Motivul și tratarea frumuseții corpului feminin, în forme curgătoare și line, sunt inspirate din arta clasică. Acest aspect îl confirmă și compoziția *Sărutul* (1922), asemănătoare cu opera similară a francezului Auguste Rodin. Totuși, motive aparte, mijloacele de redare a acestora sunt orientate în albia tradițiilor caracteristice perioadei ruse de studii ale lui Alexandru Plămădeală. Destul de expresiv demonstreză acest moment sculptura *Muncitorul* (1922), ce diferă de alte opere.

Interesul lui Alexandru Plămădeală pentru portret e sesizat și în atracția sa față de miniatură, asupra căreia lucrează întruna. Finețea modelării, diversitatea materialului folosit (lemn, ghips, fildeș, marmură) și posibilitatea creării unei anumite ambianțe, în care notele sentimentale sunt învecinate cu lirismul suav al modelelor, se referă la miniaturile *Portretul soției* (1930), *Portretul cântăreței Lidia Lipcovschi* (1932), comune fiind și pentru portretul *Elenei Teodorescu-Sion* (1932). Deosebiriile între miniaturi se relevă datorită prezentării compoziționale și tratării materialului, autorul lor adresându-se uneori către forma tradițională clasică : *Autoportret cu soția*, *Portretul pictorului*

Teodorescu-Sion (ambele – 1932).

Reîntorcându-se la subiectele de gen în sculptură, Alexandru Plămădeală încearcă să le trateze în formă simbolică. Astfel, în compoziția *Stânca* (ghips, 1928) corpul nud feminin, amplasat pe o ridicătură stâncoasă, tinde să redea integritatea lor, să creeze simbolul specific al unității pământului și omului. Caracterul de gen apare și mai nuanțat în *Mulsul oilor* (1928), în care narativismul predomină, devenind principala calitate a sculpturii.

Foarte multe lucrări ale artistului au fost distruse în primele zile ale celui de al Doilea Război Mondial, păstrându-se doar unele reproduceri ale acestora. Un ciclu întreg de nuduri feminine (trei opere în ghips – 1932), *Somnul* (lemn, 1932), *Calul* (ghips, 1937) și *Vara* (ghips, 1938) sunt doar o parte dintre cele nimicite, împărțășind soarta multor opere ale plasticienilor basarabeni.

Acest lucru se referă și la operele de pictură ale lui Alexandru Plămădeală. Executând sculptura, în întreruperi, maestrul adeseori picta portrete și peiseje. În studiile păstrate - *Cimitir*, *Moară* (ambele – 1920), *Mănăstirea Churchi* (anii '30)–Alexandru Plămădeală continuă tendințele

poetice și lirice specifice miniaturii. Crochiurile *Claudia Jușcov*, *Olga Plămădeală*, ultimul *Autoportret* (anii '30), apărute ca material auxiliar pentru sculptură, sunt diverse ca manieră de interpretare.

Director al Școlii de Arte, președinte al Societății de Arte Frumoase, Alexandru Plămădeală a avut posibilitatea să fondeze, către sfârșitul vieții, Pinacoteca municipală (1939), să pună temelia viitorului Muzeu Național, operele căruia au fost și ele pierdute în primele zile ale războiului.

El este considerat și inițiatorul lansării în Chișinău a Muzeului în Aer Liber – ansamblul sculptural Aleea Clasicilor Literaturii Române.

În 1924, Ministerul Artelor și Cultelor din România i-a acordat Premiul Mare pentru lucrările *Figură de băiat* și *Tors de femeie*, iar în 1938 cucerește Premiul I pentru lucrarea *Nud de femeie*. Este distins cu ordinele Steaua României (1923) și Coroana României (1927).

Alexandru Plămădeală se stinge din viață la 15 aprilie 1940, la Chișinău. Caracterul autentic al creației sale îl plasează pe Alexandru Plămădeală printre figurile marcante ale artei basarabene interbelice.

Portretul Valentinei Tufescu, 1932

Monumentul lui Ștefan cel Mare, 1927

Nud de femeie, 1930

Sapho, 1933

Cioban, 1928

Stânca, 1928

Ada ZEVIN - 100 ani de la naștere

Tudor STAVILĂ

Între 4 septembrie și 14 octombrie 2018, la Muzeul Național de Artă al Moldovei, a fost accesibilă publicului expoziția comemorativă consacrată creației Adei Zevin, care a inclus 65 de lucrări de pictură și grafică.

Absolventă a Liceului „Jeanne d'Arc” din Chișinău, cu studii la Academia de Belle-Arte din București (1938-1940), în momentul ocupării Basarabiei de Uniunea Sovietică se întoarce la Chișinău, împreună cu Mihail Grecu, Valentina Rusu-Ciobanu, Dmitrii Sevastianov. După atacarea URSS de către Germania este evacuată în Republica Autonomă Kalmâkia, și apoi în Georgia, unde a predat desenele la un liceu.

La Chișinău își continuă studiile la Școala de Belle-Arte (1940-1941), reluate după război (1945-1947), iar după aceea - la Institutul Academic de Stat de Arte Plastice din Moscova „V. I. Surikov” (1947-1949), de aici fiind transferată la Facultatea de Istorie și Teorie a Artelor din cadrul Institutului de Arte Plastice „Iliia Repin” din Leningrad, unde susține teza de licență (1953), având ca temă „Arta în România sec. XIX – începutul sec. XX”.

În total, Ada Zevin a studiat pictura și istoria artelor (cu întreruperi din cauza războiului), cca 16 ani, demonstrând deosebite calități profesionale în ambele domenii. Între anii 1953-1973, este profesoară de istoria artelor la Școala Republicană de Arte Plastice „I. Repin” din Chișinău, având o metodă originală de predare a obiectului prin întrebări despre un pictor sau o operă de artă, iar răspunsul necesita o analiză complexă a stilului, manierei, a timpului în care a fost creată capodopera și a activat artistul.

Puține sunt cazurile când studiile de specialitate, în virtutea sortii, durează decenii până la finalizare. Așa a fost și destinul Adei Zevin, calea sa profesională fiind marcată de timpul în care a trăit și a activat, dar și invers, dânsa lăsând o urmă vizibilă în domeniile înrudite ale activității sale.

Istoria artelor devine debutul profesoarei, când, în 1957, apare la Moscova, în limba rusă, prima monografie cu numele Adei Zevin pe copertă (în colaborare cu M. Livșiț) intitulată *Artele plastice din RSS Moldovenească*. Cartea conține și o preambulă succintă, imagini din creațiile lui M. Gamburd, L. Dubinovski, C. Cobizev, dar și ale transnistreanului A. Foinițki. În 1960 publică articolul *În pas cu timpul* în prestigioasa revistă moscovită „Iskusstvo”, urmat de monografia

Mărgăritare, 1967, ulei/pânză

Portul popular moldovenesc, editată la Chișinău. Dar cea mai importantă publicație a acelor timpuri este studiul *Din istoria artelor plastice moldovenești*, apărut în revista „Nistru” în anul 1966. Acesta-i primul cel mai obiectiv articol despre artele plastice basarabene, căci autoarea n-a etichetat pictorii drept formalisti, abstracționisti sau burghezi, cum au fost tratați de alți autori, ulterior.

Pentru *Iskusstvo Moldavii* (colectiv de autori, Chișinău, 1967), Ada Zevin

completează compartimentul artelor medievale și moderne, prefațând și catalogul expoziției lui Rostislav Ocușco și Serghei Ciocolov.

A abandonat istoria artelor mai mult din considerente morale: nu și-a permis să urmeze rigorile ideologice impuse.

În domeniul picturii Ada Zevin debutează în anul 1959, cu studii și un *Autoportret în beretă neagră*, participând la vernisaje mai mult sporadic. În textele despre pictoriță se pune accent pe linia post-expresionismului, cea din pictura franceză și română, autoarea realizând o operă originală prin combinarea mijloacelor de expresie clasice cu cele moderne și cu cele specifice creației populare. Un specialist în istoria artelor, cum a fost Ada Zevin, nu-și permitea să repete ceea ce a fost: nu a combinat procedeele artistice clasice cu cele moderne, dar a utilizat în opera sa aspectul specific al artei populare, al covorului, al decorului în piatră și lemn, al artei naive, suplimentate de o armonie coloristică care i-a conturat maniera stilistică individuală.

Astfel, chiar la începuturile creației sale, naturile statice și peisajele (*Catedrala din Palanga*, 1961; *Natură statică cu mere*, *Casă bătrânească*, 1966; *Liliac*, *Natură statică*, *Pod pe Dunăre*, *Vâlcovo*, 1966) amintesc coloritul viu, decorativ al covorului basarabean. În următoarea etapă, Ada Zevin se concentrează asupra facturii pastoase a tușelor, coloritul fiind armonizat cu nuanțele fine și pastelate ale compozițiilor în *Natură statică cu romanițe*, *Stradă în laltă* (1967), *Peisaj cu munte*, *Soroca* (1969), *Căsuță în Crimeea* (1970), *Primăvara în curte* (1974), *Natură statică în alb* (1975), cu o pictură ce luminează din interior. În același timp apar în fundal tonurile de roșu, albastru și negru, contrastante celor anterioare, în *Pești*, *Natură statică cu maci* (1966), *Casa albastră* (1972), *Natură statică cu căușe* (1974), *Băltoacă* (1976), *Pești pe scaun negru* (1985), *Natură moartă cu lălele* (1990).

Aceleași metamorfoze picturale se percep în portrete. În cel mai timpuriu - *Autoportret în beretă neagră* (1959) este evidentă influența picturii românești interbelice prin cromatica caldă a picturii și contrastul volumelor de lumină și umbră. Ulterior, portretul se dematerializează, devenind aproape străveziu, lipsit de volum, dar păstrând trăsăturile individuale ale modelului - *Portretul Tamarei Grecu* (1968), *Medicul Efimia Serbin* (1972), *Actrița Marica Bălan* (1975), *Inginerul - constructor V. Criganuță* (1982), *Portret de femeie* (1987).

Puținele lucrări considerate portrete tematice, cum ar fi *Mărgăritare* (1967), *Gaudeamus* (1968), *Găgăuzoaică* (1972), *Fete din nordul Moldovei* (1977), *Vocea străbunilor*, *Cimitirul din Dolna* (1989), reprezintă mai mult un arhetip și o metaforă a imaginii, decât aspecte concrete și cunoscute.

Gaudeamus, 1968, ulei/pânză

A excelat cu mai multe expoziții personale la Chișinău (1960, 1968, 1980, 1981, 2001, 2003) și la București, sediul Fundației Culturale Române (1996), Galeria Artmark (2009).

Semnificativ este faptul că pentru expoziția personală a Adei Zevin din 1968 textul introductiv la vernisare îl semnează Mihail Grecu.

Pentru merite deosebite în creație, Ada Zevin este decorată, în 1998, cu cea mai înaltă distincție a țării - Ordinul Republicii.

Găgăzuaică, 1972, ulei/pânză

Vocea străbunilor. Cimitirul din Dolna, 1989, ulei/pânză

Casă țărănească, 1966, ulei/carton

Natalia GOLENCO și istoria restaurării unui tablou

Tudor STAVILĂ

Colecțiile Muzeului Național de Artă constituie o bogată și variată sursă de istorie a artelor naționale și universale, fiecare exponat dezvăluind propria sa istorie, devenind o sursă aparte de informare despre autori, țara și timpul în care au fost create.

În contextul Zilelor Europene ale Patrimoniului, în perioada 27 septembrie - octombrie 2018, Muzeul Național de Artă al Moldovei a prezentat „Expoziția unui singur tablou”. E vorba de *Portretul împărătesei Elisabeta a Austriei* (Sisi), realizat de pictorul spaniol Federico Ruiz în 1859. Restaurarea acestuia de către Natalia Golenco împreună cu colegii a necesitat eforturi duble. Datorită restaurării, acestui portret, care posedă amprente ale celor două stiluri importante ale secolului XIX - clasicist și romantic, i-a fost readusă strălucirea de altă dată. Despre pictor însă se cunosc foarte puține informații atât în arta Spaniei, cât și în cea austriacă, faptul datorându-se, probabil, că a trăit doar 31 de ani (1837-1868).

Portretul Împărătesei Elisabeta a intrat în colecția Muzeului Național de Artă al Moldovei în 1945 într-o stare deplorabilă, fiind expus acum pentru prima dată. El face parte din cuplul de portrete regale, în care unul o prezintă pe Elisabeta, iar al doilea – pe soțul acesteia, Împăratul Imperiului Austro-Ungar, Franz Joseph, ambele compoziții ovale fiind pictate de pictorul spaniol în același an. Posibil ca ambele opere să fi făcut parte din colecția celor 12 lucrări transmise în anul 1945 din Muzeul de la Rădăuți, România.

Soarta tabloului lui Franz Joseph a fost una mai favorabilă, pânza fiind restaurată și expusă în cadrul expozițiilor muzeale încă în anii ’70 ai secolului trecut, iar cel al împărătesei a așteptat aproape șapte decenii, până în 2014, când s-a început procesul de restaurare.

Procesul de restaurare a cuprins două etape concomitente - restaurarea picturii și a ramei dantelate a portretului. Nataliei Golenco i-a revenit cea mai dificilă sarcină – să curețe straturile de pictură, să dubleze pânza și să se ocupe de „tratarea” rupturilor pânzei. În cadrul expoziției, alături de

tabloul restaurat au fost prezentate și imagini cu cele mai importante etape ale restaurării.

Alți 2 ani s-a lucrat asupra restaurării ramei tabloului, sarcina revenindu-le colegilor Nataliei - Anatol Puhă și Gheorghe Nicolaescu, care s-au străduit să păstreze intacte nuanțele vechiului aur.

După 4 ani ai migălosului proces de restaurare, s-a obținut revenirea picturii și a ramei la starea lor inițială, tabloul Împărătesei Elisabeta a Austriei prezentat publicului în anul 2018 servind un model de eleganță, feminitate și inteligență.

Natalia Golenco, restaurator și lector universitar la Catedra Pictură a Facultății Arte Plastice și Design a Universității Pedagogice de Stat “Ion Creangă”, expert licențiat în domeniul picturii în ulei, a parcurs un drum sinusoidal până la activitatea sa la Muzeul Național de Artă din Chișinău.

Născută la Cernigov (1961), după frecventarea Școlii de Arte de acolo, se angajează în calitate de ajutor în restaurare la pictura interioară a Catedralei *Spaso-Preobrajensk* din localitate, urmând și cursurile practice la *Lavra Kievo-Pecersk* și Catedrala *Sfântul Vladimir* din Kiev (1978-1980). Între anii 1980-1986 a făcut Facultatea de Arhitectură a actualei Academii de Arte și Arhitectură din Kiev, iar în Moldova sosește în 1986, împreună cu regretatul Tudor Golenco, absolvent al aceleiași instituții.

La Chișinău Natalia Golenco se implică activ în activități de restaurare, participând, pe parcursul anilor 2003-2005, împreună cu Gheorghe Nicolaescu, la restaurarea icoanelor și a iconostasului Bisericii *Sfântul Gheorghe* de la Mănăstirea Căpriană. Urmează realizarea de către echipa Nataliei Golenco a ofertelor de restaurare a iconostasului și icoanelor *Bisericii Adormirii Maicii Domnului* - a aceleiași mănăstiri, a picturii interioare și iconostasului *Bisericii Mazarache* din Chișinău.

Pentru salvagardarea patrimoniului cultural național și restaurarea la nivel excepțional a operei de artă universală *Portretul Împărătesei Elisabeta a Austriei* (1859) restauratorul Natalia Golenco a fost menționată cu Premiul „Ștefan Ciobanu” al Ministerului Educației, Culturii și Cercetării în domeniul conservării patrimoniului cultural și al muzeografiei, ediția 2019.

Federico Ruiz (1837-1868). *Portretul Împărătesei Elisabeta a Austriei*, 1859

Tudor STAVILĂ**Ana MARIAN.****Compoziții tematice în sculptura moldovenească.****Anii 1940-2010.** (Editura Știința, 2018, 271 p.)

Dintre toate domeniile artelor, la noi sculptura a fost genul cel mai puțin studiat și promovat. Cu excepția unor monografii, consacrate lui Alexandru Plămădeală, Claudei Cobizev, lui Lazăr Dubinovschi și Iosif Cheptenaru, în perioada imediat postbelică, pentru domeniul sculpturii de la începutul secolului XXI de remarcat doar monografia-album *Alexandru Plămădeală*,

apărută la editura Arc în varianta regretatului Tudor Braga și lucrarea Anei Marian *Sculptura din Republica Moldova*, editată în anul 2007. Ce-i drept, mulți dintre plasticienii care practică genul dat s-au promovat, în cadrul expozițiilor personale, editând pliante sau mini-cataloge cu text laconic și puține imagini, destul de modeste pentru a defini creația artistului.

În acest context, monografia Anei Marian *Compoziții tematice în sculptura moldovenească. Anii 1940-2010*, apărută recent, în 2018, este o adevărată redescoperire a domeniului, un *voiage* în arta contemporană a sculpturii naționale prin diversitatea tematicii, a formelor, a tendințelor care au marcat etapele istorice ale RSSM și ale republicii de astăzi. Monografia este dedicată creației sculptorilor contemporani din Republica Moldova (peste 40 de autori) care au abordat genul compoziției tematice. Autoarea prezintă evoluția compoziției tematice de la apariția acesteia ca gen în Basarabia interbelică, continuând cu perioada realismului socialist, cu înflorirea și decăderea acestor dogme, ca să releve, în cele din urmă, deschiderile sculptorilor spre vest la intersecția secolelor XX și XXI. Pentru a reflecta întreg traseul evoluției compoziției tematice în sculptura contemporană moldovenească autoarea a folosit fotografii de epocă, artefacte din colecțiile publice și din atelierele sculptorilor, selecții din albume, cataloge, pliante (286 de imagini).

Structura monografiei fixează reperele de bază ale cercetării: *Studiul istoriografic* care dezvăluie apariția troițelor – ca formă primară a compozițiilor tematice în spațiul românesc, urmat de analiza creației sculptorilor pe parcursul secolului XX – începutul celui XXI și de compartimentul *Tradiții de soluționare a compoziției în troițele populare moldovenești*.

Începuturile sculpturii își află reflectare în *Constituirea compoziției tematice ca gen al artei plastice în Basarabia (începutul secolului XIX)*, aici autoarea trecând în evidență tendințele și influențele artei regionale, în contextul căreia se formează arta modernă locală și creația lui Alexandru Plămădeală, fondatorul acestui domeniu la noi.

O nouă pagină a sculpturii contemporane din perioada postbelică care finalizează capitolul I se referă la *Implementări ale realismului socialist în domeniul compoziției tematice în sculptura din RSSM (1940-1960)*, printre operele autorilor analizați figurând Lazăr Dubinovschi, Claudia Cobizev, Iosif Cheptenaru, Leonid Fitov ș.a., cercetătoarea evaluând distanțat creațiile autorilor din perioada interbelică și cea postbelică, accentuând rolul „comenzilor de stat” care au modificat esențial sensul și mesajul operelor de for public, la crearea lor fiind angajați sculptorii, în defavoarea creației.

La capitolul II *Democratizarea procesului artistic și „decorativismul” sculpturii (anii 1961-1970)*, în colectivul de sculptori deja amintiți apar nume noi: autori cu studii la Moscova sau Leningrad - Nicolai Gorionășev, Naum Epelbaum, Iurie Canașin, Robert Derbențev, Boris și Galina Dubrovin, Luiza Iantzen, Iosif Kitman și alții,- căroră li se alătură foști studenți ai Școlii Republicane de Arte „I. Repin” din Chișinău –, Alexandra Picunov, Lev Averbuh, Dimitrie Scvortov, Mircea Spinei-, aceștea de la urmă aplicând în sculptură tradiții deja constituite, cu o oarecare abatere în ceea ce privește sculptura decorativă. Totodată, Ana Marian, în compartimentul *Interferențe ale sculpturii și ceramicii*

în compozițiile tematice, face o paralelă între două genuri diferite ca tehnică și abordare, aici fiind amintiți ceramiștii Serghei Ciokolov, Mihai Grati, Nelly Sajin,Vlad Bolboceanu, sculptorii Brunhilda Epelbaum-Marcenco, Alexandra Picunov-Târțău și Naum Epelbaum

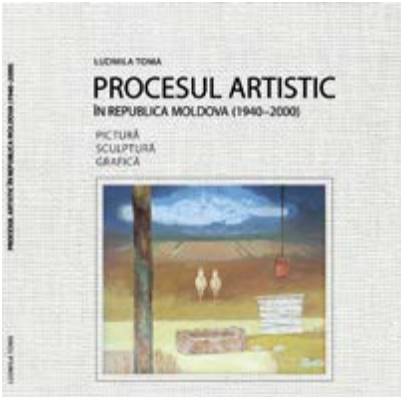
În următoarele compartimente [*Relieful decorativ, Variații ale compoziției tematice în sculptura RSS Moldovenești (anii 1970-1990)*, *Deschideri spre vest în compozițiile tamatice sculpturale din Republica Moldova (anii 1991-2010)*, *Apariția compoziției abstracte*], sculptura este analizată sub aspectul formei și a principalelor tendințe existente într-o etapă tranzitorie care urmărește sincronizarea procesului artistic autohton cu realizările europene.

Diferența dintre aceste prime două etape (anii 1950 - 1970) este una majoră, sculptura parcurgând o cale lungă - de la realismul-naturalist al operelor la lucrări cu o structură decorativă, metaforică și simbolică, mai apoi.

Reformele în domeniul plasticii sculpturale și privind noile tendințe în această perioadă se datorează tinerei generații de pe atunci, Valeriu Rotari și Iurii Horovschi fiind printre primii care au promovat noi teme și noi procedee plastice. Ruptura de tradițiile artei angajate se produce, cu adevărat, doar după 1991, când la expozițiile republicane și din străinătate apar pe podium lucrările lui Tudor Cataraga, Ion Zderciuc, Valentin Vărtosu, Ion Bolocan, Mihai Damian, Dumitru Verdianu și alții, care au demontat integral miturile realismului socialist.

Studiind această panoramă a sculpturii naționale, Ana Marian menționează că, și în condițiile unei cenzuri ideologice dure, și-au făcut apariția opere de valoare în portret (L. Dubinovschi), în nud (Iu. Canașin), în sculptura decorativă (A. Picunov–Târțău) etc., ele devenind cele mai democratice valori în cadrul unei tematici angajate.

Textul și anexele imaginilor monografiei ilustrează elocvent un secol al constituirii și evoluției sculpturii naționale, cartea fiind, la moment, cea mai utilă și cognitivă lucrare despre domeniu, despre istoria lui, ilustrate prin chipuri care demult au devenit patrimoniu.

Tudor STAVILĂ**Ludmila Toma. Procesul artistic în Republica Moldova. Pictura. Sculptura.Grafica (1940-2000),** Combinatul Poligrafic, 2018

Printre puținele monografii consacrate artelor plastice, apărute recent, figurează și lucrarea de sinteză a Ludmilei Toma, apariție la care cercetătoarea a lucrat peste un deceniu.

Debutul în domeniu îl realizează în 1971, când apare monografia *Mihail Grecu*, urmată de *Klavdia Kobizeva* (1978), *Ada Zevina* (1983,2003), încă o lucrare despre *Mihai Grecu* (1997), despre *Moisei Gamburd* (1998), *Ludmila Țonceva* (2002), *Eugenia Gamburd* (2007), *Dimitrie Sevastianov* (2012), fără a mai aminti de lucrările tematice *Hudojniki Moldavii* (coautor,Kiev, 1979), *Iskusstvo Moldavskoi*

SSR. Jivopisi din volumul 9 al cărții *Izobrazitelnoe iskusstvo*, (*Artele plastice*) editat la Moscova în 1982, și *Portret v moldavskoi jivopisi* (1940-1970) din 1983.

Publicațiile sale, consacrate, în majoritate, unor nonconformiști ai artelor de la noi, i-au adus pe timpuri mai multe neplăceri decât satisfacții în urma muncii depuse: eliberată de la Academie (1973-1981), după apariția monografiei *Portretul în pictura moldovenească*, la insistența lui Vladislav Obuh, e impusă de situație să țină prelegeri la Școala Republicană de Arte „I. Repin” (1983-1991), ca abia după aceasta să fie restabilită în funcția deținută anterior.

Prin monografia prezentă, *Procesul artistic în Republica Moldova. Pictura. Sculptura. Grafica (1940-2000)*, Ludmila Toma demonstrează că este un entuziast al istoriei artelor naționale,

publicația fiind achitată integral de autoare, un lucru deloc ușor în condițiile în care o carte de artă costă cu mult mai mult decât una de texte.

În linii generale, monografia dezvăluie o panoramă a vieții artistice de la prima apariție, de scurtă durată, a RSS Moldovenești în anul 1940 și începutul creării nucleului uniunii artiștilor plastici, după modelul sovietic, până la începutul secolului curent.

În capitolul *Ani de încercări* autoarea redă atmosfera acelor timpuri și existența incertă a pictorilor, impuși să creeze o versiune internațională a „realismului socialist”, după „povara trecutului” interbelic și intensificarea presiunii ideologice din anii 1948-1954. Prin studiul operelor și creatorilor, analizei de expoziții, chiar și de adunări de partid, Ludmila Toma povestește detaliat răsturnările de situații care au avut loc în acea perioadă de timp în cadrul Uniunii Artiștilor Plastici din RSSM. Cu participări la expoziții de la Moscova sau la cele naționale consacrate marelui octombrie sau jubileului formării RSSM.

Capitolul *Lupta pentru libertate în creație* este consacrat confruntărilor interne,de pe diverse poziții, divizat în compartimentele *Începutul „dezghețului” (1955-1958)* și *Formarea tendințelor noi (1956-1964)* - perioada în care apar cele mai reușite opere ale lui Mihail Grecu, Igor Vieru, ale Valentinei Rusu-Ciobanu ș.a., marcând prima etapă a libertății experimentului plastic.

Următoarele capitole (*Originalitatea artei la mijlocul și sfârșitul anilor ‘60* și *Căutări artistice și realizări din anii ‘70 - prima jumătate a anilor ‘80*) sunt consacrate modalităților de reînnoire a limbajului plastic. În pictură acest moment se referă la decorativismul culorii, în grafică și sculptură –la stilizarea formei și sincretismul imaginii, fiind puse în circuit tablourile *Istoria unei vieți* (M. Grecu, 1967, triptic), *Fericirea lui Ion* (I. Vieru, 1967, triptic), *Setea* (V. Rusu-Ciobanu, 1966), *Gaudeamus* (A. Zevin, 1968), stampele grafice ale lui V. Cojocar, E. Childescu, V. Coval, Gh. Guzun, A. David și sculpturile realizate în acea perioadă de L. Dubinovschi, I. Cheptenaru, D. Scvortov-Rusu, L. Fitov, Iu. Canașin, ale multor altor autori.

Un compartiment separat este dedicat experimentelor originale ale maeștrilor consacrați M. Grecu - prin aplicarea noilor coloranți și lacuri (*Tragica Veneție*, 1970), V. Rusu-Ciobanu - care a folosit procedeele fotorealismului (*Citate din istoria artelor*,1978), I. Vieru (*Meșterul Manole*,1981, diptic), E. Bontea (*Natură statică cu scoică*, 1985) și S. Cuciuc (*Primăvara anului 1944*, 1980), ei rămânând pe filiera metaforei și a simbolului. Anume această perioadă este marcată de creația lui Andrei Sârbu, unul dintre primii exploratori ai formelor abstracte.

În grafică și sculptură cele mai interesante căutări sunt întreprinse de reprezentanții tinerei generații - Roman Coțubă, Nina Danilenco, Igor Liberman -, grafica lor fiind diferită de realizările lui Alexei Colăbneac sau Valentin Coriachin. Bustul-portret predomină în sculptura lui Robert Derbențev, Alexandrei Picunov, a lui Iurie Canașin, Iurii Horovschi și Galinei Dubrovin.

Capitolul V cu titlul *Reînnoirea vieții artistice în a doua jumătate a anilor ‘80*, cunoscută și ca perioada „perestroicei gorbacioviste”, demonstrează o prezență majoră a tinerilor plasticieni. Atât la Chișinău cât și la Moscova, încep să devină cunoscute numele lui Vasile Moșanu, Andrei Mudrea, Mihai Jomir, Ștefan Beiu (pictura), Dumitru Verdianu, Ion Zderciuc (sculptura), Eudochiei Zavtru, al lui Simion Zamșa (grafica), constituindu-se și primele asociații artistice de alternativă, precum „Grupul Zece”, „Fantom”, dar și expoziția pictorilor ieșeni, organizată de Asociația „Oferta” la Muzeul Republican de Arte în 1989.

Ultimul capitol al monografiei, intitulat *Tradiții și inovații în arta anilor ‘90*, reflectă situația crizei sociale și economice din republică în contrast cu procesele artistice care devin mult mai diverse și profunde, de unde pornește și cea mai amplă activitate a „Saloanelor Moldovei” -acțiune comună a artiștilor plastici din România și Republica Moldova, manifestare care continuă, fără întrerupere, deja de 28 de ani. Autoarea menționează noile tendințe - care apar în creațiile tuturor generațiilor de artiști, ele fiind o sinteză a tradițiilor post-avangardiste și ale esteticii artei populare.

Apărută în limbile română și rusă, monografia, care încadrează cca 250 de pagini, este ilustrată cu peste 200 de imagini alb/negru și color, ea fiind o realizare originală a Ludmilei Toma, care a totalizat, în egală măsură, cunoștințele personale despre autori și practica sa îndelungată în domeniul istoriei artelor.

Vitalie MALCOCI**Constantin SPÎNU.****Arta Decorativă din RSS Moldovenească. Anii 1944-1991 –**

studiu de referință în domeniul artelor decorative contemporane

Monografia Arta Decorativă din RSS Moldovenească. Anii 1944-1991, semnată de cercetătorul Constantin Spînu, doctor în studiul artelor, a fost realizată în cadrul Secției Arte Vizuale a Centrului Studiul Artelor al Institutului Patrimoniului Cultural al Academiei de Științe a Moldovei. Lucrarea a apărut la Editura “Epigraf”, la începutul anului 2019, cu un volum de 559 de pagini incluzând și 362 de ilustrații (alb-negru și color). Lucrarea reprezintă o sinteză a studiilor ce înglobează rezultatele cercetărilor științifice efectuate de către autor timp de două decenii, privind problematica proceselor complexe de formare și dezvoltare a

artelor decorative și aplicate din Republica Moldova în perioada de referință.

Structura monografiei o constituie partea introductivă, cinci capitole, încheierea și un vast compartiment de documente de arhivă. Paralel cu cercetările teoretice autorul analizează un număr impunător de mostre, acestea depășind cu mult imaginile din lucrare.

În baza unui vast repertoriu de opere de artă decorativă și aplicată, executate de către plasticienii din republică în perioada expusă examinării, a informației documentare, a surselor bibliografice și arhivistice, autorul reușește să reconstituie situația din perioada postbelică în domeniul cercetat. Sunt prezentate multiple informații vizând problemele de ordin organizatoric, logistic și creativ cu care s-a confruntat Uniunea Artiștilor Plastici din Moldova și cei care au activat în perioada postbelică în domeniul dat.

Concomitent, autorul lucrării menționează avântul și inspirația plasticienilor, atestate pe parcursul evoluției artelor decorative și celor aplicate subordonate însușirii bazelor creației din domeniu la acea etapă, opțiunile de studiere de către aceștea a creației populare autohtone și de implementare a tradițiilor în arta decorativă profesionistă, tendințele de optimizare a expresiei plastice a operelor din domeniul artelor decorative și celor aplicate prin inserarea în imagine a noilor forme stilistice și a noilor materiale și tehnologii.

Sunt analizate pe larg procesele de germinare, constituire și diferențiere conceptua-lă a paradigmatelor artistice ce au stat la baza creării operelor de artă decorativă și aplicată predestinate expozițiilor, dar și a celor preconizate de a fi produse în serie, efectuându-se o amplă examinare morfologică, sintactică și semantică a operelor create de către plasticieni decoratori pe parcursul etapelor de dezvoltare a domeniului.

Concluzionând, menționăm faptul că editarea monografiei Arta Decorativă din RSS Moldovenească. Anii 1944-1991, semnată de Constantin Spînu, contribuie la suplînirea uneia dintre cele mai semnificative lacune atestată în istoriografia artelor plastice moldovenești.

Monografia, la etapa actuală este cel mai amplu și detaliat studiu, bogat ilustrat, cu un important aparat analitic, documentar și bibliografic, cu trimiteri directe la sursele de arhivă, care, prin amploarea sa și prin calitatea materialului selectat, nu are analogii în cercetările dedicate artei decorative și aplicate din Republica Moldova.

Această apariție editorială, constituie o contribuție de esență și substanțială la cunoașterea și valorificarea patrimoniului național și va servi drept sursă de referință pentru cercetătorii fenomenelor culturale din domeniu și suport pentru pregătirea specialiștilor de înaltă calificare pe acest segment.

**Tudor CATARAGA, sculptorul
ce ne-a părăsit**

Personalitatea sculptorului Tudor Cataraga se înscrie în tagma celor mai remarcabile prezențe în arta plastică autohtonă. Pierderea subită, din 27 decembrie 2010, n-a lăsat pe nimeni indiferent, atât colegii sculptori, plasticieni, cât și publicul larg receptând-o cu durere.

Născut la 4 august 1956 la Seliște, Nisporeni, Tudor Cataraga își face studiile preliminare în atelierele de sculptură de pe lângă Academia de Arte Frumoase din Sankt Petersburg, al cărei absolvent este în 1990, avându-i ca profesori pe S. Kubasov și M. Anikușin. Școala pe care o însușește este preponderent realistă, modelajul său fiind academic și înclinat spre o percepere romantică a realității: *Portret* (1986), compoziția *Copilărie* (1986), *Sapho* (1987), *Milescu-Spătaru* (1990).

Sculptorul Tudor Cataraga a fost cel care penetra zona unor culturi ancestrale necunoscute pentru spectator, pe care le prezenta în formule de simetrie bilaterală, amintind concomitent și de ceramică, și de sculptură. Aceste două domenii ale artei au origine comună în trecutul îndepărtat: *Arheologie I* (1992) și *Arheologie II* (1996), *Penelopa* (1990), *Penelopa* (1991). Imaginile „păgâne” îl preocupă pe sculptor, el încercând să reproducă un chip pierdut în analele istoriei milenare a sculpturii: *Idol* (1992).

Eclectismul specific curentului postmodernism este caracteristic și operei lui Tudor Cataraga: *Egipteanca* (1998), *Tron medieval I* (2000). Aceste subiecte, situate cronologic în diverse segmente de timp, sunt reactualizate de sculptor și în *Arca lui Noe* (1998), *Compoziție – X* (1999), *Personaj* (1998), *Capodoperă I* (2000), *Întâlnire în spațiu* (2002), *Pătrat negru pe câmp alb* (2003).

Și tema zborului spiritual își găsește reflectare în creația artistului, în special în lucrările *Om-pasăre* (1994), *Pasăre* (1996) și *Pasăre* (1998). Sculptorul creează și portrete – *Autoportret* (2002), *Portretul Dorinei* (2002), deformând ușor chipurile, astfel încât produce un efect de suprafață ce proeminează expresivitatea.

Sculptorului îi aparțin și lucrări monumentale de for public: *Îngerul de veghe. Omagiu lui Ion Dumeniuc* (1994), *Monumentul lui Mihai Eminescu* (1996), *Bustul Domnitorului Alexandru cel Bun* (2004, Ialoveni), *Monumentul Domnitorului Ștefan cel Mare și Sfânt* (2004, Nisporeni).

Pentru realizările sale, Tudor Cataraga a fost apreciat cu Premiul Ministerului Culturii și Turismului al Republicii Moldova (2005), Premiul Consiliului Județean Bacău (2007), Premiul Uniunii Artiștilor Plastici din România (1999), medalia „Eminescu”, acordată de Președinția României (2000), Ordinul „Steaua României” în grad de Comandor (2001) și Premiul „Minail Grecu” al Ministerului Culturii din R. Moldova în domeniul artelor plastice (postmortem).

Arheologie, 1990, bronz, 61x30x20 cm

Personaj-I (Ecvestru), 1996, bronz, 37x46,5x20,5 cm

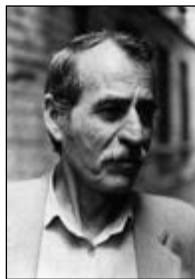

Maternitate, 1997, bronz, granit, 58x35x17 cm

Pasăre, 1999, bronz, marmură, 92x36x19 cm

Ana MARIAN

Artistul polivalent Gheorghe HUZUN (1932-1997)

Victoria ROCACIUC

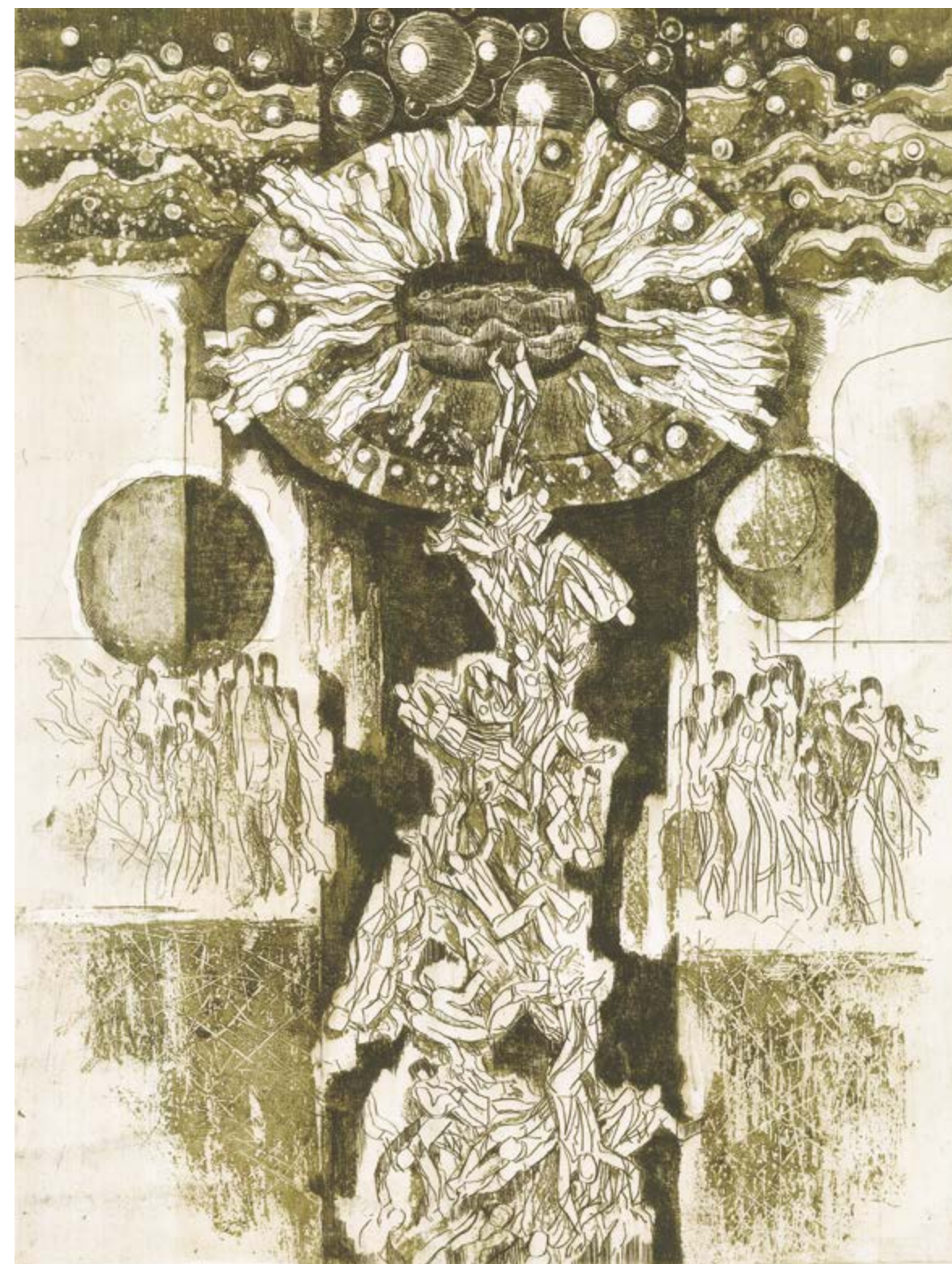
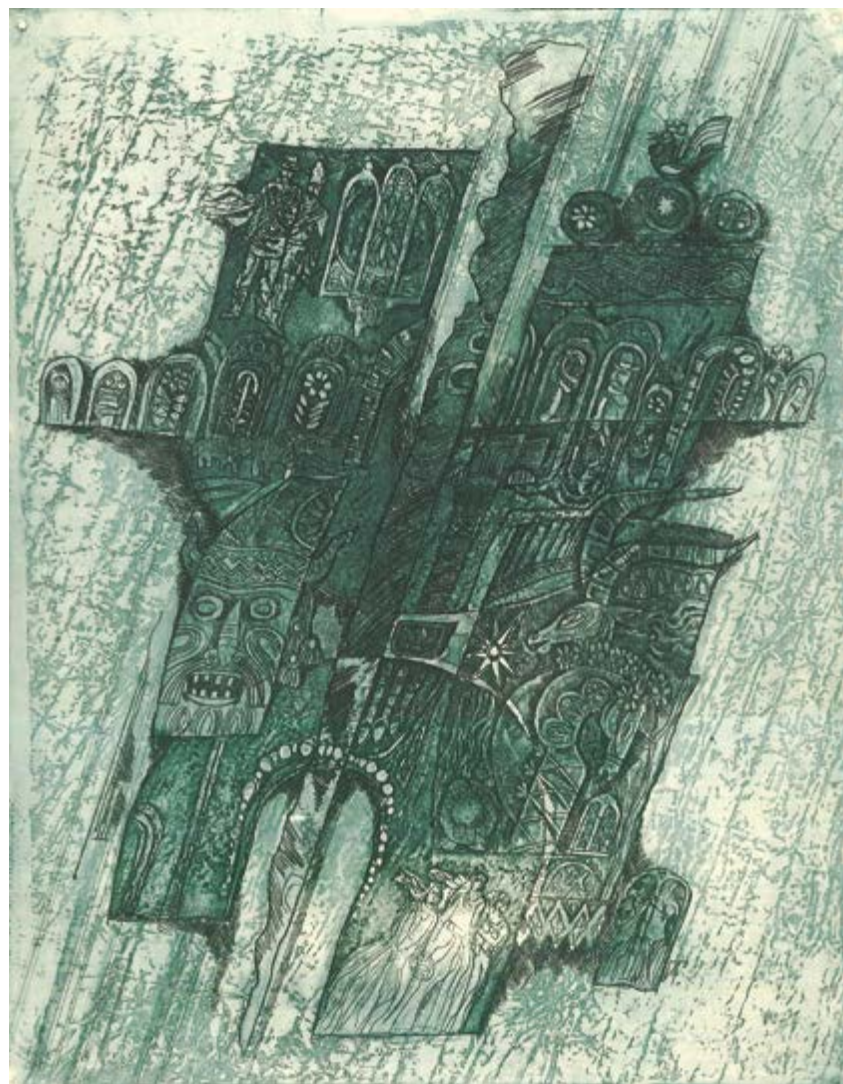
Expoziția de grafică a artistului plastic Gheorghe Huzun în sala Centrului Expozițional „Constantin Brâncuși” al Uniunii Artiștilor Plastici, care a derulat între 22 februarie și 11 martie 2018, a permis reamintirea și reconstituirea viziunilor asupra operelor maestrului create în diferiți ani ai demersului său artistic.

Gheorghe Huzun a fost un artist plastic polivalent: s-a manifestat în pictură monumentală și de șevalet, grafică de carte și de șevalet, artă decorativ-aplicată, activând și ca profesor în învățământul artistic. Absolvent al Școlii Republicane de Arte Plastice „A. Plămădeală” (atelierul lui R. Okușko și R. Gabrikov), din 1959 devine participant activ la expoziții de pictură și grafică din Moldova, este fondator și director al Școlii de Arte Plastice pentru copii din orașul Cahul, iar între anii 1988-1992 – pictor-șef la Fondul Plastic al UAP. Opere ale artistului se află în colecțiile Muzeului Național de Artă al Moldovei, Muzeului Ținutului Cahul, Muzeului Național al Literaturii Române „M. Kogălniceanu”, precum și în colecții private din România, Ucraina, Federația Rusă și Republica Moldova.

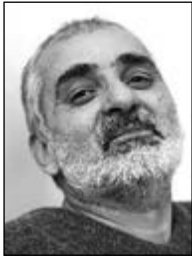
Ultima personală, din 2002, a cuprins mai ales pictura în ulei din creația maestrului.

Pictura lui Gheorghe Huzun are un caracter cu nuanțe cromatice, care pot fi analizate atât la nivel pur pictural, cât și la nivel monumental-decorativ. Practic în aceeași manieră pictural-constructivistă, deja pe hârtie, artistul a ilustrat balada „Miorița” (1988). O variantă de ilustrare a baladei „Miorița” (1968), creată decorativ în tehnica ștemuirii, se află în colecțiile Muzeului Național al Literaturii Române „M. Kogălniceanu”. Artistul a creat ilustrațiile pentru cărțile „La poale de codru verde” de I. Buruiană (1977), „Dimineața copilăriei” de Gr. Vieru (1980), „Recviem pentru Maria” de V. Malev (1984), „Povești populare moldovenești” (1989) etc. Maestrul este autor al celor mai cunoscute serii de lucrări grafice: „Mărtisor” (1963), „Țesătoarele” (1965), „Zi de duminică” (1970, toate în linogravură), „Prin Moldova” (1982-1984, acuarelă), „La poarta Codrilor” (1989-1990, acvatintă). Concomitent a creat opere de artă monumentală: vitraliile „Balade moldovenești”, ozoare de covoare pentru Casa de Cultură din Hârjăuca (1976), frescele pentru Grădinița de copii din or. Orhei (1980).

Expoziția din 2018 a demonstrat că Gheorghe Huzun a posedat în egală măsură diverse tehnici grafice (acvaforte, acvatintă, linogravură, acuarelă), precum sunt ilustrațiile de carte sau grafica de șevalet cu titluri „Bugeac” (1969, linogravură), „Flori femeilor” (1988, acvatintă), „Familie”, „Preîntâmpinare” (1987, acvatintă) sau „Meșterul Manole” (1985-1987, acvatintă) etc. Ultima deja a ocupat locul central în creația și valoroasa moștenire grafică semnată de Gheorghe Huzun.

Preîntâmpinare, 1987, acvatintă, 64x49 cm

In memoriam Teodor MACARI (13 martie 1960 – 4 noiembrie

A fost plasticianul permanent obsedat de acuarelă – tehnica și arta care l-au absorbit în întregime. Născut la Mândrești (Telenești), Teodor Macari își face studiile la Liceul de Arte „Igor Vieru” din Chișinău (1972-1979) și la Facultatea de Arte „T. Zalkaln” din Tallinn (1995-1989). De la începuturi a fost fidel Facultății de Arte și Design a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, unde a activat în calitate de lector universitar. Aici a avut loc și o expoziție postumă în memoria artistului (noiembrie 2018). Alta similară s-a desfășurat la Galeriile de Artă „Amfitryon de la Patria” din Brașov (15 februarie – 15 martie 2019).

A devenit membru titular al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova în 2005. Participă la mai multe tabere de creație în România (Tabăra Internațională de Pictură și Sculptură „Nicolae Grigorescu” de la Câmpina (1991-1995, 2009), Taberele de creație de la Valea Doftanei din Prahova (2001) și Hârșa (2002), Tabăra Internațională de Creație Plastică „Dan Platon” din Ploiești (2015) etc. Din 1988, când ia parte la prima sa expoziție de grup din Tallin, Teodor Macari organizează expoziții personale. La Câmpina (1992, 1993), București (1992), Ploiești (2001, 2003) și Brăila (2002) este apreciat pentru originalitatea și măiestria acuarelei.

A îmbinat permanent talentul și meseria, aparținând categoriei de artiști, capabili de a depăși limitele materiale înguste ale tehnicii. Prin originalitatea concepției artistice a imprimat operelor sale individualitate, identitate unică, o solitară și irepetabilă împlinire, exprimată printr-o inconfundabilă continuitate a stilului. În acuarelele sale se simte o nestăvilă putere de imaginație, generată de puritatea creativă interioară atunci când tratează semnul, linia sau culoarea. Universul picturii lui Teodor Macari, care apare ca reflectat într-o oglindă, recuperează memoria unor sentimente îndepărtate, nostalgia dureroasă pentru frumusețile pierdute, melancolia omenească (universală) pentru incapacitatea de a învinge timpul.

Dansul norilor, acuarelă pe ud, 60x80 cm

Iarna, acuarelă pe ud, 60x80 cm

Zi de vară, acuarelă pe ud, 60x80 cm

Vălenii de Munte, acuarelă pe ud, 60x80 cm

Autumnală, acuarelă pe ud, 60x80 cm

Tudor STĂVILĂ

Giuvaerghiul Alexei Marco este un nume cunoscut în breasla bijuteriilor de la noi, datorită unei înnăscute măiestrii de a simți și a reda frumosul în metal, pietre semiprețioase, în miniaturile din metal acoperite cu email și arse în cuptoare de ceramică, tehnologie care astăzi este dată uitării.

Născut la 17 martie 1935, în actualul sat Căinari din raionul Căușeni, cu un destin zbuciumat al familiei: deportat împreună cu părinții la Tobolsk, în 1949 (având 14 ani), reîntors în Moldova abia în 1970, decedat destul de timpuriu, la vârsta de 58 de ani (1 iunie 1993).

Parcurge un drum lung până revine acasă. În Tobolsk, timp de 11 ani, lucrează în Atelierul de prelucrare și șlefuire a fildeşului, unde a deprins sculptura miniaturală tip „netsuke”. Apoi studiază la Institutul Tehnologic Industrial din Moscova (1961-1963), după care susține cursuri didactice la renumita Școală de Arte și Industrii din Abramțevo, perfecționându-se ca bijutier la un Birou artistic de proiectare din Moscova, participând și la expoziții locale. Aici, în 1965, Alexei Marco, devine membru titular al Uniunii Artiștilor Plastici.

Reîntors în Moldova, Alexei Marco participă la expoziții cu piese de bijuterie și emailare artistică, precum și la lucrările Taberei de Creație din Palanga, Lituania – anii 1975, 1976, 1977 și 1980. Pe parcursul timpului, a ocupat diverse poziții în cadrul Fondului Artistic al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova, în calitate de bijutier realizând comenzi la solicitarea administrației (1976-1981), după care trece la creație liberă.

Expoziția prilejuită împlinirii a 25 de ani de la

deces, constituită din opere ale colecției Muzeului Național de Artă și din posesia familiei artistului (sora Daria Grabco și fiul Mircea Marco), suplimentată de documente și fotografii despre soarta familiei Marco, a fost vernisată la Muzeul Național de Istorie.

Plachetele emailate, figurinele din fildeş, colierele și broșele din metal și pietre semiprețioase reprezintă o nouă categorie a artelor decorative, care, până la Alexei Marco, nu a mai existat în artele naționale. *Cocoșel cu găinușe, Toamnă* (fildeş), *Peisaj de toamnă, Lăutari, Vara* (1986), *Ștefan cel Mare și Biserica Adormirii Maicii Domnului din Căușeni, Mazarache* (1988), *Țăranii* (1991), lucrări executate în tehnica emailării pe metal, pot fi considerate, în egală măsură, opere de sculptură sau pictură. Având un format miniatural, strict delimitat, aceste compoziții au mai fost expuse separat în cadrul expozițiilor de la noi, fiind percepute ca imagini exotice și misterioase.

Mulți dintre colegii lui Alexei Marco, printre care și Gheorghe Cojușneanu, au avut de preluat de la maestru și meticulozitatea față de materialele supuse transformării, indiferent de duritate sau maleabilitate.

Pe parcursul activității de creație, vestitul bijutier a fost prezent la numeroase expoziții internaționale specializate la Moscova (1964, 1973, 1975, 1977 și 1982), la Jablonec, Cehoslovacia (1980, 1982 și 1987), ultimele bienale la care expune artistul fiind cele de la Limoj, Franța (1986, 1992).

Operele plasticianului Alexei Marco expuse la Muzeul Național de Istorie a Moldovei în perioada 21 februarie – 15 martie 2018 prezintă expres destinul unui artist din Moldova, căruia frigurile siberiene nu au fost în stare să-i distrugă atracția pentru frumusețea plaiului natal.

Arborele vieții, 1975

Țăranii, 1987

Vara, 1986

Broșă, 1977

Peisaj de iarnă, 1988

Constantin SPÎNU

Gheorghe MUNTEANU, plastician și pedagog. In memoriam

Pictor dotat de la natură cu un talent înăscut de desenator și colorist, Gheorghe Munteanu a lăsat posterității multiple opere în care și-a implantat propriile aspirații artistice. Totodată, prin activitatea sa pedagogică a contribuit mult la împlinirea opțiunilor culturale și intelectuale ale unei generații de artiști plastici capabili să înfrunte provocările estetice de la hotar de milenii.

Născut la 31 decembrie 1934, în comuna Olișcani, Orhei, Gheorghe Munteanu a avut fericita ocazie să fie îndrumat de personalități marcante ale artelor plastice din secolul al XX-lea, precum R. Okușko, A. Klimașevski, V. Sadovski, R. Gabrikov, G. Vașcenko, care, i-au fost profesori la Școala de Arte Plastice „I.E. Repin” din Chișinău și la Institutul de Stat de Arte Plastice din or. Kiev.

Creația plasticianului cuprinde câteva etape. Prima e marcată de lucrările *Autoportret* (1955), *Portretul tatălui* (1956), *Teodoraș Gorpașan* (1956), *În curte* (1958), *Așteptare. Portretul mamei* (1958), *Portretul fratelui Ștefan* (1958), *Recolte* (1958), *Veruța* (1959), *Portretul soției* (1959), *Studiu* (1959), *Colț de codru* (1959), *În valea Buiucanilor* (1959), *Natură statică* (1959), *Petrea Pascal* (1960), *Portretul elevei L. Goloseeva* (1960), *Surpriză autumnală* (1960). În aceste opere din tinerețe G. Munteanu a valorificat cu succes expresiile plastice ale volumului obiectelor și culoarea locală a acestora.

Spre sfârșitul primei etape, pictorul își consolidează opțiunile artistice, făcându-se simțită măiestria de reprezentare plastică a motivului: *Nistru la Vadul Rașcov* (1961), *Amiază* (1962), *La fermă în Sadova* (1962), *Zi cu soare* (1962), *În Vâlcea* (1962), *Drum în codru* (1962), *Portretul fratelui Valeriu* (1962), *Doamna în roșu* (1963), *Bunelul Nichita* (1963), *Ion Rabii* (1963), *Consăteanca* (1963), *Femeie în ie* (1963), *Primăvară în Valea Morilor* (1964), *La treierat* (1965). Tot atunci apar și lucrări de tranziție de la genul portretistic la tabloul tematic, în care artistul optează pentru includerea narațiunii: *Arșiță* (1961), *Dialog cu nepoțica* (1962), *Tulburelul anului* (1963).

A doua etapă de creație cuprinde perioada 1964-1970 în care plasticianul își continuă experiența artistică în ambianța culturală din Ucraina, unde își aprofundă studiile în domeniul artelor. Peisajele, por-

tretele și motivele tematice reflectate în pânzele executate trasează propriile opțiuni artistice pentru arta monumentală: *Șantier* (1964), *Hală de reparații navale* (1964), *Aeroport* (1965), *Clopotnița din Butuceni* (1965), *Oaspetele* (1966), *Nud* (1965), *Catedrala din Praga* (1966), *Praga* (1966), *Podul Carol din Praga* (1966), *Bratislava* (1966), *Toamnă* (1966), *Riga* (1967), *Catedrala Dominus* (1967), *Vilnius. Catedrală* (1967), *Poartă țărănească din codru* (1968), *Vecine* (1969), *Meditație* (1969), *Găgăuză* (1966), *Lenuța* (1967), *Mătușa Ioana din Olișcani* (1967), *Moș Doroftei din Olișcani* (1967), *Ana* (1968), *Asceză* (1968), *Ecaterina* (1969). Totodată, pe parcursul anilor 1967-1968, artistul lucrează și asupra unor proiecte de vitralii, goblen și mozaic: *Vornicel*, *Nunta*, *Tata*, *Gânduri despre pace*, *Mireasa*, *Andrieș*, *Ileana Cosânzeana*.

Cea de-a treia etapă a carierei plasticianului Gheorghe Munteanu s-a soldat cu rezultate importante, realizând principalele sale opere de referință – peisaje, portrete și compoziții tematice: *Zi luminoasă la Butuceni* (1971), *Ajun de sărbătoare* (1971), *Călăreți* (1971), *Somn în pace* (1972), *La poartă* (1972), *Casă strămoșească* (1972), *Valea morilor din Chișinău* (1972), *Pământ* (1973), *Munca cea de toate zilele* (1973), *Portretul soției* (1972), *Tudorița Timofte* (1974), *Plai natal* (1974), *Acordurile firelor* (1977), *Ecoul războiului* (1979), *Acasă* (1979).

Creația anilor 1980-1991 în multe aspecte continuă soluționarea unor probleme plastice abordate și anterior, artistul exersând, preponderent, genul peisajului și natura statică. În acest context sunt semnificative lucrările *Nucii* (1983), *Octombrie* (1984), *Toamnă târzie* (1987), *Valea Morilor* (1986), *Casă țărănească* (1986).

Ultimul deceniu al secolului al XX-lea și începutul primului deceniu al secolului al XXI-lea se manifestă în creația artistului ca perioadă de generalizare, cele mai semnificative fiind operele *Brumărele* (1993), *Trei bujori* (1995), *Regenerare* (1995), *Floarea soarelui* (1996), *Enigmă* (1997), *Crini* (1998), *Memorie* (1998), *Amurg. Seliște* (1999), *Liliac* (2001), *Casă părintească* (2002). În ele plasticianul optează pentru reprezentarea plastică veridică a motivelor.

Generalizând, menționăm că activitatea de creație și cea didactică ale plasticianului și pedagogului Gheorghe Munteanu au înscris în cultura și învățământul în domeniul artelor din Republica Moldova o frumoasă filă de slujire cu abnegație și dăruire de sine.

Enigmă, 1997, ulei/pânză, 70x70 cm

Ce-i de făcut?, 1971, carton, ulei

Poartă țărănească din Codru, 1968, carton, ulei, 60x80 cm

La vilă, 1999, ulei/pânză, 87x80 cm

Somn în pace, 1972, ulei/pânză, 160x150 cm

Opere ale Elenei ROTARU în tapiseria Moldovei

Tudor STAVILĂ

Născută la 25 mai 1938 și decedată la vârsta de 80 de ani (13 decembrie 2018), Elena Rotaru este considerată una dintre cele mai talentate creatoare de goblenuri din Republica Moldova, ale cărei tapiserii sunt apreciate și peste hotarele țării noastre. Și-a început studiile la Școala Republicană de Arte Plastice „I. E. Repin” din Chișinău (1952-1956), continuându-le la Școala Superioară de Arte Industriale din Moscova (1969). Revenind în Chișinău, a fost printre puținii artiști în domeniu care s-a dedicat integral artei textile.

Doar câteva zile de viață nu i-au ajuns să-și vadă operele la vernisajul expoziției „Tradiție și modernitate”, expuse la 16 decembrie 2018 în sălile Muzeului Național de Artă al Moldovei.

Debutul tapiseriei profesioniște a avut loc în prima jumătate a anilor '60 ai secolului trecut. Asemenea lui Igor Vieru, Elena Rotaru a simțit și și-a interpretat arta ca formă cu mesaj național, intuind timpuriu în ea arhetipul genetic al moldovenilor. Născută pe acest plai, a admirat natura și oamenii, a apreciat istoria și tradițiile neamului, reflectând, prin profunzimea imaginilor și simbolurilor inerente, cea mai feminină și mai călduroasă dintre toate artele – arta covorului. Frumusețea tapiseriei, ca artă și ca meserie profesioniștă, a fost și rămâne una dintre cele mai dificile domenii ale creației, mai ales pentru o femeie fragilă, cum a fost Elena Rotaru. Nu întâmplător, după 1990, când au dispărut comenzile de stat, mulți dintre cei care profesau arta tapiseriei au abandonat-o, preferând pictura sau grafica.

Lucrând luni întregi asupra unei opere, creatoare a avut puține expoziții personale, trei fiind vernisate la Muzeul Național de Artă din Chișinău (1985, 1989, 2005), ultima – consacrată aniversării a 65 de ani de la naștere. Doar o expoziție a avut-o la Moscova, în sălile Casei Centrale a Pictorului (1979). În diverși ani, a activat în cadrul taberelor de creație în Dzintari, Letonia (1971, 1983), iar în anul 1999 a participat la

Simpozionul Internațional de Arte Decorative de la Bacău. Primele tapiserii expuse în cadrul expozițiilor naționale – *Toamna* (1962) și *Vara* (1963) – sunt structurate prin combinarea, în compoziție, a figurilor stilizate și a tradiționalele motive ornamente, preluate din covorul vechi moldovenesc. Dar deja în următoarele lucrări – *Nunta* (1965), *Recolta I* (1967), *Floarea soarelui* (1967), *Muzica* (1972) – autoarea înclină pentru interpretarea clasică a goblenului, moment care va rămâne a fi prioritar în continuare. Aceste tapiserii atrag atenția prin imaginile monumentale și ritmurile frescelor contemporane, îmbogățite emoțional cu un colorit sonor, decorativ.

Toate tapiseriile Elenei Rotaru sunt parcă niște ferestre speciale deschise într-o lume extraordinară a culorii și luminii, ferestre care redau misterul și bogăția culorilor Moldovei.

În compozițiile *Doina Bardului de la Mircești* (1971), *Recolta* (1974), *Fata cu cicoare* (1975), *Vara* (1977), *Astă vară de Crăciun* (1981), *Varlaam*, *Dosoștei*, *Donici* (1985), *Floarea soarelui* (1989), *Dimitrie Cantemir* (1987), *Miorița* (1988), *Femei în câmp* (1990), asemenea ilustrației de carte, artista îmbină armonios imaginea și textul, procedeu pe care nu-l mai întâlnim în lucrările colegilor săi de breaslă. Lumea miraculoasă a picturilor sale, țesute din fire de o coloratură extraordinară, este transmisă în limbajul artelor decorative

cu o semnificație aparte. Pentru rezultate remarcabile în creație, Elena Rotaru a fost distinsă cu Premiul Tineretului (1972), Premiul I la expoziția-concurs „Saloanele Moldovei”, ediția anului 1995, Bacău, iar în 1990 dumneaei i s-a conferit titlul onorific *Maestru în Arte*. Operele artistei se păstrează în colecțiile Muzeului Național de Artă al Moldovei și ale Complexului Muzeal „I. I. Antonescu” din Bacău. Elena Rotaru a făcut parte dintr-o pleiadă remarcabilă de artiști care au stat la baza artei decorative contemporane, fiind una dintre cele mai talentate și ilustre maestre ale tapiseriei moldovenești.

Floarea soarelui, 1965, lână, țesut neted, 183x163 cm

Fata lui Cicoară, 1991, lână, țesut neted, 188x168 cm

Nelly SAJIN – 80 de ani de la naștere (1938-1996)

Tudor STAVILĂ

În ceramica contemporană de la noi există câteva nume care s-au înscris, prin căutările lor, un aport important în evoluția acestui gen al artei. Primul dintre ei, Serghei Ciokolov, a modificat esențial imaginea artei lutului, iar experimentele în domeniu au fost continuate de Nelly Sajin, expoziția căreia a fost vernisată la Muzeul Național de Artă al Moldovei în perioada 7-27 februarie 2018.

Viitoarea plasticiană s-a născut la 23 ianuarie 1938 în orașul Satka, regiunea Celeabinsk, Rusia. În 1966, după absolvirea Școlii Superioare Industriale de Arte Plastice „V. Muhin” din Sankt Petersburg, se stabilește în Moldova.

Expoziția a reflectat calea parcursă de ceramistă, creațiile mai timpurii datând cu 1968, iar mai târziu – cu anul 1990. Cele cca 60 de lucrări expuse (din colecția Muzeului Național de Artă al Moldovei) sunt realizate în tehnici și stiluri diferite, fiind-le caracteristice nu doar originalitatea și complexitatea executării, dar și viziunea inovatoare a artistei. Ele au fost produse în perioada când ceramica depășea deja modelul tradițional al obiectului utilitar, căpătând dimensiuni sculptural-picturale, schimbând accentele funcționale, devenind o nuanță estetică a ambianței noastre.

Cele mai cunoscute opere sunt, desigur, cele amplasate în interioarele unor instituții publice, cum ar fi Teatrul Național de Operă și Balet „Maria Bieșu” (Muzele, 1980), blocul central al Academiei de Științe a Moldovei (Fizica, împreună cu Vlad Bolboceanu, 1982), Palatul Republicii (Buchet alb 1,2, împreună cu Vladimir Novikov, 1984), Sala de nunți din sectorul Buiucani, Chișinău (Pomul vieții, 1986). Acestea creează o atmosferă festivă, demonstrând măiestria artistică a autoarei, capacitatea de a gândi liber și a aborda armonios sinteza între compoziții și spațiul arhitectonic.

Compozițiile decorative expuse în sălile muzeului conțin aceleași modalități de interpretare monumentală ca și operele de for public: multfigurale cum este *Conversație* (1968), care a pus bazele unor noi căutări plastice ale formelor, *Arlechini* (1976), *Creanga de sacura* (1986), consacrată Mariei

Bieșu, perpetuând aceste modele pentru formele picturale geometrizzate în *Anotimpuri* (1970), *Grădina de iarnă* (1975), *Textil* (1987), *Buchet de șah* și *Geneza – Z* (1990).

În mai multe opere ale ceramistei Nelly Sajin figurează teme și imagini inspirate din arta preistorică, populară și cotidiană: *Orașul vechi și nou* (1976), *Motive de toamnă* (1981), *Fața pământului* (1983), *Malanca* (1984), platoul decorativ *Tripolie* (1986) ș.a.

Interpretarea originală a formelor în ceramică se datorează eleganței ritmurilor și emotivității coloristice, unde forma se cristalizează datorită elaborării unor noi tehnologii ce țin de regimul arderii, de noi rețete de smalturi. Toate acestea permit obținerea combinațiilor cromatice sonore, care scot în evidență originalitatea operei. Totodată, aceste tehnologii au avut un rol important în modificarea compozițiilor, ele devenind mai complexe și mai expresive prin utilizarea unor noi materiale.

Despre reușitele și succesele artistei vorbesc expozițiile și simpozioanele internaționale de ceramică, la care a fost prezentă. Astfel, la Expoziția unională de la Moscova (1970) autoarea este distinsă cu medalia de bronz. Și mai importante sunt simpozioanele internaționale de ceramică din Lituania (Vilnius, 1974), Italia (Faenza, 1983, 1987) și Cehoslovacia (1986), expozițiile de artă decorativă din Iugoslavia (1968), Polonia (1969), Germania (1969, 1984), Statele Unite ale Americii (1973), Ungaria (1978) și Italia (1986).

Nelly Sajin a meditat creativ, la fel de liber și în plastică, și în culoare, în forme mici și monumentale, nelimitându-se la un cadru strict tradițional. În creația sa se identifică lejer două tendințe, asupra cărora autoarea a lucrat paralel. Prima constă în dezvoltarea tradițiilor ceramicii figurative, specifice școlii din Sankt Petersburg, unde a studiat. Cea de-a doua tendință ține de artele decorative populare, ceramista folosind în calitate de suport elementele unor diverse arte: vizuală și a reprezentărilor populare teatrale, cu măști de carnaval, în care vechile ulcioare coexistă cu formele ceramicii negre de pe vremuri.

Opere ale artistei se păstrează în colecțiile publice ale Muzeului Național de Artă (Chișinău) și în fondurile Galeriei de Artă din orașul Tighina.

Panou decorativ **Primăvara**. Din compoziția decorativă **Anotimpuri**, 1970, șamotă, lemn, glazură

Panou decorativ **Vara**. Din compoziția decorativă **Anotimpuri**, 1970, șamotă, lemn, glazură

Panou decorativ **Toamna**. Din compoziția decorativă **Anotimpuri**, 1970, șamotă, lemn, glazură

Panou decorativ **Iarna**. Din compoziția decorativă **Anotimpuri**, 1970, șamotă, lemn, glazură

Inesa ȚĂPIN
(Chișinău, 1946-2013)

Ludmila TOMA

În ultima zi a anului 2016 Inesa Țăpin ar fi împlinit 70 de ani. Această zi ar fi putut fi marcată printr-o expoziție jubiliară a regretatei pictorițe. Despre originalitatea lucrărilor sale vorbesc pânzele *Nud* din colecția Muzeului Național de Artă al Moldovei, *Autoportret* din Galeria de Stat „Tretiakov” (Moscova), dar și multe alte lucrări din colecții particulare de peste hotarele țării. Inesa Țăpin face parte din pleiada artiștilor cu poziție fermă, artiști care se conduc doar de propriile convingeri, simțăminte și idei.

Încă din timpul studiilor la Școala Republicană de Arte Plastice (1962-1967), I. Țăpin percepea inovarea distrugătoare de dogme în creația măestrilor reputați. Mai mulți ani ea nu este admisă la expoziții, și doar în 1988 devine membră a Uniunii Artiștilor Plastici. Mai târziu, în anul 2006, I. Țăpin a fost distinsă cu *Premiul Mihai Eminescu*, decernat de Ministerul Culturii al RM. Talentul său strălucitor s-a manifestat în scenografii televizate, în desene, în acuarele și, în deosebi, în picturile în ulei. Depășind faza avangardistă, artista s-a atașat formelor de cameră, studiind aprofundat mijloacele expresive. Spiritul emoțional al peisajelor (Chișinăul veci, Moldova rurală, alte regiuni vizitate) este atins prin ritmul formelor și al armoniei coloristice, maniera picturii fiind adecvată fiorului vieții. Natura statică, realizată ferm și inspirat, cucerește prin erupția de lumină și acordurile surprinzătoare ale culorilor.

Galeria vastă de portrete realizate de I. Țăpin este alcătuită din compoziții monumental-decorative (*Natașa, Svetlana Pasecinaia*) și busturi în care se percepe inteligența (scriitorii *M. Hazin, I. Șraibman, E. Șatohin*, pictorii *A. Zevin, D. Peicev, L. Mudrac* ș.a). În frumusețea formei integre un rol primordial revine desenului generalizat.

Prin pensulă artista își transmitea emoția sufletului, fapt care nu excludea raționamentul gândirii pentru atingerea esenței sensului vieții. Efectul realizării lejere ascunde experiența acumulată. Pânzele sale mici, cu motive nepretențioase, pot obține semnificație valoroasă, iar compozițiile masive – suflu libertin. Numai focul lăuntric al creației o salva pe Inesa Țăpin de alienație. Așa a fost până la ultima criză. Arta ei, capabilă să preamărească puritatea imaginii artistice, să dezvolte gusturile și cultura plastică a generației în creștere, este demnă de omagiere, dar și de o expoziție post-mortem.

Natură moartă, 2004, ulei/pânză, 70x60 cm

Natură moartă pe fondal verde, 1998, ulei/pânză, 55x55 cm

Casa lui Moș Gheorghe, 1996-2001, ulei/pânză, 72,5x110,5 cm

Natură moartă cu covor, 1990, ulei/pânză, 100x80 cm

Chișinăul vechi, 1991, ulei/pânză, 80x80 cm

In memoriam Ludmila ȚONCEVA

Vitalie MALCOCI

Expoziția cu genericul „In memoriam Ludmila Țonceva (1946 – 2017)”, desfășurată în incinta Centrului Expozițional „Constantin Brâncuși”, în data de 1 februarie 2018, a readus în fața publicului 75 de lucrări din creația regretatei pictorițe.

Artista s-a născut la 23 iulie 1946, în or. Chișinău. Face primii pași în domeniul picturii la Școala de Arte Plastice pentru Copii „A. Șciusev” (1959-1961). Imediat după absolvire, este înmatriculată la Colegiul de Arte Plastice „I. Repin” (1961-1966), actualmente Colegiul de Arte Plastice „Al. Plămădeală”, specialitatea „Pictură”, iar aproape peste un deceniu își aprofundează studiile la Academia de Arte din Sankt Petersburg (1975-1979), facultatea „Istoria și teoria artei”.

Începând cu anul 1966, artista a participat la numeroase expoziții organizate în țară și peste hotare (Federația Rusă, România, Ucraina, Bulgaria, Lituania, Germania, Japonia, Maroc, Filipine). Inițial influențată de postimpresionism, treptat se familiarizează cu principiile artistice promovate de marii maeștri ai artei naționale Mihai Greco, Valentina Rusu-Ciobanu, Ada Zevin, care sintetizau tradițiile picturii franceze și românești de la hotarele secolelor XIX-XX, îmbinându-le cu arta populară.

Peisajele expuse în cadrul expoziției sunt bazate pe construirea unei palete luminoase, tonice, cu tonalități calde, dar nu lipsite și de unele izbucniri cromatice bine temperate. Simțul armoniei, liniștea contemplativă se fac simțite chiar și atunci când

violența luminii, pitorescul motivelor sau dramatismul subiectului reclamă un colorit mai contrastant (*Motiv de toamnă* (1982), *Plopi* (1990), *Câmpuri* (1989), *Motiv din Suruceni* (2008) etc.). În picturile *La marginea orașului* (anii '80), *Curte din Chișinău* (1992) ș.a. obiectele își pierd rigiditatea, modificându-și configurația sub imperiul sensibilității artistei.

În operele de portret artista nu acceptă convențiile și atitudinea complezentă a acestui gen. În portret artista se dovedește a fi un fin analist al modelului, căruia îi dezvăluie întreg universul sufletesc: *Anișoara* (1980), *Portret de fată* (1982), *Portretul Ludmillei Zaichenko* (1990), *Maria* (1995) ș.a.

Naturile statice din creația plasticienei au un anumit patos al comunicării. Ele depășesc simpla trimitere la concret, o relație ce se impune de la sine, făcând dovada intensității de trăire a realului și, în plus, lărgind cunoașterea fenomenelor subiective.

În acest fel, în lucrările sale artista prelucrează într-un mod personal realul, punând accentul pe cromatică și pe rigoarea compozițională. Peisajele, portretele, naturile statice pline de căldură, compuse în planuri mari, urmăresc jocul tandru al luminii în tonuri vibrante. Bucuria nereținută în fața fermecătoarelor aparențe ale realității, senzualitatea temperată se traduc în strălucirea luminii, în exaltarea tonurilor, în cromatica armonică, în sudura perfectă dintre formă și culoare.

Pictura artistei se distinge prin lirismul pur, prezent în gama culorilor, în modul spontan de transcriere a impresiilor. Interesată să înregistreze realitatea prin puternicul său filtru afectiv, artista urmărește aspectele lucrurilor și ființelor sub

Porti, anii 2000, ulei/pânză, 46x55 cm

Maternitate, anii 1970, ulei/pânză, 82x65

Un început de primăvară în viziunea artiștilor plastici
Salonul de primăvară – 2017-2018

Ana MARIAN

Un început tradițional al anului de creație – expoziția *Salonul de primăvară*, edițiile anilor 2017 –2018, a întrunit participanți de diverse vârste, formații și concepții artistice. Reprezentativ prin faptul că relevă mentalitatea creatorilor de artă plastică și probleme care domină entitatea lor, această expoziție de proporții, an de an, găzduiește lucrări ale plasticienilor consacrați, dar și începători în spațiul sălii mari a Centrului Expozițional *Constantin Brâncuși*, galeria UAP.

Plasticienii abordează dileme de creație similare, dar diferit: Andrei Mudrea vine cu un studiu în genul abstracției geometrice în lucrarea *Simfonia razelor de lună. Omagiu lui E. Doga*; Vladimir Palamarciuc prezintă opera abstractă *Compoziție*; Mihai Brunea ne delectează cu picturi realizate într-o manieră inconfundabilă prin *Dialogul aviatorului*; Gheorghe Munteanu etalează lucrarea *Poarta timpului*; Victor Cuzmenco prezintă spre aprecierea publicului compoziția *Proto drevo* cu un motiv ancestral și monumental concomitent.

În expoziție este prezentă linia cu subiecte încadrate în tematica peisajului: *Peisaj de iarnă* de Petru Jereghea, unde anotimpul care vine să cedeze loc primăverii e surprins într-un moment meditativ, iar în *Sinaia nocturnă* a lui Iuliu Dumitru Șibaev este redată atmosfera acestui orașel situat la poalele munților, în România. Peisajul cu fluturi nocturni, realizat de Victor Bahcevan, *Noapte*, precum și cele ale lui Vasile Ostahi *Acoperișuri* și *Casa* surprind plăcut ochiul prin armoniile cromatice, sensibile și nuanțate, pe când peisajul lui Ion Jabinschi *Iarna la sat* redă, într-o gamă cromatică restrânsă, un peisaj caracteristic spațiului moldav.

Natura statică, cu dispoziția și legile sale, figurează în pânzele lui Dumitru Bolboceanu, Vitalie Malcoci, Sergiu Bădrăgan, Pavel Cernogolub ale Tatianeii Cojocar, Galinei Ursati ș.a.

Portretul în genul graficii de șevalet este prezent în expoziție prin abordarea lui Florentin Leancă – *Nicolae Esinencu*. Un portret pictural apare și în compoziția Nataliei Ciornaia *Motiv Basarabean*. Grafica a fost reprezentată exhaustiv de Valeriu Curtu, iar sculptura - de Iurie Canașin (*Portretul lui Mihai Volontir*), Vladimir Petricov (*Contemplant*), Valentin Vârtosu (*Anul 1453*), Ion Zderciuc (*Cochetă, Nud culcat*), Eugen Sterpu (*Scoică*).

Printre tinerii ceramiști și sculptori se remarcă Nicolae Șcaterman cu seria de lucrări *Frica și doriința*, Elena Frunze–*Contemplant*, Nicolae Nița–*Porumbei*, Mariana Carp–*Cuplu* ș.a.

Depășind faza impresionismului și reprezentând cele mai diverse realizări ale artei contemporane, încadrate generalizat în postmodernism, *Salonul de primăvară – 2018* a încadrat o mare diversitate de abordări plastice.

Vladimir Palamarciuc.
Compoziție, 2017, acrilic,
pânză, 70x70 cm

Dumitru Șibaev. **Sinaia nocturnă**, 2016, ulei/pânză, 50x40 cm

Natalia Ciornaia. **Motiv Basarabean**, (diptic), 2016, ulei/pânză, 45x50 cm și 50x70 cm

Ion Jabinschi. **Iarna la sat**, 2014, ulei/pânză, 60 x50 cm

Nicolae Nița. Compoziția **Porumbei**, 2017, lemn, 55x25x14,5 cm

Cel mai reprezentativ gen din cadrul expoziției a fost peisajul, valorificat de Vasile Dohotaru (*Soarele primăverii*), Alexandr Șibaev (*Stână părăsită, Noapte albastră*), George Petrea (*Evantai de primăvară*), Eleonora Romanescu (*Satul natal în ceață*), Mihail Mungiu (*Primăvara*). Fiind genul artelor agreat deosebit de către artiștii plastici, prin intermediul căruia pot fi transmise cele mai subtile nuanțe ale miracolului naturii privity prin filiera „ochiului” plasticianului, peisajul nu-și pierde din actualitate pe parcursul evoluției sale.

Portretul, ca gen abordat, a fost prezent în viziunile lui Ion Sfeclă (*Portretul actorului Sandu Aristid Cupcea*) și Mark Verlan (*Portret*), devenind impresionant prin multiaspectualitatea sa, prin vibrațiile psihologice care innobilează acest segment distinct al artelor.

Prin varietățile de exprimare, compoziția este preferată de creatorii de toate vârstele. Cu siguranță, ea reprezintă genul de artă intens exploarat, care oferă posibilități mari pentru afirmarea „eu”-lui artistic al fiecărui plastician. Astfel, în compoziția *Joc* de Victor Cuzmenco procedelee tehnice predispun autorul spre căutări formale și estetice. Mihail Statnii, în compoziția *Rapsodia primăverii*, prezintă o soluție compozițională ce menține echilibrul formelor și al petelor de culoare. Suflul artei contemporane se resimte în lucrările Victoriei Cozmolici *Noapte* și *Nostalgie*. Tradițiile populare în toată amploarea și efervescența lor au fost reactualizate de către Ecaterina Ajder în compoziția *Zestre I (diptic)*. Culoarea capătă vibrație intensă în *Tranziție* de Natalia Ciornaia, *Roata vremii* de Eleonora Brigalda. Soluțiile abstracționiste în compoziție ating cote maxime în lucrările lui Andrei Mudrea *Nocturna* și *Noapte Egipteană*. Astfel, compoziția este, în definitiv, genul cel mai important care reflectă căutările de durată ale artiștilor plastici. Totodată, ea este genul naturii statice, având menirea să exprime, prin intermediul obiectelor, conceptualismul și viziunea originală a autorilor, exemple fiind lucrările Victoriei Rocaciuc (*Lumină solară, Vază cu flori*) și cea a lui Mihai Țăruș (*Natură moartă în roșu*).

La secțiunea sculptură au fost expuse lucrări de Nicolae Nița (*Grație*), Iurie Canașin (*Dimineața*) și Valentin Vârtosu (*Tezaur*).

Dintre tinerii prezenți în expoziție se remarcă pictorii Elvira Cemortan-Voloșin, Vasile Sitari, ceramiștii Oleg Dobrovolschi, Elena Frunze, Mariana Carp și alții.

Expoziția *Salonul de primăvară*, edițiile anilor 2017-2018, prin operele expuse, a reflectat etapa actuală a evoluției artelor autohtone, etapă distinctă și plurivalentă, reprezentând aspirațiile și punctele de atracție în creația plasticienilor, în toată diversitatea acesteia.

Expozițiile au fost vernisate la Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși” al UAP din Moldova, în perioadele 9 - 26 Martie 2017 și 22 Martie - 9 Aprilie, 2018.

Bienala de Gravură, ediția a V-a

Vladimir KRAVCENKO

Bienala de Gravură, care a avut loc în perioada 9-26 noiembrie 2017, la Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși”, reprezintă un eveniment artistic special. În continuarea edițiilor anterioare (2009, 2011, 2013 și 2015), aceasta s-a dovedit a fi unica manifestare consacrată artei gravurii, organizată de Uniunea Artiștilor Plastici din Moldova cu sprijinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării din Moldova. Expoziția a fost constituită din 75 de lucrări ale 54 de artiști din republică și din străinătate.

Printre demnele scopuri ale expoziției, alături de stimularea eforturilor de creație originală, se numără și prezentarea retrospectivă a artei gravurii în Moldova, ceea ce i-a conferit evenimentului o anvergură națională. Astfel, la Bienala de Gravură -2017 au fost expuse opere ale maeștrilor cunoscuți din R. Moldova din anii 1960–1980 – scene batalice de Leonid Grigorașenco (ac sec), compoziții portretistice ale lui Ilie Bogdescu (acvaforte) și Alexei Colăbneac (litografie), peisaje citadine de Valentin Koreakhin (acvaforte, acvatintă) și peisaje rustice de Emil Childescu (linogravură color), compoziții cu multe figuri de Isai Cârmu (linogravură) și Gheorghe Vrabie (acvaforte). Printre artiștii plastici mai tineri, care s-au impus în această artă, se remarcă Valeriu Herța și Vasile Sitari.

În lucrările majorității tinerilor artiști s-a imprimat tradiția celor două instituții de învățământ superior din republică, unde activează Departamente de Grafică: Academia de Muzică, Teatrul și Arte Plastice (studioul lui V. Koreakhin) și Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” (studioul lui S. Zamșa).

La Bienala de Gravură -2017, autorilor celor mai reușite lucrări le-au fost decernate diplome de excelență pentru tehnicile realizării: în xilogravură – Răzvan-Constantin Caratânase (România); linogravură – Dumitru Lungu, Elena Leșcu; linogravură color – Emil Childescu, Olga Guțu; gravură în plastic – autorii unei opere colective, Dumitru Cerbu, Sorina Ursu-Cas-traveț, Olga Gasparov, Vera Popa, Elena Mocanu și Serghei Stefoglo; ac sec – Ana Maria Graur; acvaforte – Ion Sfeclă, Serghei Tiseev, Oleg Gur-tovoi (Belarus); acvatintă – Cristina Doina, Ecaterina Căpățina, Aleksandr Serebrianăi (Cehia).

Bienală de Gravură-2017 servește dovada importanței așestei platforme profesionale de promovare a uneia dintre cele mai intelectualiste arte, dar și a scopului atins de extinderea legăturilor culturale între țara noastră și state din regiune.

Emil Childescu. **Deșteptarea**, 1978, linogravură color, 34,5x51,2 cm

Ruslan Roșca. **Regenerare**, 2017, linogravură, 55x40 cm

Cristina Doina. **Anotimpurile vieții**, 2017, tehnică mixtă, 25x37 cm

Scenografia Moldovei

Vitalie MALCOCI

Expoziția de artă plastică contemporană „Scenografie, Teatru și Film” și-a desfășurat lucrările în perioada 30 martie – 14 aprilie 2017, în incinta Centrului Expozițional „Constantin Brâncuși” al Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova. Inaugurarea acesteia a constituit un eveniment artistico-cultural multășteptat, care a lipsit publicului pe parcursul a două decenii. Manifestarea a trezit un enorm interes nu numai printre plasticieni, ci și profesioniștilor de artă teatrală (dramaturgi, regizori, actori etc.).

Expoziția a întrunit 14 dintre cei mai consacrați pictori-scenografi, care și-au prezentat peste 150 de lucrări: schițe de decor pentru teatru și film, schițe pentru costum, mostre de costumație realizate în material, precum și păpuși, marionete, măști în spectacol pentru copii. E vorba de plasticieni atât din generația mai în vârstă – Constantin Balan, Vladimir Cantor, Galina Molotov, Petru Balan, Ana Evtușenko, Vlad Bulat, Victor Palii, Anatol Smășleav, Boris Golea, cât și din cea tânără – Angela Josan, Tatiana Popescu, Ludmila Furdui, Andrian Suruceanu, Renata Palii. Ei își desfășoară activitatea profesională în cele mai de prestigiu centre culturale din țară.

O bună parte dintre pictorii-scenografi prezenți în expoziție, activând pe parcursul a mai multor decenii, au trasat direcții noi în dezvoltarea artei decorative teatrale, contribuind la diversificarea limbajului scenic prin diverse principii și metode de exprimare plastică. Operele prezentate reflectă tendința scenografiilor pentru sporirea interesului modalităților de evoluare a cadrului vizual plastic.

Pornind de la reflectarea în decoruri a motivelor veridice cu anumite schimbări în procedeele mijloacelor de expresie, operele semnate de Petru Balan, Anatol Smășleav, Boris Golea, Ludmila Furdui ș.a. vădesc tendințe noi în realizarea spațiului scenic. În creația plasticienilor-scenografi observăm nu atât reproducerea locului acțiunii, cât exprimarea acțiunii în sine cu aplicarea efectelor de lumină și prin diversitatea materialelor folosite.

Artiștii, înzestrați cu capacități speciale, tind spre o anumită generalizare filosofică ce determină organizarea spațial-ritmică a decorului. Coliziunea culorilor contrastante sau de aceeași factură, cu diferențe tonale, acordă spațiului ordonanță grafică și generozitate ce provoacă senzația imaterialului, a unei lumi iluzorii. Sesizăm organizări reușite ale cadrului vizual cu racursuri interesante, în care elementele decorurilor subordonează părțile întregi ale compoziției. Toate acestea manifestă o cunoaștere a legităților de bază ale creării decorului teatral, ele definind criteriile și căile de dezvoltare ale scenografiei din Moldova.

Noile tendințe de soluționare a mijloacelor de expresie în realizarea decorurilor sunt aplicate și în creația artistică a pictorilor-scenografi în teatrele pentru copii. Dorința artiștilor de a folosi diferite materiale și texturi pentru dezvăluirea cât mai profundă a caracteristicilor atât interne, cât și externe ale personajelor s-a reflectat în confecționarea mostrelor de păpuși de către Vladimir Cantor, Galina Molotov ș. a. La modelarea aspectului exterior artiștii acordă o atenție deosebită caracteristicii materiale și de factură a personajelor, lucru ce asigură spectacolului o integritate plastică. Măștile introduse în spectacol transmit acțiunii o semantică emoțională mediului scenic.

Petru Balan. Decorul spectacolului *Mihai Eminescu*, 1989

Petru Balan. Schiță de decor pentru baletul *Luceafărul*, 2002

Victor Cantor. Schiță de decor pentru spectacolul *Moara cu plăcinte*, 1989

Expoziția membrilor Uniunii Artiștilor Plastici filiala din Bălți

În perioada 21 septembrie - 8 octombrie 2017, la Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși” au fost expuse peste 200 de lucrări realizate de opt autori - Nicolae Ghibalenco, Victor Palii, Victor Tetko, Ștefan Florescu, Roman Florescu, Arcadie Ghețu, Boris Jitari și Renata Palii, expozanți și ai Pinacotecii municipale „Antioh Cantemir” din Bălți.

Vizitatorii au avut posibilitate să facă cunoștință cu lucrări de pictură, grafică și scenografie, care reprezintă activitățile filialei pe parcursul mai multor ani.

Nicolae Ghibalenco. *Melodia anilor trecuți*, ulei/pânză, 80x90 cm

Boris Jitari. *Stânca de la Ordășei*, 1996, ulei, carton, 67x84 cm

Arcadie Ghețu. *Vara*, 2011, ulei/pânză, 60x70 cm

Ștefan Florescu. *Arhitectul Simion Andriuță*, 2015, acril, pânză, 100x125 cm

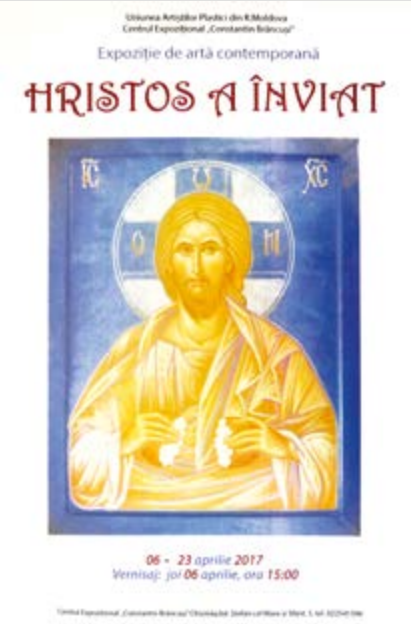

Boris Jitari. *Becul uitat*, 2017, ulei/pânză, 115x100 cm

Expoziția Pascală „Hristos a înviat!”

Expoziția de artă contemporană cu tematică religioasă „Hristos a înviat!”, cu o existență de câțiva ani, a fost vernisată la Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși” din Chișinău. În perioada 6-23 aprilie 2017, iubitorii de arte au avut prilejul să admire 80 de lucrări de pictură, sculptură și grafică, realizate de peste 20 de artiști plastici: Ghenadie Jalbă, Vlad Afanasiu, Maria Mardare-Fusu, Andrei Mudrea, Constantin și Dumitru Musteață, Vasile Dolință, Boris Jitari, Valeriu Vănață, Virgil Tecuci, Iurie și Dumitru Iazan ș.a.

Au fost expuse icoane care respectă anumiți parametri ai artei bizantine și neobizantine, lucrări care reflectă tematica religioasă prin intermediul unor monumente de arhitectură (biserici, mănăstiri), precum și tablouri cu tematică evanghelică: Cina cea de

Taină, Floriile, Deplângerea etc.

Tematica religioasă în artă a fost perpetuată și în anul următor, evenimentul fiind organizat de către Mitropolia Chișinăului și a Întregii Moldove și Uniunea Artiștilor Plastici din Moldova. Printre cele 80 de lucrări de pictură, tapiserie, ceramică și sculptură au figurat și 20 de icoane. Cu diplome de merit, acordate de Mitropolia Chișinăului și a Întregii Moldove, au fost distinși artiștii plastici Virgil Tecuci, Vlad Afanasiu, Mihai Damian, Timotei Bătrănu, Gheorghe Movilă, Elena Leșcu și Valeriu Vănață, iar cu diplome de merit din partea Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova – Alexandru Macovei, Mihai Mireanu, Ghenadie Jalbă, Iurie Iazan și Mihail Statnăi.

Expoziția a durat de la 5 până la 22 aprilie 2018.

Vergil Tecuci. *Maica Domnului cu Pruncul*, pigmenți, aur, lemn, 45x32 cm

Vasile Dolință. *Sfânta treime*, pigmenți, levcaș, șlag, metal, 70x54 cm

Vlad Afanasiu. *Hristos Mântuitorul, Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil*, triptic

Valeriu Vănață. *Sfântul Apostol Andrei*, vitraliu, 54,5x54,5 cm

Ediția a VI-a a Salonului Profesorilor de Arte Vizuale din Republica Moldova

Salonul Internațional al Profesorilor de Arte Vizuale, ediția a VI-a, anul 2018, dedicat Centenarului Unirii Basarabiei cu România, s-a desfășurat la Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși” din Chișinău, fapt care-i atestă importanța deosebită și renumele obținut în timp. Evenimentul a mai inclus următoarele acțiuni tematice: masa rotundă „Creația artiștilor plastici-pedagogi: realizări și perspective”; Gala laureaților și vernisajul expozițiilor personale ale artiștilor-profesori din Iași Carmen-Gabriela Gătlan, Cătălina Aprofirei și Cătălin Aprofirei. Gala laureaților a fost susținută de un intro muzical cu Valeria Barbas (voce) și Măria Serbinov (flaut). În cadrul Salonului și-au etalat operele, cadre didactice din instituțiile de învățământ superior și preuniversitar din Republica Moldova și România. Moldova au reprezentat-o profesori de la AMTAP, UPS, Ion Creangă, UTM, IPC, CAP, Al. Plămădeală, Centrul de Excelență în Construcții, Colegiul Tehnologic, Liceul academic de arte plastice „Igor Vieru”, IP LTPA, Ion și Doina Aldea-Teodorovici, IP LTPA „M. Berezovschi”, Liceul Teoretic „Mihai Greuc”, LT „Academicianul C. Sibirski”, LT „A. I. Cuza”, Școala de Arte Plastice „Al. Șciusev”, Școala de Arte „V. Poleacov”, Centrul orășenesc de creație tehnică a elevilor, Artstudio „Șapte culori de fericire” (Chișinău), Școala de Arte „T. Negară” (Ocnița); Școlile de Arte Plastice din Nisporeni și Florești. Centrul de creație pentru Copii și Tineret din Söldănești. Din România au venit să-și prezinte operele profesori de la Universitatea Națională de Arte „G. Enescu”, Colegiul Național de Artă „O. Băncilă”, Școala Gimnazială „Șt. Bărsănescu”, Școala Gimnazială „Otilia Cazimir”, LT „D. Cantemir”, Cercul Național de Artă „C. Baba” (Iași), Facultatea de Arte a Universității „Dunărea de Jos”, Colegiul „A. I. Cuza”, Școala Gimnazială „L. Cosma”, Școala Gimnazială „Sfinții împărați” (Galați), Universitatea de Arte „Ovidius” (Constanța), Facultatea de Arte a Universității din Oradea.

Juriul Salonului l-au constituit artiști și profesori de notorietate (Al. Colăbneac –președintele

Premiul pentru grafică *Rotary Club* Chișinău

Ștefan Popa, Republica Moldova.
Latinitas..., 2016, tehnică mixtă, hârtie,

Premiul pentru pictură *Europe's Art*
Ofelia Huțul, Iași, România.
Transcendente, 2018, acril, pânză, 96x80 cm

juriului, I. Matei, E. Brigalda, S. Bădrăgan, L. Prisăcaru) și reprezentanți ai *Rotary Club* (Chișinău), *Europe's Art* (Belgia), *Zaharia Art* (Bacău, România). Cu premii și diplome din partea Clubului *Rotary* Chișinău au fost distinși profesorii-artiști: St. S. Babiuc, Republica Moldova (Opera Omnia); Gh. Gheorghiță-Vornicu, România – sculptură (*Gânduri*); Șt. Popa, Republica Moldova – grafică (*Latinitas*); E. Pruteanu-Samburic, Republica Moldova – pictură (*Podul de flori*); Ia. Savițcaia, Republica Moldova – artă decorativă (*Geneză*). Premii ale *Europe's Art* au revenit artiștilor O. Huțul, România – *Transcendențe* și V. Sitari, Moldova – *Lunca fraților*. Salonul Internațional al Profesorilor de Arte Vizuale se impune ca eveniment în cadrul căruia descoperim elegante și rafinate concepții stilistice, selectate anume pentru a le aduce într-o convergență atitudinală – altfel greu, dacă nu cumva imposibil, de realizat!

În memoria pictorului Mihail Grecu

Constantin SPÎNU

O placă comemorativă în memoria pictorului **Mihail Grecu** a fost dezvelită la 5 aprilie 2018 pe fațada imobilului în care a locuit artistul – strada Matei Basarab nr. 5/1 din municipiul Chișinău. Placa comemorativă a fost instalată, în baza unei hotărâri a Guvernului Republicii Moldova. Autorii sunt sculptorii Victor Macovei și Ruslan Tihonciuc.

Artiști plastici din Ucraina și Republica Moldova au vernisat o expoziție comună la Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși”-12 – 29 iulie 2018

În cadrul manifestării au fost expuse 94 de lucrări realizate de 75 de artiști plastici din ambele țări.

Expoziția In memoriam Gheorghe Vrabie

Derulată în perioada 16 martie – 2 aprilie 2017, expoziția **In memoriam**, consacrată activității de creație a distinsului plastician **Gheorghe Vrabie**, a readus în fața publicului opere importante ale artistului. Acestea fiind zămislite la diferite etape ale carierei artistice, reprezintă avântul spiritual al graficianului, îndreptat spre dezvoltarea limbajului graficii de șevalet și graficii de carte, genuri de creație practicate cu sârguință și dăruire de către artist pe parcursul întregii vieți creative. Anume în arealul intelectualizat al acestor genuri de creație **Gheorghe Vrabie** a perseverat distinct, elaborându-și propriul stil inconfundabil,

demarcând și transpunând estetic, în limbaj grafic elevat, teme de rezonanță. Expoziția a înglobat foi grafice realizate atât în perioada studiilor la Academia de Arte Plastice din Sankt Petersburg (Leningrad), cât și opere realizate odată cu întoarcerea acasă – în Moldova. Dintre operele zămislite pe când era student expoziția a cuprins lucrări care anterior n-au prea fost expuse pe simezele moldovenești. Printre acestea: litografia *Dimineață de lucru* (1961), *Patrula* (1964), tehnică acvaforte și acvatintă, acvaforturile *Peisaj urban* (1964), *Neva pe timp de iarnă* (1965), *Dune* (1965), *Apus (Plimbare)* (1966), *Bârci pescărești* (1968), *Margine de oraș* (1969), dar și *Lac în pădure* (1963), acuarelă, și *Sat basarabean* (1965), tuș cu penița. În lucrările menționate artistul soluționează mai multe probleme atât de ordin tehnologic (adaptarea principiilor de constituire a formei și a spațiului imaginii la particularitățile specifice ale tehnicilor de realizare a operei), cât și artistico-stilistic (structurarea compozițională a motivelor, acordând atenție sporită formatului, contrastelor de proporții și tonalităților, selectarea și evidențierea tipajelor figurativului). Ciclul de foi grafice *Harap Alb*, realizat și acesta în perioada menționată (anul 1967), elucidează deja particularități stilistice inedite ale creației sale, evoluând și transformându-se pe parcursul anilor. Foile grafice *Pădurarul* (1970), *Hipismul* (1973), *Ora de muncă* (1974), ilustrațiile la *Viața Nouă* (1971) *de Dante*, *Luceafărul* (1974), *Sărmanul Dionis* (1974) de M. Eminescu, *Poeme* (1983) de P. Boțu, *Clopotnița* (1984) de I. Druță, *Mozart la sfârșitul vieții* (1984), *Plecarea lui Tolstoi* (1984) de Ion Druță, ciclul de peisaje realizate în creion pe hârtie, prezente și ele în cadrul expoziției menționate, denotă cu prisosință amplituda intereselor tematice și aspirațiile interpretative ale artistului **Gheorghe Vrabie**, care, alături de alte activități creatoare precum realizarea unor mozaicuri, cercetări științifice și elaborarea simbolurilor naționale, a lăsat o urmă de neuitat în cultura Republicii Moldova.

Expoziția „Culorile pământului” la Ambasada Ungariei din Chișinău

A devenit o tradiție vernisarea expozițiilor de artă la Ambasada Ungariei din Chișinău, tradiție susținută și de ambasadorul Mátyás Szilágyi. De astă dată, la Galeria de Artă a instituției, în cadrul expoziției personale a artistului plastic **Oleg Dobrovolschi**, au fost expuse 23 de lucrări de pictură și 10 de ceramică. Vernisajul a avut loc după participarea autorului în anul 2016, împreună cu alți nouă colegi, la expoziția „Arta în Moldova: Exprimare prin diversitate” (pictură, grafică, ceramică) de la Galeria *Vigado* din capitala Ungariei – Budapesta. Lucrările expuse la Ambasada Ungariei reprezintă creațiile artistului realizate în perioada anilor 2003-2016 în pictură (*Colacul peștilor*, 2003; *Aurul toamnei*, 2007; *Mușcate*, *Biserica Sfântul Pavel din Strasbourg*, *Foișor*, *O nouă zi*, 2016, ș.a.) și ceramică (*Vaze decorative*, *Sărutul*, 2006; *Trei piese*, 2014; *Între Cer și Pământ*, 2015 ș.a.).

Oleg Dobrovolschi s-a născut la 27 august 1970 în orașul Orhei. Absolvent al Liceului Republican de Arte Plastice „Igor Vieru” (1988) și al Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice (1997), între anii 1997-2012 este profesor la catedra Arte Decorative a AMTAR. Din 2007 până în prezent activează la Universitatea Tehnică din Moldova. În 2016 este distins cu medalia „Meritul Civic”. Expoziția a fost accesibilă pentru public în perioada 6 – 20 februarie 2017.

Desfrunzire, 2016, ulei/pânză, 40x55 cm

Jiří KORNATOVSKÝ, Praga

Acuarela lui Teodor Buzu

În perioada 14 decembrie 2018 – 20 ianuarie 2019, în Galeria *Sirkus* din orașul Sușice, Cehia, a avut loc expoziția personală a concetățeanului nostru **Teodor Buzu**. Acuarelele lui **Teodor Buzu** oglindesc adevărul, ele fiind o exprimare deosebit de puternică, permanent prezentă, o comunicare a unei experiențe personale profunde. Acuarela este stăpânită de artist cu virtuozitate desăvârșită, ea având un rol important și hotărâtor pentru întreaga sa operă, fapt ce cucerește imediat admiratorii, este o legătură rar întâlnită a senzualității fine, a spiritualității cu raționalitatea constructivă. În compoziția structurii imaginilor sunt esențiale și tonurile formelor impenetrabile, ele fiind edificate pe o construcție geometrică ascunsă, interioară și constituind contrapondere armonioasă a unui gest spontan, independent. În ciuda exigenței stilului său de pictură, artistul nu caută refugiu și sprijin în maniera sau efectul ieftin. Dimpotrivă, el continuă să acorde atenție realizării consecvente a intenției sale de a fi autentic în orice lucrare nouă, menținându-și metoda proprie care poartă amprenta unei activități susținute de-a lungul anilor. Cunoscând îndeaproape opera lui **Teodor Buzu**, constatăm că artistul se află într-o perioadă de creație apreciată pe măsură: calitatea operei sale o reconfirmă o serie de premii internaționale acordate la concursuri de artă plastică de prestigiu (Passau – Germania, Tabor – Cehia, Dubai și altele) sau ordinul național al României „Pentru merit” în grad de Comandor. Însă cel mai important este că opera, imaginea și concepția sa personală poartă vădite semne de maturitate artistică și integritate interioară.

Litoral, 2017, hârtie, acuarelă, 21x15 cm

Vladimir Cantor – 45 de ani de activitate artistică în Moldova

Vitalie MALCOCI

În vara anului 2017, pe data de 29 iunie, în incinta Centrului Expozițional “Constantin Brâncuși” al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova, a avut loc vernisajul expoziției personale a plasticianului consacrat în arta teatral-decorativă pentru copii **Vladimir Cantor**. Viitorul artist se naște la 15 iulie 1944, în or. Volodarsk, Nijni Novgorod, Federația Rusă. După absolvirea școlii medii de cultură generală, în anii 1966-1971, își face studiile la Institutul de Teatru, Muzică și Cinematografie din Lenin-grad (Sankt Petersburg), la specialitatea pictor-decorator al teatrului de păpuși. Având diploma de specialist la mână, la invitația Ministerului Culturii din Republica Moldova, **Vladimir Cantor** sosește, în 1972, la Chișinău, începându-și activitatea artistică în calitate de pictor-șef la Teatrul de Păpuși „Licurici”. Cu doi ani mai târziu, devine membru al UNITEM-ului, iar în 1978 – membru titular al Uniunii Artiștilor Plastici din R. Moldova. În cadrul expoziției personale, plasticianul s-a expus cu schițe pentru afișe, schițe pentru spectacole, machete cu decor scenic și cu modele de păpuși. Întrucât manifestă predilecție și pentru genul artelor decorative, artistul a oferit publicului și lucrări elaborate și executate cu multă fantezie și mare măiestrie în tehnica de prelucrare a metalului și a tablei. Creația lui **Vladimir Cantor** este una originală și cu particularități individualizate. În 1997, artistul devine membru a Uniunii Păpușarilor/UNIMA, iar în 1998 – membru al Uniunii Internaționale a Artiștilor Plastici AIAP/UNESCO. **Vladimir Cantor** a semnat scenografia a peste 150 de spectacole, pentru care a obținut mai multe premii și distincții, cele mai reprezentative fiind: medalia de bronz la Expoziția Realizărilor Economiei Naționale, URSS (1977); titlul onorific “Meșter-Faur” (1995); Laureat al premiului UAP din R. Moldova în domeniul scenografiei (2001); medalia “Meritul Civic” (2010); premiul Centrului Internațional de Cultură și Artă “George Apostu”, Diploma Aniversară și Medalia “20 de ani de la înființarea Centrului Internațional de Cultură și Arte “George Apostu”, Bacău, România (2012) ș. a. **Vladimir Cantor** continuă să activeze în calitate de pictor-șef la Teatrul Republican de Păpuși “Licurici” din Chișinău.

Personala Cristinei Movileanu la Chişinău

Între 23 februarie și 13 martie 2017, în incinta Ambasadei Ungariei în Republica Moldova, a avut loc expoziția personală a **Cristinei Movileanu**, la care artista a prezentat circa 40 de lucrări executate în acuarelă, linogravură și monotipie.

Membru titular al Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova, autoarea a studiat la facultatea Arte Plastice și Design a Academiei de Muzică, Teatrul și Arte Plastice (2006-2010), și-a susținut masteratul în anul 2016.

A participat la numeroase expoziții colective, una dintre cele mai importante fiind manifestarea “Trei generații” (2016), la care **Cristina Movileanu** a fost prezentă alături de Eleonora Romanescu și Eudochia Robu.

Gutui și prăsade, 2017, watercolor, 40x51 cm

Asezare rurală, 2015, watercolor, 35x52,5 cm

Lac iarna, 2017, watercolor, 40x53 cm

Andrei Mudrea la Strasbourg

În luna martie 2018, la Strasbourg, la galeria *Agora* a Clubului de Arte al Consiliului Europei a găzduit expoziția „Metamorfozele luminii” a artistului plastic **Andrei Mudrea**, prezentând publicului exponate de pictură și art-obiecte. Selecționată printre alte mari nume ale artei contemporane europene, expoziția a fost organizată în cadrul sezonului 2018 al Clubului de Arte, cu sprijinul Reprezentanței Permanente a Republicii Moldova pe lângă Consiliul Europei și cu participarea galeriei *Europe’s Art*. Ambasadoarea Reprezentanței Permanente a Republicii Moldova pe lângă Consiliul Europei, Corina Călugăru, într-un discurs de deschidere prezentat la vernisajul organizat cu moderarea Clubului de Arte, a subliniat importanța ambasadivilor-artiști, precum este și **Andrei Mudrea**, în promovarea imaginii Republicii Moldova în străinătate. La eveniment au participat funcționari ai Consiliului Europei și ai misiunilor diplomatice din Strasbourg, profesori universitari din Strasbourg și Paris, membri ai diasporelor moldave și române din Franța, studenți și turiști, iubitori de artă și admiratori ai plaiului nostru.

Picturile și art-obiectele lui **Andrei Mudrea**, debordând de lumină, căldură și culoare, au adus simbolic primăvara la Strasbourg, dar și în sufletele publicului. La început de an Centenar, galeria *Agora* de la Strasbourg a fost, pentru un timp, gazda *universului artistic* al lui **Andrei Mudrea**, a simbolurilor brâncușiene tănuite în imagini și a tezaurului cultural al Moldovei. Operele de artă purtând semnătura AM au luat apoi calea căminelor primitive ale celor îndrăgostiți iremediabil de Lumina, Căldura și Culoare.

Metamorfoză IX, 2016, tehnică de autor, pânză, 100x80 cm

Seară Albastră, 2016, tehnică de autor, pânză, 80x100 cm

Concert, 2016, tehnică de autor, pânză, 80x100 cm

Chiril Novac - expoziție personală

La Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși”, în perioada 2 - 19 august 2018, au fost expuse peste 80 de lucrări ale lui **Chiril Novac**, ele reflectând activitatea de creație a pictorului pe parcursul a 45 de ani de activitate de creație. În cadrul expoziției au fost prezentate peisaje și portrete (*Alee, Bulgăroaică, Croitoreasă, Drum în pădure, Flori, Karlovy Vary, Lacul Râșcani, Lângă scară, Marea Neagră, Tânăr cu fular roșu, Televiziunea, Toamna, Un tânăr în maiou, Vara*, etc.)

Chiril Novac s-a născut la 11 mai 1932, în satul Mămăliga, din județul Hotin (actualmente – comună în raionul Noua Suliță, regiunea Cernăuți, Ucraina). A absolvit Școala de Arte Decorative (fresca) din Cernăuți (1950) și Școala de Arte Plastice din Chișinău (1956), aici studiind în atelierele pictorilor Rostislav Okușko și Ion Jumati. Expoziții personale anterioare **Chiril Novac** a avut la Chișinău în anii 2004 (Biblioteca Municipală “B. P. Hasdeu”), în 2007 și 2012 (Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși”).

În amurg, 2002, ulei/pânză, 78x98 cm

Liniște de toamnă, 2006, ulei/pânză, 75x95 cm

Anatolie Vlas la expoziția „În fugă după lumină”

Expoziția pictorului **Anatolie Vlas** derulată la Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși” în perioada 21 decembrie 2017- 07 ianuarie 2018, a oferit iubitorilor de artă plastică de la Chișinău o bună ocazie de a se familiariza cu preferințele tematice și estetice ale artistului stabilit de mai mulți ani în Italia.

Artistul este fascinat de peisajul italian, reprezentându-l pregnant în majoritatea operelor sale, acordând predilecție și atenție sporită peisajului urban. În motivele orașelor italiene pictorul **Anatolie Vlas** își găsește acea arie obiectuală și cromatică benefică ce îl inspiră și îl conduce spre realizarea unor tablouri inedite pline de viață și lumină. Secvențele peisajului urban italian, fiind selectate minuțios și cu pricepere din lumea tangibilă de către pictor, îi favorizează acestuia crearea unor opere în care, în prim plan, se reliefează nu numai frumusețea lait-motivelor arhitectonice înzestrate cu vaste conotații cultural-istorice, dar și maniera personală a artistului de a transpune pe pânză impresii generate de ritmurile formelor, ale culorilor, luminilor și tenebrităților.

Rămânând din punct de vedere stilistic în albia impresionismului, artistul valorifică inspirat efectele luminii, creând o lume armonioasă rafinată a semitonurilor cromatice delicate, generate de atmosfera spațiului italian.

Lucrări din cadrul expoziției *În fugă după lumină*

Ceramica/sculptură a lui Anatol Silițki

Pe 27 iulie' 2017, la Centrul Expozițional *Constantin Brâncuși*, a fost vernisată expoziția personală a ceramistului **Anatol Silițki**, consacrată celei de-a 80-a aniversări a artistului. În Sala mare a galeriei au fost prezentate publicului sculpturi decorative, reliefuri, panouri, grafică și picturi.

Anatol Silițki s-a născut în 1936, în localitatea Platnirovka, ținutul Krasnodar (Rusia). A absolvit Școala Republicană de Arte Plastice „I. Repin” din Chișinău (1963), devenind membru titular al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova în anul 1966. A exercitat diferite funcții în Secția Ceramică a Fondului Plastic al UAP (1966-1970), participând la expoziții republicane (1966, 1975, 1981-1985) și internaționale: RDG (Berlin, 1968, 1972), Polonia (1970, 1973), Ungaria și India (1970), Franța, Lituania (1971) etc. A organizat două expoziții personale (2000, 2008) la Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși”.

Figurinele lui **Anatol Silițki** (*Dădaca*, 1969; *Ion și Leana*, *Ciobănașul*, 1970; *Șahmate*, 1981; *Suvenire*, 1984; *Poezia universului*, 1987; *Scufița Roșie*, 1994; *Arcul*, 2005) ilustrează propria cale și stilul său aparte, artistul incorporând în lucrările sale și culoarea populară, umorul primitivismului, armonizarea stilului academic cu experiențe personale.

Pentru ceramica/sculptură de forme mici a fost distins cu diplome la Berlin (*Andrieș*, 1970), Vilnius (relieful *Primăvară*, 1971), la Expoziția Realizărilor Economiei Naționale din URSS (*Păcală și Tândală*, 1980), în Franța (panoul *Mișcare veșnică*, 1982), Polonia (1990) și cu Medalia de Aur la Expoziția Internațională din India (1974).

Lucrări de **Anatol Silițki** se păstrează în colecțiile Muzeului Național de Artă și ale Fondului Plastic din Moldova.

Florina BREAZU

ABSTRAȚIA – formă a libertății

Lipsa unui studiu despre pictura abstractă în Republica Moldova a constituit un prim imbold pentru cercetarea temei respective și pentru lansarea unei expoziții retrospective de pictură abstractă la Centrul Expozițional *Constantin Brâncuși* din Chișinău. Expoziția s-a focalizat asupra unor opere realizate în perioada anilor '60 - '90 ai secolului trecut. Selecția urmărită a pus în evidență varietatea direcțiilor acoperite de pictura abstractă autohtonă.

Expoziția a cuprins 47 de lucrări din colecția Muzeului Național de Artă al Moldovei și colecțiile private ale artiștilor participanți la proiect.

Opt lucrări din anii '70 aparțin autorilor Valentina Rusu-Ciobanu, Mihail Grecu, Mihai Țăruș, Lică Sainciuc și Elena Bontea. Formula pur geometrică din creația Valentinei Rusu-Ciobanu prezintă în expoziție și transferul de la limbajul figurativ spre cel abstract din lucrarea *Compoziție decorativă – II* (1966-1967, ulei, carton, 70x48 cm) creează o interferență între inspirația din arta populară și abstracția geometrică. Mihail Grecu, prin experimentarea diverselor medii, se apropie de arta abstractă lirică și deschide calea căutărilor artistice ale tinerei generații prin lucrări precum *Credință populară* (1976, tehnică mixtă).

Din anii '80 au fost expuse șapte lucrări ale autorilor Maria Cheptenaru-Serbinov, Valentina Rusu-Ciobanu, Dumitru Bolboceanu, Victor Guțu, Andrei Sârbu și Andrei Mudrea.

Cele mai multe opere expuse – treizeci și două la număr – țin de anii '90 până în 2000 și aparțin artiștilor Lidia Mudrac, Dumitru Bolboceanu, Vasile Moșanu, Victor Kuzmenko, Ivan Kavtea, Tudor Zbârnea, Veaceslav Ignatenko, Valeriu Herța, Veaceslav Fisticanu, Anatol Rurac, Leonardo Guțu, Anatol Ghimpu, Anatol Daniilișin, Florina Breazu, Mihail Grecu, Vladimir Palamarcuic, Ilie Cojocar, Larisa Astrein.

Proiectul a fost realizat în colaborare cu UAP din R. Moldova și cu Muzeul Național de Artă al Moldovei.

În contextul actual al evoluției tehnologiilor informaționale, al limbajelor multimedia în artă, pictura abstractă pare a fi plasată la capitolul de artă clasică.

Valentina Rusu-Ciobanu. *Compoziție decorativă – II*, 1966-1967, ulei, carton, 70x48 cm

Mihail Grecu. *Credință populară*, 1976, tehnică mixtă, pânză, 120x125 cm

Andrei Sârbu. *Înălțimea cerului*, 1989, ulei/pânză, 150x200 cm

Mihai Țăruș la Sankt Petersburg

În luna mame a anului 2017, la Galeria „12 Iulie” din Sankt Petersburg, a avut loc expoziția personală a plasticianului **Mihai Țăruș**, intitulată *Vizitka*. care a propus o viziune mai diferită asupra lucrurilor.

Expoziția a purtat un mesaj conceptual axat pe compartimentele *Pictură, Asamblaje, Grafică, Cărți de vizită, Scânduri, Sticlă*. Au fost prezentate lucrări din ultima perioadă de creație a artistului – exersări și treceri inspirate de la o tehnică la alta, de la un material la altul, ultima experiență constituind-o pictura pe sticlă.

Vernisajul a fost suplimentat de un catalog.

Exercis-1, 2017, ulei, sticlă, 36x30 cm.

Expoziții ale sculptorului Dumitru Verdianu la Iași și Cluj-Napoca

Pe 19 ianuarie 2018, în incinta Muzeului de Artă de la Palatul Culturii din Iași a fost vernisată expoziția de sculptură, grafică și pictură a sculptorului **Dumitru Verdianu**. Expoziția a fost organizată de Complexul Muzeal Național *Moldova Iași* – Muzeul de Artă, în parteneriat cu Muzeul Național de Artă al Moldovei din Chișinău, fiind dedicată Centenarului Marii Uniri.

Iar peste jumătate de an, la 25 iulie, **Dumitru Verdianu** și-a vernisat expoziția personală *Peisaje Muzicale* la Muzeul de Artă Cluj-Napoca. Acest proiect cultural a fost realizat la inițiativa și cu sprijinul primăriilor din municipiile înfrățite Cluj-Napoca și Ungheni (Republica Moldova), în cadrul programului *România, Centenar*.

Natalia Vavilina și discipolii

Protagonistă a stilului modern în giuvaergerie, **Natalia Vavilina** se manifestă prin raționamentul gândirii plastice, prin geometrizarea formelor mici ale confecțiilor din pietre semiprețioase și argint. Metalul și piatra naturală sunt ajustate într-atât, încât prezintă un organism constructiv unic. În colierele și salbele artistului se pune în valoare policromia și forma naturală a pietrei, iar chenarul de argint este privit ca o fereastră prin care spectatorul pătrunde în farmecul splendid al perlei. Metodele compoziționale sunt simple și primare: de la ajustări arhitectonice ale formelor dreptunghiulare sau triunghiulare până la cerc, formă finită.

Geometrismul intensificat al pieselor definește stilul propriu al autorului. Liniile drepte, perpendiculare ale cadrului pieselor contrastează cu picturalitatea desenului și culoarea pietrei, dând o senzație de armonie indisolubilă. O privire grăbită asupra acestor opere lasă impresia de ceva sculptural, rigid, străin podoabelor în formula lor tradițională de a înfrumuseța, apoi însă această senzație se transformă într-o contemplare a formelor geometrice perfecte, în care întâmplătorul nu-și găsește locul. Acest minimalism al formelor sculpturale poate fi pus în valoare nu numai în contextul vestimentației de același stil, dar și în diferite variații vestimentare – de la clasicism până la avangardism. Confecțiile decorative ale **Nataliei Vavilina** poartă un caracter autentic unicat care solicită spectatorului o anumită pregătire estetică.

Pendantiv, 2017, argint, designer laece agat, 6,9 x 9,4 x 0,6 cm

Pendantiv, 2017, argint, agat verde, 7x3,5 x 0,8 cm

Pendantiv, 2016, argint, jasper, 6,7 x 7,1 x 0,6 cm

Tablourile pictorului Gheorghe Petrea

Artistul plastic **Gheorghe Petrea** face parte din pleiada creatorilor cărora nu le este străină nici pictura, nici grafica, nici poezia. Pasionat de mai multe domenii artistice, dânsul și-a expus la Centrul Expozițional al UAP mai ales creația peisagistică. Și la personala sa din 2018 pictorul a prezentat publicului tablouri executate în cadrul mai multor studii de *plein air*. Preferând să lucreze pe format mic, artistul reușește să valorifice intimitatea, farmecul și latura monumentală a peisajului plaiului natal. Analiza mai multor serii picturale create de artistul plastic **Gheorghe Petrea** demonstrează predilecția sa față de peisajul estival și coloritul aprins canicular al acestuia.

Pe parcursul carierei de creație, peisajele lui **Gheorghe Petrea** au înscris mai mute etape de evoluție. Starea emoțională a peisajului rural, valorificată în diverse forme și racursiuri, se citește în tablourile pictate în diferite perioade și anotimpuri: de vară, autumnal, de iarnă sau de primăvară. Artistul creează serii de peisaje, apelând și la triptic, imprimând picturii peisagistice autohtone noi forme conceptuale.

Ulița satului, 2015, ulei/pânză, 38x52 cm

Peisaj, 2016, ulei/pânză, 39x53 cm

Nuanțele timpului

Andrei DUMBRĂVEANU

Artistul plastic **Grigore Plămădeală** a rămas fidel expresionismului, curentul ce l-a scos în lume prin prezentarea realității în viziune proprie. În mod spontan, dincolo de rațional, el caută să trezească emoții din culoare, linii și lumină.

Este orășean get-beget și totodată copil al mediului rural, căci s-a născut la Ialoveni, naș de botez fiindu-i etnograful, publicistul, sociologul Petre Ștefănuță, director al Institutului Social Român, filiala Basarabia, și a crescut la Malina Mică, în Mileștiu, mahala a Chișinăului. În mintea lui s-au imprimat ororile războiului, *ostașii eliberatori*, foametea din 1946-1947.

A absolvit școala de pictură „I.E. Repin”, azi Colegiul de Arte Plastice „Al. Plămădeală”. A fost învățat să redea în imagini patetice și înălțătoare realizările triumfale ale comunismului, însă a avut parte și de profesori cape nu promovau numai realismul socialist, ci și alte viziuni formate la școli de arte frumoase din România interbelică. Petre Țurcanu, Valentina Tufescu, Sofia Ciobanu – toți erau absolvenți ai celei mai vechi școli de arte plastice din Basarabia, condusă de Alexandru Plămădeală în anii 1919 – 1940. Aici l-a cunoscut, fiindu-i și ucenic, pe inginerul-design Igor Fisher, neamț de origine, care, după 10 ani de GULAG, a revenit la Chișinău, unde confecționa tocuri de lemn pentru pantofi de damă, iar Grigore îl asista.

A avut-o drept învățătoare și pe Elen Karol-Macghines, profesoară la Universitatea din Chișinău, care locuia la Mileștiu, într-o mică odăită. Doamna profesoară absolvisc Școala de Cadeți din Sankt Petersburg, secția fete. După revoluția rusă, împreună cu soțul s-au stabilit la Chișinău, unde și-au făcut casă și vilă în Valea Trandafirilor. Eliberatorii le-au ocupat imobilele, iar pe doamna rămasă văduvă au lăsat-o aproape în stradă. Grigore s-a împrietenit cu bătrâna profesoară, de care avea grijă: îi tăia lemne, îi aducea apă ș.a. Iar dânsa îi oferea lecții de limba și literatura română, rusă și franceză. Discuțiile particulare cu oamenii trecuți prin vâltoarele vieții îi deschideau alte orizonturi, făcându-l să vadă cu inima și să formeze mesaje din imagini pentru a fi percepute cu *ochiul al treilea*.

Recviem, 1947-1988, ulei/pânză, 100x130 cm

Pâinea războiului, 2000, ulei/pânză, 72x90 cm

Bojdeuca iarna, 1997, ulei, carton, 49x55 cm

Nelly Vrânceanu și Eugen Gorean la Palatul Europei

Între 11 aprilie 2017 și 7 ianuarie 2018, cu suportul Reprezentanței Permanente a Republicii Moldova pe lângă Consiliul Europei, la Palatul Europei din Strasbourg, au fost expuse lucrări ale pictorilor **Nelly Vrânceanu** și **Eugen Gorean**, în cadrul expoziției intitulate „Interferențe”.

Reprezentantul permanent al Republicii Moldova pe lângă Consiliul Europei Corina Călugăru a evocat diversitatea și bogăția culturală a țării noastre, care se integrează în patrimoniul cultural european. Valorile culturale reprezintă un element indispensabil de coeziune, o dovadă vădită în acest sens fiind lucrările expuse. În context, au fost aduse mulțumiri statelor-membre ale Consiliului Europei pentru susținerea acordată Republicii Moldova atât în cadrul parteneriatelor bilaterale, cât și al celor multilaterale.

La vernisaj, cu un cuvânt de salut s-a adresat secretarul general al Congresului Autorităților Locale și Regionale, care a punctat asupra potențialului valoros cultural și turistic al Republicii Moldova. Integrarea prin diversitate și promovarea politicilor de unitate a valorilor contribuie la edificarea societăților incluzive, a menționat oficialul.

La eveniment au participat reprezentanți ai Secretariatului Consiliului Europei, ai corpului diplomatic și ai diasporei moldovenești, care au apreciat operele pictorilor la justa lor valoare.

Sinusoida (din seria Butuceni), 2017, ulei/panza, 50x70 cm

Colinele roșii (din seria: Peisaj-stare de spirit) 2012, acuarelă, hârtie, 50x70 cm

Expoziția sculptorului Constantin C. Constantinov și a graficianului Gheorghe Zlobin

În perioada 13-31 decembrie 2018, Galeria „Constantin Brâncuși” a găzduit simultan două expoziții: a sculptorului **Constantin C. Constantinov** și a graficianului **Gheorghe Zlobin**.

Constantin C. Constantinov este cunoscut ca autor al mai multor lucrări sculpturale monumentale de for public, precum *A.S. Pușkin* și *I.A. Krâlov* (s. Pușkino,) sau *Cneazul Vladimir* și *Cneaghinea Olga*, reconstituite pentru Catedrala Hristos Mântuitorul din Moscova. Ajuns la frumoasa vârstă de 75 de ani, sculptorul expune și lucrări de pictură. Divers în manifestările sale de creație, autorul, fiul distinșilor actori Constantin Constantinov și Ecaterina Cazemirov, le dedică părinților săi grupul statuar *Legământ*, *Portretul tatălui*, *Bunica Olea*, *Lionecika* etc. În cadrul expoziției au fost prezente nuduri (*Eva*), opere alegorice (*Campionul*) sau sculptură animalieră (*Tucani*), lucrări pentru decorarea unor interioare (*Zodia peștilor*). Stilul sculptorului **Constantin C. Constantinov** se caracterizează prin rafinament și prin realism accentuat inspirat din viața cotidiană, creațiile sale oscilând firesc, ca tematică și abordări, între note minore și majore.

Și expoziția lui **Gheorghe Zlobin** a fost consacrată unui eveniment din viața autorului – 70 de ani de la nașterea sa (1948). Plasticianul a studiat la facultatea Arhitectură a Colegiului de Construcții din Chișinău și activează în domeniul graficii de carte, ex-librisului și afișului, este participant la numeroase expoziții republicane și internaționale. Pentru ilustrațiile și coperta culegerii de versuri *Dragă mi-i de plaiul meu* a fost distins cu Diploma de gradul I la Concursul republican de artă a cărții. De această dată, artistul a adus în fața spectatorilor lucrări de grafică de carte și de șevalet, baticul. O bună parte a lucrărilor de grafică de carte datează din anii '80 ai secolului trecut. Aceasta este cea mai productivă perioadă din cariera de creație a graficianului, el ilustrând opere din literatura sovietică, națională și universală. După 1990, plasticianul trece la tehnicile baticului și pastelului, creând un șir de portrete, naturi statice, nuduri, lucrări care ar putea fi transformate cu succes în ilustrații de carte.

Autor: Gheorghe Zlobin

Autor: Constantin C. Constantinov

Expoziția Spațiu atemporal la Iași și București

În anii 2017 și 2018, la Iași și București a fost vernisată expoziția personală de pictură *Spațiu atemporal* a plasticianului **Tudor Zbârnea**. Prima prezentare a avut loc în cadrul Complexului Muzeal National *Moldova* Iași, în parteneriat cu Muzeul de Artă și Uniunea Artiștilor Plastici din Republica Moldova, expoziția fiind accesibilă vizitatorilor în perioada 4 aprilie - 30 aprilie 2017, la Palatul Culturii din Iași. Al doilea vernisaj personal, cu generic aproape similar – *Atemporal* – s-a desfășurat între 1-24 noiembrie 2018, la Galeria Romană din București. La ambele expoziții autorul a prezentat lucrări create în ultimii doi ani.

Opere basarabene expuse în Bulgaria

În perioada 24 aprilie – 3 mai 2018, în orașul Razgrad, Bulgaria, Galeria de artă a profesorului Ilia Petrov a găzduit expoziția personală cu genericul „Rapsodii cromatice” a artiștelor **Ecaterina Ajder** și **Iraida Ciobanu**. Evenimentul, organizat în colaborare cu Ambasada Republicii Moldova în Bulgaria, Macedonia și Albania a fost vizitat de Ambasadorul SUA în Bulgaria. Expoziția a avut loc la Galeria Ministerului Culturii din Bulgaria, director Todor Todorov, artist plastic, membru al UAP din Bulgaria.

Ecaterina Ajder. *Siesta de Vară*, 2017, ulei/pânză, 880x88 cm

Iraida Ciobanu. *Lumea Melcilor-II*, ulei/pânză, 90x90 cm

4 pentru Centenar

Acesta a fost genericul expoziției vernisate, pe 28 iunie 2018, la Muzeul de Artă din Piatra Neamț. Evenimentul a fost dedicat Centenarului Marii Uniri, avându-i protagoniști pe pictorii **Elena Karachentseva**, **Tudor Zbârnea**, **Simion Zamșa** și pe sculptorul **Ion Zderciuc**. Expoziția a durat până în data de 27 iulie.

Expoziție reprezentativă în Italia

Expoziție de artă contemporană inaugurată la Praga

În luna iunie din 2018, în Galeria *Sklenak* din Praga a avut loc expoziția “Contemporary Moldavian Art”, organizată de ambasadorul Republicii Moldova Vitalie Rusu. Participanți la această manifestare au fost artiști plastici din Moldova (**Mihai Țăruș**, **Anatol Rurac**, **Ilie Cojocaru**, **Larisa Astrein**) și Cehia (**Teodor Buzu**).

Autor: **Anatol Rurac**

Autor: **Teodor Buzu**

Autor: **Ilie Cojocaru**

În conformitate cu Acordul de prietenie dintre Republica Moldova și Italia, administrația comunală a orașului Brezza dell'Est a organizat la *Teatro Accademico* expoziția de artă plastică contemporană, din colecția căreia au făcut parte opere de pictură (**Tudor Zbârnea**), grafică (**Elena Karachentseva**, **Simion Zamșa**) și sculptură (**Ion Zderciuc**). Expoziția a avut loc în perioada 1-29 iulie 2018.

Autor proiect

Prezentare grafică/prepress

Simion ZAMȘA

Autor concepție și selecție imagini

Mihai POTÂRNICHE

Redactor coordonator

Tudor STAVILĂ

Lector

Dumitru ȚĂRA

Imagini

Iurie FOCA, Mihai POTÂRNICHE, Andrei MARDARI, Mihai VENGHER,
arhive personale ale autorilor

Procesare imagini

Elena KARACHENTSEVA

Alexandru ROȘCA-CEBAN